

ПОВІДОМЛЕННЯ

Генеральна Управа Союзу Бувших Українських Вояків і його Станиці, що перебувають на сході Канади, улаштовують в неділю 1-го травня ц. р. величне відзначення 40-их роковин повороту Армії УНР із Зимового Походу. Урочистість відбудеться в залі Української Православної Громади при Соборі св. Володимира і буде переведена в суто військовому стилі. На сцені буде показана імпровізація пам'ятника Лицарям Зимового Походу, відслона якого під звуки сурми відбудеться на початку офіційної частини академії.

На цю урочистість запрошує Побратимів Зброї і Українське Громадянство

Генеральна Управа СБУВ у Канаді

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ "БЮЛЕТЕНЯ СБУВ".

На пресовий фонд "Бюлетеня СБУВ" до дня 10 лютого ц. р. пожертви зложили (дальший тяг):

По \$5.00: Д. Харик. По \$2.00: Ігумен С. Магальяс, А. Зубенко, С. Кравченко, Е. Венгринович, С. Гадвіч, І. Семенів, І. Завгородний. По \$1.50: М. Деркач (США). По \$1.00: п. о. В. Слюзар, п. о. В. Цукорник, М. Чорнокосинський, М. Сокіл, К. Балас, О. Федорів, Л. Суп, С. Якович, М. Золотник, М. Чаборик, М. Іваненко, П. Куриленко, В. Герасименко, А. Трембовецький, Т. Рябікін, М. Петренко, Ю. Дзюбенко, І. Вонарха-Варнак (Франція).

Управа 1-ої Станиці у Монреалі з переведеної збірки — 12 дол.

РАЗОМ — \$49.50.

Усім жертводавцям складаємо сердечну подяку.

Редакція і Адміністрація "Бюлетеня СБУВ".

До дня 10 лютого ц. р. річну передплату в сумі \$2.00 внесли (дальший тяг): **Гемилтон:** І. Завгородний, М. Золотник, Б. Стрілковський. **Сен Кетеринс:** М. Годованяк, П. Казанівський. **Монреаль:** Л. Суп, п. о. В. Слюзар, І. Олексів, С. Літепло, Т. Татарчук. **Саскатун:** І. Семенів, **Торонто:** Управа Українського Відділу Канадійського Легіону, О. Семотюк, С. Кравченко, М. Сокіл, С. Павлюк, К. Балас, О. Федорів, З. Шкурупій, п. о. В. Цукорник. **Інші місцевості:** А. Степанюк, Д. Гамонів, В. Різник, М. Чаборик, М. Іваненко.

США: І. Драбатий, М. Каплистий, ігумен С. Магальяс, М. Тарасюк, М. Лисий, п. о. В. Левицький, П. Куриленко, З. Дончук, П. Самутин, В. Герасименко, Архiepіскоп Мстислав (\$2.50), А. Трембовецький, Т. Рябікін, В. Зарицький, М. Петренко, А. Пилипчук, М. Деркач, Г. Будуляк, Ю. Дзюбенко, К. Лисюк, А. Берегулька, Д. Гурин.

Бельгія: Т. Бидловський.

Занотуйте на цих листах і Ваші імена! "Бюлетень СБУВ" — це Ваш літопис, Ваша трибуна і Ваш контакт з Генеральною Управою СБУВ і зі світом. Користайтесь ним і підтримуйте його!

БЮЛЕТЕНЬ

Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді.

Квартальник.

Редакція застерігає собі право виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Статті підписані прізвиськом чи ініціалами автора, не завжди є висловом становища Редакції.

Річна передплата: — \$2.00.

Ціна окремого числа 50 центів.

АДРЕСА ДЛЯ ЛИСТУВАНЬ І ГРОШЕВИХ
ПЕРЕКАЗІВ:

J. LYPOWESKYJ,
179 Dowling Ave.,
Toronto 3, Ont., Canada.

BULLETIN
of the
UKRAINIAN WAR VETERAN'S
LEAGUE, INC.
Published quarterly
by the
General Headquarters
of the
Ukrainian War Veteran's League
in Canada

Subscription rate:

\$2.00 a Year. Single copy \$0.50.

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Група учасників Зимового Походу — членів Союзу Українських Ветеранів у Міннеаполісі. На фотознімці (зліва направо): підст. Чорного Полку Гр. Будуляк, інж., доц. М. Каплистий, ген-хор. К. Смовський, інж., сот. І. Миколаєнко — кол. адъютант Командарма і сот. О. Вдовиченко.

ЗМІСТ:

Ген. штабу полк. В. Чабанівський — В 40-ві роковини Зимового Походу.

Ген. -хор. А. Вовк — Привіт Лицарям Зимового Походу.

ФРАГМЕНТИ МИНУЛОГО:

Всеволод Лясиченко — Казки-бувальщина, написані чином тоді, коли писалися роки Великого Зриву. ✓

І. Горішний — “Стрілець” під Шепетівкою.

ІЗ ЖИТТЯ СБУВ У КАНАДІ:

Сот. І. Липовецький — Перші роки існування СБУВ у Канаді.

Пор. Д. Сачківський — Могила-символ. Хроніка життя станиць. З діяльності Генеральної Управи СБУВ. Короткі інформації із життя СБУВ.

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ:

Ген.-хор. К. Смовський. Ред. П. Котович. Похорон св. пам. генерала К. Смовського.

НАШІ ЮВІЛЯТИ:

Сот. В. Мошинський — Митр. прот. Володимир Слюзар.

ІЗ ЖИТТЯ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ:

Сот. О. Вдовиченко — Союз Українських Ветеранів у Міннеаполісі.

Сот. Т. Бидловський — Товариство Бувших Українських Вояків у Бельгії.

“Українська Дружба” в Абондан у Франції.

ПРЕСА:

У роковини Базару. У роковини Крут.

КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ:

Майор М. Битинський — В. Татарський: ✓ “Під чотирма прапорами”. “Бюлетень Союзу Українців Воєнних Інвалідів”.

Повідомлення Адміністрації “Бюлетеня

Генерал-полковник МИХАЙЛО ОМЕЛЯНОВИЧ-ПАВЛЕНКО

Начальний Вождь Української Галицької Армії. Командуючий Армією Української Народньої Республіки. Провідник Зимового Походу.
(8. 12. 1878 — 29. 5. 1952)

Ген. штабу полк. В. Чабанівський.

В 40-ві роковини зимового походу

Українська Армія вкінці листопада 1919 року зосередилась в районі Миропіль - Любар - Чорторія, на схід від Старокопачинського. Вона була оточена ворогами: з південного сходу — денікінцями, з півночі більшовиками, а із заходу — поляками. Уряд опинився в м. Любарі. Становище, як здавалось, було безвихідне. Та вихід знайшовся. На нараді Головного Отамана Симона Петлюри з старшими начальниками Дієвої Армії в Любарі 4 грудня 1919 року було вирішено прорвати ворожий фронт і рушити в запілля воога. Була надія, що населення дасть армії засоби для існування і тим уможливить їй боротьбу з ворогом новими методами і новими формациями.

5 грудня 1919 року Головний Отаман видав наказ ч. 101, яким призначив генерала М. Омеляновича-Павленка командармом, а ген. Ю. Тютюнника його заступником. Виконуючи цей наказ, уночі з 5 на 6 грудня Армія Зимового Походу, прорвавши денікінський фронт, рушила в запілля ворога.

Організаційно армія складалася напочатку зі збірних частин груп та дивізій Наддніпрянської Армії: Запоріжців, Волинців, Київців та окремих кінних частин. Було трохи артилерії. Чисельний склад — понад 7000 осіб.

П'ять місяців важкого вояцького труду на півдні України і навіть на Лівобережжі серед безупинних боїв, загрозливих ситуацій, без достатньої кількості амуніції і відповідного одягу, у найгіршій порі року... Це все вимагало величезного напруження сил — фізичних і моральних. Але Армія Зимового Походу все це витримала і по п'яти місяцях боротьби, переможно, здоровою вернулася назад, щоб з'єднатися з урядом і рештою регулярної Армії УНР та далі провадити боротьбу за визволення України. Це є героїство!

Зимовий Похід лишається світлою сторінкою в історії української визвольної боротьби. Його учасники своєю жертівністю і завзяттям показали невмирущість ідеї вільної і незалежної України. Армія Зимового Походу

виконала велике історичне завдання. Вона в тяжку хвилю продовжила збройну боротьбу під прапором Української Народної Республіки майже на півроку. Своєю боротьбою зробила найкращу пропаганду державної незалежності України в нашому народі і в цілому світі...

ПРИВІТ ЛИЦАРЯМ ЗИМОВОГО ПОХОДУ

Ген.-хор. А. Вовк

В день 40-их роковин вимаршу частини Дієвої Наддніпрянської Армії УНР у знаменний Зимовий Похід Керманіч Ресорту Військових Справ ген.-хор. А. Вовк надіслав до ген. О. Загородського листа, в якому дав наступну оцінку чину Лицарів Зимового Походу:

“П'ять місяців бойових операцій в Зимовому Поході дали класичні приклади військової перемоги українського війська над ворогом-окупантом. Приклади, що є нині багатим джерелом української військової справи для вивчення наступним поколінням.

За п'ять місяців Зимового Походу Армії УНР пройшла землями Волині, Поділля, Київщини, Херсонщини й Полтавщини, даючи широким верствам української нації реальний доказ, що Українська Збройна Сила жива і чинна, а ідея української державності невмируща.

В тому заслуга командирів усіх ступенів та всіх вояків, учасників Зимового Походу. За бойові чини в Зимовому Поході усі учасники його заслужено нагороджені Орденом Залізного Хреста і почесним званням ЛИЦАРЯ.

Пригадуючи нині героїчні чини й жертви учасників Зимового Походу, ми свідомі того, що ті зусилля не були марними.

Хоч ворог нині ще шаліє на землях України, але бій за волю Батьківщини триває безупинно. Віримо, що цей бій буде завершений нашою перемогою!

Із цією глибокою вірою в нашу українську перемогу сердечно вітаю Вас, дорорий Лицарю Генерале, і всіх лицарів, учасників Зимового Походу та бажаю всім у доброму здоров'ї дочекатися щасливої години, коли ідея: Вільна, Суверенна, Соборна й Незалежна — стане реальною дійсністю.

Це буде найдостойніша нагорода всім борцям за волю України”.

Кожний Лицар Зимового Походу, нагороджений Орденом Залізного Хреста, одержує одночасно грамоту і орденський статут. На фотознімці: грамота ч. 1, яку одержав Провідник Зимового Походу ген.-полк. М. Омелянович-Павленко.

Ген. штабу ген.-хор.
Всеволод Петрів

Ген. штабу полковник
Василь Чабанівський
(фото 1920 року)

Св. пам. ген. шт. ген.-хор. **В. Петрів** в часі революції був начальником штабу Туркестанського корпусу, з якого він виділив український елемент і сформував із нього кінний ім. Костя Гордієнка полк. З цим полком прибув він до Києва. Перед будинком Центральної Ради цей полк вітав голова Центральної Ради проф. М. Грушевський, даючи одночасно наказ рушити на Крим. Ген.-хор. В. Петрів був також начальником Житомирської Юнацької Школи і інспектором Армії УНР. Народився 2 січня 1883 року на Чернігівщині. Помер 10 липня 1948 року в м. Авгсбурзі на еміграції у Німеччині.

Ген. шт. полк. **В. Чабанівський** народився в 1887 році на Полтавщині. В. 1910 році скінчив у Тифлісі Военну Школу, в 1917 році — у Петербурзі Академію Генерального Штабу. Службу в Українській Армії розпочав в 1918 році в штабі 6-го Полтавського корпусу. В 1919 році займав становище 1-го ген. квартирмейстра штабу Запорізької Групи, від серпня 1920 року — начальника штабу 5-ої Херсонської дивізії. Нині перебуває на еміграції в США.

Фрагменти минулого

Всеволод Лясиченко.

КАЗКИ – БУВАЛЬЩИНА, НАПИСАНІ ЧИНОМ ТОДІ, КОЛИ ПИСАЛИСЯ РОКИ ВЕЛИКОГО ЗРИВУ

Два оповідання, підписані псевдонімом Всеволод Лясиченко, які пропонуємо тут увазі читача, написав св. пам. ген.-хор. Всеволод Петрів. Залишивши по собі багато військово-наукових праць, а в тому і свої "Спомини", — ген. В. Петрів був також автором багатьох літературних оповідань, які підписував цим псевдонімом.

КОРДОН

Снігом покриті величні сосни пралісу вічного, крутять доріжки між них... Поруч згинаються примарні кушки, нібито карлів юрби... Ось положиною тіні промайнули... вовки, чи духи лісні?..

Сніг, сніг, гушавина лісова, темні смуги підліску, широкі білі долини замерзлих багнищ, а довкруги праліс гуде, від морозу потріскує, казки прастарі розповідає.

Вузенькою доріжкою, гадюкою на засніжених полонинах чорніючи, мов безвороття у гушавини зникаючи, товщісні стовбури вікових велетнів обминаючи, ідуть новітні гайдамаки на пробій через землі Дороговичські, землі Деревлянські, простуючи з півночі далекої до Києва золотOVERXOГО — Україну боронити.

Потомлені коні, біль у ногах та по всьому тілу, мороз і холод, зацвілі сухарі в обід, курні хатини за нічліг, відпочинки на морозі коло димної ватри, і знову похід, похід. Тягнеться шлях... без кінця...

Вечоріє... Різкий вітер сосни хитає, у гушавинах стогне, мороз під копитами коней потріскує, у замерзлих колесах та під саньми співає... Холод... Чи близько вже село? Гей, гей — ще далеко!

Біля шляху стовп бованіє, зверху дощинки, щось написане... "Мінская губернія — Волинская губернія"... "Дивись, хлопці, уже дома! Але, Батьку Полковнику, це ж не вірно написано- Дозвольте поправити! — "Та робить, хлопці!"

Замерзлі Гайдамаки у довгих московських шинелях та сибірських папах патлатих із коней злазять. Від санок чисті дошки виламують, пишуть. Держаки шабелі стукотять... Тепер добре! "Білорусь — Україна".

"То ж дома, хлопці! Прапора розгорнути!"... У холодному вітрі північному на сірих хмарах блакиттю і сонцем замаяв...

Червоніє, темніє небо, потомлені коні ступають тяжко, дужчає вітер, мороз міцнішає, але дзвінка пісня праліс будить... ніби тепліше стало... Сосни похмурі привітно хитаються, вітають... Дома! А скільки ще мук, поневіряння, боротьби, — щоб насправді у себе вдома бути!..

Багато... але все перейдемо та в себе, насправді у себе вдома будемо!

ЗУСТРІЧ

Весна... Уже й снігу немає на широких просторах колишнього Дикого Поля, тільки вогка земля парує.

Просторими степами, по рейках залізних гремять, гуркочуть стоколами потяги, димом укриваючись. У потягах — коні, люди, на відкритих возах гірські гарматки висторчуються, панцерні авта скорострілами загрожують.

Не пізнати тих, що взимі крізь Поліські праліси снігами пробивались; сірі чемерки, чорні решетилівські шапки запорожські на голених головах набакир, оселедці за вухами, шлики повівають, дармовиси золоті, срібні теліпаються, держаки шабелі блищать...

Наказ Гордієнківцям даний: на Крим дістатися! Наша українська фльога там, але у чужому полоні, — треба визволити.

Тільки чортова Німота не пускає; через кожну станцію силоміць пробиватися треба, — тому й скоростріли на потягах, тому й поготівля гайдамацьке...

Синельниково... Колії, колії..., а на них потягів, потягів... та все з Австроугорськими вояками. З гуркотом ешелони гайдамацькі вкочуються. Сурма сурмить. Гайдамацтво з возів мов бджола сиплється, на ходу зброю ладнаючи, бо бозна, що станеться. На возах гармати обертаються... Поготивля...

З австрійських ешелонів вояки до нас біжать, щось вигукують, але чудася, без зброї! Близьче... Що за диво!? — по-українськи гукають! "Дивись, хлопці, дивись! Запорожці. Живі! Справжні! Не намальовані! Брехали нам вороги, що вже по них. Дивись — живі!"

Перемішалися, вітаються, розпитують, мов брати, по довгій розлуці... Австрійські уніформи, чемерки, шако й смушкові шапки, шлики... як тирса колишуться...

На шляху гайдамацькому до Криму у перший раз Австро-угорська команда Гордієнківцям перешкод не ставила, бо єдність народню перемогти зброєю тяжко, і нарід, сини якого щиро еднаються й разом бути хочуть, — житиме!

Було то, діти, у Дикому Полі, у році нашої волі 1918 на весні.

Група членів 7-ої Станиці перед дефілядою у "Золотій Брамі". Перший зліва — сот. Б. Стрілковський.

I. ГОРІШНІЙ.

„СТРІЛЕЦЬ“ ПІД ШЕПЕТІВКОЮ

Автор — член 5-ої Станиці СБУВ. Надісланий нам спогад у свій час був видрукований на сторінках “Українського Слова”.
(6.2.1956 р.).

Ліси навкруги, куди оком не кинь. Панцерний поїзд “Стрілець”, добре обладнаний, стояв за маленькою станцією недалеко від Шепетівки. Було вже надвечір. Помічник командира, М. Головинський, узявши одного козака, пішов на станцію, щоб потелефонувати до технічної частини, що стояла тоді в Новгород-Волинському. Було відомо, що залізницю охороняє Гайдамацький Курінь, тому ніхто й не думав про небезпеку. Головинський говорив коло апарату, а його козак пішов тим часом назад до “Стрільця”. Раптом телефонне сполучення поміж “Стрільцем” і станцією припинилось. Та саме в цю хвилину на Головинського несподівано напало кілька большевицьких вояків, і, не стріляючи, покололи його багнетами. Панцерник підійшов на станцію, але знайшов уже тільки закривавлене тіло молодого старшини, чернігівця, колишнього студента Політехнічного Інституту.

Одна мить, а яка велика втрата. Не хотілося просто вірити, що вже нема між нами Головинського. Забрали на панцерник відважного старшину, якого так безмежно любила вся команда.

Було вже зовсім темно, коли “Стрілець” повертав до Шепетівки. Їхав помалу. Навколо тиша. З лісу було чути як кує зозуля. Раптом “Стрілець” став. Перед панцерником була розбита колія. Старшина Пархоменко вискочив з вагону на насип, щоб оглянути колію. В цю мить із лісу вийшло троє озброєних людей. Вони нерішуче дивились на панцерник і Пархоменка. Пархоменко дав знак, щоб козаки не виглядали з вагонів. Один незнайомий, великий на зріст, з двома кулеметними стрічками через плечі, виступив грохи вперед і запитав Пархоменка російською мовою:

— Хто у вас командир?

— Я — відповів Пархоменко.

— А хто ви такі будете?

— Свої — відповів Пархоменко.

Пархоменко та той велетень були на віддалі сто кроків і помалу наближались один до одного.

У козаків зі “Стрільця” перемогла цікавість, дехто висунув голову з вікна, забувши зняти шапку. Як побачили незнайомі зелені шлики, то зара поприсідали із сичанням: “Петлюровці”. Усі троє націлились рушницями на Пархоменка. І треба ж такої біди. Хотів Пархоменко вистрілити з револьвера — цокнув курок, але пострілу не було. Невідомі (це були москалі) уже встигли стрільнути, але Пархоменка не влучили. Він прожогом ускочив у “черепаху” (вагон, з обох боків кулемети). Зі “Стрільця” затарахкотіли кулемети. Велетень ліг, як скошений, на траву, два інші утекли в ліс. З лісу з обох боків заспівали кулі так рясно, мов їх хтось решетом сіяв. “Стрілець” поливав ворога в лісі з кулеметів. Нарешті затихло. Козаки пішли справляти колію. За якийсь час панцерник рушив на Шепетівку.

Не вдалось і на цей раз большевикам захопити “Стрільця”. А скільки було спроб пускання паротів “під укіс” під Коростенем та інших усіляких підступів та хитрощів.

Заплакали козаки по Головинському, як його задубілого з одинадцятьма ранами клали в глибоку сиру яму. Ховали в Шепетівці зараз же біля станції на горбку, за козацьким звичаєм.

Сумно навколо лунала пісня:

Рости, рости клен дерево,
Рости вгору високо,
Поховали пана отамана
В сиру землю глибоко...

Новий начальник “Стрільця”, Пархоменко, звелів Івасеві переглянути й переписати речі, що zostалися на панцернику після смерті Головинського. Між цими речами був і лист від Катрі:

“Любий, срібноокий Михайле!” — писала вона до Головинського. Оповідала вона про криваві звірства большевицької чревичайки в Києві, повідомляла що саме збирається переїхати на “сей бік”. Та не судилось їй більше його побачити.

На другий день Пархоменко “пом’янув” Головинського тим, що розбив влучним пострілом з гармати большевицький бронепотяг.

А по короткому часі прийшла ще більша наша перемога: Шепетівка. Великодня субота. Зазеленіли ліси, потекли струмочки. Сонце вже пригріває. Панцерник “Стрілець” з хвилини на хвилину має від’їхати на фронт під Полонне. Раптом надлетів большевицький літак, обстріляв і підпалив санітарний потяг, низько спустившись. Літака старанно й довго обстрілювали кулеметним і рушничним вогнем. І... підбили. Не повернувся він уже назад, а пошкоджений спустився за станцією Полонне. Большевицькі летуни зникли, ще більше пошкодивши літак, перед тим як залишити його на узліссі. Так дістався літак українській армії. Як на той час, це були не малі трофеї, а головне — радістю і гордістю сповнилися серця українських вояків, а для ворога була велика втрата.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ у НІМЕЧЧИНІ, 1948 рік.
У першому ряді: полк. І. Пенарчук, ген. К. Смовський, Ген. М. Омелянович-Павленко,
пполк. В. Татарський і пполк. В. Даченко.

З ЖИТТЯ СБУВ В КАНАДІ

З МИНУЛОГО СБУВ У КАНАДІ
(постійна сторінка)

Сот. І. Липовецький

Перші роки існування СБУВ У Канаді.

Ідея заснування СБУВ у Канаді постала 24 роки тому серед колишнього українського воєнства в Монреалі. Організаційні Збори 1-ої Станиці відбулися 27 квітня 1936 року, отже — три роки перед 2-ою світовою війною. Обрану тоді Управу 1-ої Станиці очолив К. Редкевич, четар УГА. Присутніх на зборах було 30 осіб.

Генеральну Управу СБУВ, як командант СБУВ, очолив барон С. Вальдштейн — полк. Армії УНР, що на цьому становищі перебував довгі роки. Начальником Генеральної Управи був хор. (нині ігумен) Святослав Магальяс, скарбу — вістун А. Букало. На чолі Контрольної Комісії перебував о. В. Слюзар, на чолі Тов. Суду — ст. десятник П. Візлинський.

2-го квітня 1937 року канадійською владою було затверджено статут СБУВ. Видатки по здобуттю чартеру понесла 1-ша Станиця, на якій взагалі лежав тягар організаційної праці в тих роках. Затверджений статут СБУВ був поданий до відома членам 1-ої Станиці на її перших річних загальних зборах, що відбулися 13 квітня 1937 року, на яких головував полк. С. Вальдштейн, і під команду "Струнко!" був вислуханий стоячи.

Полк. С. Вальдштейн у довшій промові з'ясував права і обов'язки членів та ті привілеї, які Союзом Бувших Українських Вояків у Канаді давав здобутий чартер, що прирівнював у правах членів СБУВ до канадійських ветеранів. Одержаний чартер давав можливості широкого розвитку і всебічної діяльності СБУВ, на перше місце в якій висувалася опіка над українським ветераном і його родиною. Пересякнута любов'ю до побратима по зброї та пошаною до його воєнського труду в минулому, затверджений канадійською владою статут СБУВ був також поважним поштовхом до праці для цілого, об'єднаного в СБУВ, ветеранського активу, на наслідки якого не довелося довго чекати.

Уже півтора роки пізніше, 17-го листопада 1938 року, СБУВ мав чотири станиці, 18 окремих уповноважених у різних містах Канади і 21 — у США. В тому часі управи окремих станиць очолювали: 1-ої в Монреалі — К. Редкевич, четар УГА, 2-ої в Едмонтоні — В. Слюсаренко, сот. Армії УНР, 3-ої у Ванкувері — А. Щербак, стр. Армії УНР і 4-ої у Вінніпегу — І. Байдак, хор. Армії УНР.

Також у листопаді 1938 року Генеральна Управа розпочала видавання своїх, досить обширних, обіжників, що містили в собі не тільки різні її розпорядження, але й усебічно інформували про життя цілого СБУВ.

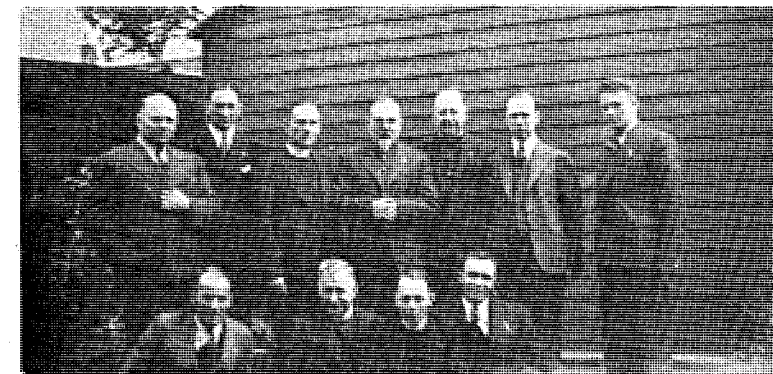

Фото з архіву СБУВ

Фото з дня 24 травня 1938 року, виконане на тлі дерев'яної будівлі, що примикала до церковної площі, а якій нині стоїть Катедральний Собор св. Володимира у Торонті. Фотознімка зроблена з нагоди купівлі та посвячення будинку Української Православної Громади при вул. Бетерст, 404.

На фотозимці стоять (зліва направо): сот. Заринів — був. член 5-ої Станиці; полк. С. Вальдштейн — тодішній голова СБУВ; парох торонтонської Православної Громади, сот. УГА, тодішній член і капелян 5-ої Станиці, нині вже покійний, о. П. Галицький; митрополит Іоан Теодорович, тодішній архієпископ Української Православної Церкви в США і в Канаді; о. В. Слюзар — пор. УГА, генеральний капелян СБУВ; адвокат Т. Гуменюк — тодішній голова Укр. Прав. Громади; вістун УГА А. Гукало — тодішній член Генеральної Управи СБУВ. Сидять (зліва направо): п. Материн — тодішній скарбник Православної Громади; о. А. Берек, о. Д. Лещинин, хор. С. Магальяс, нині ігумен Святослав, тодішній начальник Генеральної Управи СБУВ.

В тих днях також на спільних нарадах була організована міжпровінційна Рада СУМК, до якої увійшли, як її ексекутива: полк. С. Вальдштейн, о. В. Слюзар і хор. С. Магальяс. Ця ексекутива провадила організацію СУМК на сході Канади до кінця 1942 року, влаштовуючи 2-ий, 3-ій і 4-ий З'їзди СУМК.

Генеральна Управа в тому часі дарувала відзнаки відділам СУМК, що відзначалися у фізичних вправах. Ці вправи провадилися на військовий зразок згідно з інструкціями, що їх виготовив полк. С. Вальдштейн. От. В. Слюзар виготовляв матеріали для музичних (хорових) змагань СУМК, а хор. С. Магальяс — теми для констестів красномовства. Усе це в'язало життя СБУВ із життям молодечої організації СУМК.

Фотографував п. П. Шкурко.

Група ветеранів — членів 5-ої і 7-ої станиць СБУВ, сфотографована в день посвячення пам'ятника на Вояцькій Могилі на цвинтарі "Прспект" у Торонті, що відбулося 27 квітня 1958 року.

Пор. Д. Сачківський.

МОГИЛА - СИМВОЛ

Як відомо, Український Відділ Канадійського Легіону у Торонті, що його очолює знаний і шанований у ветеранських колах сот. С. Павлюк, закупив у свій час на цвинтарі "Прспект" невеличку ділянку землі на чотирьох вояцьких могилах. З бігом часу тут було поховано св. пам. полк. О. Петлюру, пплк. Т. Омельченка, а останньо сот. О. Савченка.

5-та Станиця СБУВ, при щирій підтримці ветеранських організацій та українського громадянства, поставила на цих могилах величний спільний пам'ятник, виконаний за проектом майора М. Битинського. Звертає він на себе увагу всіх, хто відвідуючи цвинтар "Прспект", проходить через його 30-ту секцію.

Кошт будови пам'ятника виніс 1.100 дол. 5-та Станиця внесла на цю ціль 679.86 дол. Докладний звіт з його будови був поданий в одному з попередніх чисел "Бюлетеня СБУВ". Святочне відкриття і посвячення відбулося 27 квітня 1958 року і носило надзвичайно урочистий характер.

Щороку на цій Вояцькій Могилі відбуваються урочисті панахиди. У ті дні відвідати похованих тут побратимів приходять не тільки бувші вояки, побратими по зброї, але й багато українців узагалі. Вояцька могила стала символом і місцем, до якого приходять усі ті, що відчувають обов'язок на Зелені Свята складати поклін тим, що тут поховані, як і тим усім, що згинувли за всеукраїнську ідею визволення.

Сама собою напрошується думка про потребу поширення площі навколо Вояцької Могили. Ця справа вже стояла на порядку денному одного з перших засідань теперішньої Генеральної Управи СБУВ. Але вже перші переговори з управою цвинтаря "Прспект", що мали місце в червні мин. року, принесли розчарування: уся земля навколо Вояцької Могили вже закуплена. Відповідну ділянку землі на 8—10 могил можна набути, але в інших секціях цього розlegлого торонтонського цвинтаря.

3 ЖИТТЯ СТАНИЦЬ

1-ША СТАНИЦЯ У МОНТРЕАЛІ

13 лютого ц. р. відбулися річні Загальні Збори членів 1-ої Станиці у Монреалі. Збори провадив митр. протоерей В. Слюзар, секретарював побр. І. Горбачевський. Присутні вшанували вставанням померлих побратимів. Комендант Станиці сот. В. Мошинський виголосив довше слово, присвячене св. пам. о. П. Архангельського і Ольги Петлюрової, що була першим почесним членом СБУВ і мала його відзнаку ч. 1.

У справозданні Управи Станиці по черзі звітували: віст. Й. Савчук (секретаріат), хор. В. Демянчук (фінанси), десят. М. Карпів (заст. коменданта), сот. В. Мошинський (командант Станиці), а також лелегати до місцевого КУК — побр. Д. Литвин і І. Горбачевський. З довшим словом виступив також Генер. Капелян СБУВ о. В. Слюзар. Після звіту Контрольної Комісії Управі Станиці уділено абсолюторію і висловлено подяку за працю.

Життя Станиці було яскраво освітлене в широкому звіті голови Управи сот. В. Мошинського. На протязі минулого року відбулося троє надзвичайних загальних зборів членів Станиці, Управа заініціювала та співпрацювала з іншими організаціями у влаштуванні цілої низки національних імпрез, перевела декілька збірок на національні цілі. Підкреслити належить також тісний контакт Управи

Станиці з Генеральною Управою СБУВ. Багато її думок і побажань Генеральна Управа взяла під увагу і реалізувала у своїй поточній праці.

На внесок полк. С. Вальдштейна всі керівні органи Станиці переобрані у доцьогочасному складі і це є доказом, що їх праця, і зокремо праця коменданта Станиці сот. В. Мошинського, знайшла належну оцінку серед загалу членства цієї піонерської Станиці СБУВ, що в квітні майбутнього року святкуватиме 25-ліття свого існування.

5-ТА СТАНИЦЯ У ТОРОНТІ

27 грудня 1959 року відбулися річні Загальні Збори членів 5-ої Станиці, які перевела президія в складі: інж. О. Охрим — голова і пор. О. Семотюк — секретар. На Зборах було присутніх 70% активного членства. Зі звіту голови Управи сот. З. Шкурупія було видно, що в минулому році 5-та Станиця перевела чималу роботу, хоч, як зазначив сот. З. Шкурупій, вона виконала не все, що могла б зробити при більш сприятливих умовах праці. Ініціативою і заходами 5-ої Станиці було переведено організацію панахиди по св. пам. президентові А. Лівичькому, похорону св. пам. сот. О. Савченка і підхорунжого С. Харитонюка, величного візначення 40-их роковин відродження українських збройних сил, панахиди по героях Базару. 5-та Станиця взяла активну участь у 3-ому З'їзді СБУВ, у зустрічі українського во-

яцтва в "Золотій Брамі", організувала коляду на УНРаду, що дало 151.00 дол. співпрацювала з іншими українськими організаціями в переведенні різних національних імпрез і т. ін. На закінченні звіту сот. З. Шкурупій подякував членам Управи за гармонійну співпрацю, а членам Станиці за моральну і матеріальну підтримку праці Управи.

В дальшому тягу Зборів зложили звіти: пор. Д. Сачківський з праці секретаріату, побр. І. Радкевич — фінансовий звіт і хор. М. Сокіл — звіт Контрольної Комісії. До Управи на наступну каденцію увійшли: сот. З. Шкурупій — голова, сот. І. Мулевич — заст. голови, пор. О. Семотюк — секретар, побр. І. Радкевич — скарбник і Л. Саїн — член Управи; до Контрольної Комісії — хор. М. Сокіл, побр. І. Дубилко і сот. П. Федоренко; до Товариського Суду — сот. І. Янішевський, інж. А. Шумовський і полк. Сусідко.

На цих Зборах було подано також інформації про стан акції об'єднання українських ветеранських організацій на терені Торонта, про стан збірки на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вінніпегу, ухвалено і в цьому році перевести коляду на НРаду.

Перед закриттям Зборів забрав слово голова Генеральної Управи сот. І. Липовецький. Він підкреслив видатну участь 5-ої Станиці в праці СБУВ, а також гармонійну співпрацю Управи Станиці з Генеральною Управою та висловив надію, що цей стан річей буде утриманий і в майбутньому.

7-МА СТАНИЦЯ У ГЕМИЛТОНІ

Річні Загальні Збори членів 7-ої Станиці у Гемилтоні відбулися 14-го лютого ц. р. Збори відкрив комендант Станиці побр. М. Гудима. До президії Зборів увійшли: побр. І. Недоличний і ст.

лейт. М. Деркач. Члени Управи по черзі зложили справоздання з минулорічної діяльності Управи Станиці. Своєю працею, як на ветеранському, так і громадському відтинку нашого життя 7-ма Станиця часто нагадувала про своє існування. Найбільшою її імпрезою в минулому році була Зустріч б. українських вояків США і Канади, що відбулася у "Золотій Брамі" біля Гемилтону. На протязі минулого року відбулося шість надзвичайних зборів членів Станиці.

У жвавих дискусіях, що відбулися після звітів Управи, забрав слово і капелян Станиці о. протоєрей В. Федак, який висловив своє задоволення, що в минулому році життя Станиці проходило під знаком згоди, єдності і наполегливої праці в усіх ділянках її життя.

Серед ухвал Загальних Зборів заслуговує на особливу увагу звернення до Генеральної Управи СБУВ розпочати заходи до набуття сталої домівки для СБУВ. Ухвалено також виявити ініціативу до належного відзначення широким громадським фронтом у цьому році роковини смерті Головного Отамана Симона Петлюри та взяти масову участь в Ювілейному Святі б. Вояків 6-ої Стр. Дивізії, що в днях 27—28 лютого ц. р. матиме місце в Бафало з нагоди 40-их роковин постанови дивізії.

До Управи Станиці на біжучу каденцію на цих Зборах були обрані: І. Недоличний — голова, А. Дибко — заст. голови, М. Деркач — секретар, Ф. Ігнатюк — скарбник. До Суду Чести — В. Червінський, П. Логин і Б. Стрілковський. До Контрольної Комісії — І. Данилик, В. Павличенко і Ст. Місячник. Представники до КУК — Ф. Ігнатюк і А. Дибко.

Збори було закінчено спільною молитвою, яку провів капелян Станиці о. В. Федак.

40-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ Генерального Капеляна СБУВ. митр. о. протоєрея В. Слюзаря і пані-добродійки Леонії Слюзар.

Цей ювілей відбувся 30 січня ц. р. з ініціативи 1-ої Станиці СБУВ і Відділу ім. гетьмана І. Мазепи Канадійського Легіону у Монтреалі.

Того дня о год. 7-й вечора, після вечірні, відбувся урочистий молебень, в якому взяли участь усі місцеві українські православні священики: о. прот. К. Квасницький, о. прот. Є. Чижів, о. І. Струс, о. С. Цітухин і ювілят — о. прот. В. Слюзар. Співав церковний хор під керівництвом п. Я. Бартка.

Після молебня було виголошено декілька промов. От. К. Квасницький — старий товариш ювілята по гімназії, також кол. поручник австрійської армії — накреслив життєвий шлях ювілята. От. Є. Чижів підкреслив заслуги ювілята на церковній ниві. З помітним зворушенням о. В. Слюзар подякував присутнім за урядження ювілею. Хористи пані Гаєва і хор. О. Хоменко від хору вручили ювілятам гарну китицю квітів. Хор. О. Хоменко підкреслив при тому заслуги о. В. Слюзаря в житті хору Собору св. Софії у Монтреалі. Ще й нині, коли обставини вимагають того, о. В. Слюзар переймає на себе керівництво хором, як напр., при щорічних передачах україн-

ських колядок по радіо, що в цьому році були особливо гарні.

Після молебня майже всі присутні були запрошені до господи ювілятів, де відбулася друга частина ювілейного свята, господарем якої був п. В. Мельник. За спільною вечерею було виголошено також декілька промов.

Комендант 1-ої Станиці сот. В. Мошинський вітав достойних ювілятів від імені членства Станиці, згадуючи їх участь у визвольних змаганнях та їх працю на громадсько-церковній ниві у Канаді. Він також передав ювілятам привіт від Генеральної Управи СБУВ та зачитав, одержане від Митрополита Іларіона, благословення о. В. Слюзареві на виконання обов'язків Генерального Капеляна СБУВ.

Полк. С. Вальдштейн в теплих словах побажав ювілятам усякого добра і багатьох літ та передав подарунок від 1-ої Станиці — вазу для квітів із венетіанського скла.

Сот. Б. Панчук вітав ювілятів від Канадійського Легіону — Від. ім. гетьмана І. Мазепи у Монтреалі і зложив подарунок — чудово видану в англійській мові розвідку про християнський релігійний рух у світі.

Сот. Б. Панчук закликав присутніх зложити жертви на будову нового собору у Монтреалі. На цей його заклик було зложено 425.00 доларів.

Сот. В. М.

КОРОТКІ ІНФОРМАЦІЇ ІЗ ЖИТТЯ СБУВ

— 3-го грудня 1959 року відбулося поширене засідання Управи 5-ої Станиці, на якому обговорено справу тісної співпраці з комбатантськими організаціями в Торонті.

— 24 січня ц. р. делегація СБУВ в особах сот. І. Липовецького, сот. З. Шкурупія і пор. Д. Сачківського відвідала Президента УНР в екзилі д-ра Ст. Витвицького, привітала його з нагоди його ювілею і зложила скромний ювілейний дар від членства СБУВ.

— Командант 1-ої Станиці СБУВ у Монтреалі сот. В. Мошинський подарував Станиці виконаний ним портрет св. пам. О. Петлюрової, що була першим почесним членом Союзу.

— На засіданні Генер. Управи 30 січня ц. р. прийнято в склад членів СБУВ побратимів П. Казанівського, М. Гаврилюка та А. Степанюка, а 12 березня ц. р. — побратимів Ю. Тарновича та І. Звавича.

— 21 лютого ц. р. в домівці Православної Громади в Гемилтоні 7-ма Станиця СБУВ та інші українські організації влаштували прощальний вечір з нагоди виїзду побратима М. Антоненка на сталий побут до США. Вечір відкрив молитвою капелян 7-ої Станиці п. о. В. Федак і від імені усіх присутніх побажав М. Антоненкові щасливого побуту на новому місці оселення. З промовами виступали також представники інших організацій. Побратим М. Антоненко

вложив багато праці як в житті 7-ої Станиці так і інших організацій Гемилтону. Надіємось, що в його особі 7-ма Станиця не тратить приятеля, бо для нашої праці в ім'я спільних ідей немає меж.

— 17 березня ц. р. минуло 60 років життя членові 1-ої Станиці СБУВ у Монреалі хор. Армії УНР Олексі Хоменкові. Побратим О. Хоменко розпочав службу в українській армії в 1918 році, перебував у рядах Окремої Кінної дивізії, має Хрест Симона Петлюри, бере активну участь у місцевому громадському житті. Дорогому ювілятові бажаємо довгих і щасливих літ життя.

— 20-го березня ц. р. в Православному Соборі св. Володимира у Торонті відбулася урочиста панахида за спокій душ св. пам. ген.-хор. К. Смовського і сот. О. Савченка. Панахиду відправив Високопреосв. Владика Михаїл у сослуженні п.-отців П. Самця і Д. Фотія. Співав катедральний хор під керівництвом п. Ю. Головка. В панахиді взяли численну участь представники місцевих комбатантських кіл на чолі з Українським Відділом Канадійського Легіону з прапорами їхніх організацій. СБУВ репрезентувала Генеральна Управа і членство 5-ої Станиці, з ініціативи яких, відбулася ця панахида.

ВОЄННИЙ ХРЕСТ

У попередньому числі нашого "Бюлетеня" ми подали фото Военного Хреста, його опис і символіку. Проект Военного Хреста і стрічки до нього опрацював майор М. Битинський. Згідно з останніми відомостями, які Генеральна Управа одержала з Мюнхену, Военний Хрест уже здано до виконання одному з тамтешніх підприємств, і він незабаром

буде готовий. Наказом МВС з дня 2 березня ц. р. затверджено особовий склад Краєвої Ради Военного Хреста при СБУВ у Канаді. Йї Генеральна Управа вже передала на розгляд всі внесення на Хрест, які до цього часу були до неї надіслані. Вони протягом найкоротшого часу будуть переслані до Мюнхену для дальшого оформлення. Генеральна Управа плянує перевести декорування Хрестом з певною урочистістю і на військовий лад у тих місцевостях, де на те дозволять обставини. І цим разом Генеральна Управа просить побратимів, які ще не надіслали внесень на одержання Военного Хреста, прискіпити цю справу. Дальші інформації будуть подані в наступному "Бюлетені", або, як знайде у тому потреба, окремими обіжними листами, що будуть вислані до Управ Станиць СБУВ.

ХРЕСТ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

З листів і запитів, які одержує Секретаріат Генеральної Управи, видно, що багато наших побратимів, які під зверхнім керівництвом Головного Отамана Симона Петлюри брали участь у визвольній боротьбі 1917—1921 років і яким, тим самим, прислугує право на Хрест Симона Петлюри, цей Хрест загубили, або до цього часу не виконали необхідних формальностей для його одержання.

У відповідь на ці запити Генеральна Управа СБУВ повідомляє, що зацікавлені в одержанні Хреста Симона Петлюри побратими повинні виконати і до дня 25-го квітня ц. р. надіслати до Генеральної Управи відповідну анкету. У перших днях травня ц. р. у Мюнхені урядуватиме Рада Хреста Симона Петлюри, яка ці анкети розгляне і оформить. Блянкети анкет можна дістати в Секретаріаті Генеральної Управи.

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

8-го БЕРЕЗНЯ Ц. Р. ПОМЕР У МІННЕАПОЛІСІ В США ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ АРМІЇ УНР КОНСТАНТИН СМОВСЬКИЙ

Св. пам. ген.-хор.
К. Смовський

учасник трьох Військових З'їздів у Києві в 1917 році, командир гавбичної батареї при Свобідському Коші, учасник бою за Київський Арсенал, оборонець Києва перед наступом армії Муравйова в 1918 році, командир гарматної батареї Чорноморського Коша, командир 5-го Кінбурського полку, командир Кінного Лубенського полку ім. М. Залізняка, командир 10-го Гарматного полку Сірожупанників, командир 1-ої бригади Окремої Кінної дивізії, лицар Залізного Хреста і Хреста Симона Петлюри, колишній уповноважений Українського Центрального Комітету на Острівський повіт на еміграції у Польщі, основоположник і перший голова Союзу Українських Ветеранів у Новому Ульмі на еміграції у Німеччині, основоположник і почесний голова Союзу Українських Ветеранів у Міннеаполісі на еміграції в США, активний член Т-ва Прихильників УНР і Українського Національно-Державного Союзу, визначний військовий і громадсько-політичний діяч, автор багатьох воєнно-історичних праць.

ПЕРЕД СВІТЛОЮ ЙОГО ПАМ'ЯТТЮ НИЗЬКО ХИЛИМО НАШІ ЧОЛА.

Генеральна Управа, Управи Станиць
і Членство Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді.

24 грудня 1959 року помер сотник 2-ої Волинської Дивізії УНР Іван Дробітун, лицар Залізного Хреста і Хреста Симона Петлюри.

29 грудня 1959 року помер в лікарні у Гановері (Німеччина) на 77 році життя адміністративний підполковник Василь Кравчук.

19 січня 1960 року в Новім Ульмі на 76-му році життя відійшов у вічність Микола Угрин-Безгрішний — колишній керівник Пресової Кватири Українських Січових Стрільців і видавець "Червоної Калини", довголітній професор гімназії "Рідної Школи" у Рогатині і багатьох шкіл на еміграції у Німеччині.

23 січня 1960 року у Балтиморі помер на 74-му році життя сот. Армії УНР Павло Талан, лицар Хреста Симона Петлюри. У Балтиморі належав він до основоположників Відділу ОБВУА, якого був довголітнім головою.

Був активним членом багатьох українських товариств та організацій.

24 січня 1960 року на 72 році життя відійшов на вічний спочинок Степан Харчук — член Союзу Українських Ветеранів і Т-ва Прихильників Української Народної Республіки у Міннеаполісі — активний член багатьох українських організацій в Західній Україні перед війною, учитель і шкільний інспектор у Гайденаві та інших таборах на еміграції у Німеччині.

5 лютого 1960 року помер підхорунжий Осип Циліцький, лицар Хреста Симона Петлюри. Похований у Любеку в Німеччині.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ДОРОГИМ ПОБРАТИМАМ!

М. С.

ПАВЛО ВАСИЛЬОВИЧ КОТОВИЧ

Св. пам. редактор
П. Котович

8 лютого ц. р. у Мюнхені несподівано помер св. пам. редактор Павло Котович. Його смерть була такою несподіваною, бо лише кілька днів перед його смертю його приятелі відсвяткували 60-літній ювілей його життя.

Павло Васильович Котович народився 29 січня 1900 року на півдні України, пройшов добу українських визвольних змагань, був лицарем Хреста Симона Петлюри (ч. 3231). Опинившись у таборі інтернованих у Каліші, кінчив Юнацьку Школу і дня 1 січня 1922 року був номінований хорунжим артилерії Армії УНР з призначенням до 2-ої Волинської Дивізії, а наказом по Війську з дня 12.7.1947 року був підвищений до ранги поручника.

Покійний хоч і був вояком і належав до Союзу Українських Ветеранів у Німеччині, то однак цілим своїм еством віддавався улюбленій ним журналістичній і видавничій праці. На еміграції в Німеччині був основоположником і головним редактором "Нашого Життя" в Авгсбурзі, короткий час працював в "Українських Вістях" у Новому Ульмі, був сталим співробітником і редактором часопису "Мета" у Мюнхені, а від 1954 року — мовним редактором українських видань Інституту для вивчення СССР.

Похорон відбувся велично. Було багато вінків. Над могилою виголошено багато промов. Чин похорону відправив митр. прот. Паладій Дубицький, який над могилою покійного виголосив дуже змістовну промову. Прекрасно співав хор під орудою пані Олени Дубицької. Присутніх на похороні було до 150 осіб, серед них майже увесь склад членів Спілки Українських Журналістів, до якої належав Покійний, співробітників Інституту вивчення СССР, представників українського громадсько-політичного життя і німецьких приятелів...

Вічна пам'ять українському воякові, видатному журналістові, вірному синові української землі, яку він так безмежно любив!

І. Л.

ПОХОРОН СВ. ПАМ. ГЕНЕРАЛА К. СМОВСЬКОГО

В суботу, 12 березня о годині 9-й ранку тіло св. пам. генерала К. Смовського було перевезене з каплиці до церкви Св. Юрія Переможця, парафіянином якої за свого життя був Покійний. Останню шану лицареві і заслуженому громадянину прийшли віддати всі українці без різниці політичних переконань. Навкруги труни півколом багато вінків і квітів. Службу Божу відправляють сім священиків і два діякони. Чудово співає хор. Через кожних 15 хвилин тихо змінюється почесна варта біля труни, яку несуть старшини і козаки Армії УНР, бійці УПА та українські вояки, що служили в інших арміях, що їм, з огляду на їх вік, не судила доля бути в українському війську.

З першою промовою після Служби Божої виступив колишній старшина Української Армії, учасник визвольних змагань, отець-декан д-р Володимир Левицький. Він говорив від імені Т-ва Прихильників УНР і в своїй патріотичній, змістовній і зворушливій промові перелічив ті заслуги і жертви, які склав на вівтар Батьківщини покійний генерал К. Смовський та закликав присутніх славно наслідувати у всьому пам'ять Покійного і вірно служити ідеї УНР. Після отця-декана від імені парафії церкви Св. Юрія Переможця говорив голова парафіяльної ради проф. Леонід Папара.

Прощання... Присутні за чергою віддають останній поклін Покійному. Майже наостанку підходить до труни дружина генерала з родиною. Не можна було дивитися без зворушення, як вона перехрестила Покійного в останню дорогу. Останнім підійшов до труни полковник Армії УНР Василь Филипович. Попрацювавши із побратимом зброї, він здійняв з його грудей Орден Залізного Хреста і передав удові по Покійному, щоб пам'ять по ньому була з роду в рід.

Ветерани виносять труну, покриту національним прапором, ставлять її на катафалк і похід рушив, щоб відпроводити Лицаря в його останній похід. По дорозі розтягнулося до сотки авт. В чудовому місці розташування цвинтаря — свіжа могила. Недалеко від неї великий гарний парк, видніється монумент військового відділу цвинтаря.

Побратими зброї на руках зносять труну до могили. Труна вкрита прапором, під яким і за який боровся Покійний. Коротка Служба Божа. Сержант сурмач з Американського Легіону грає "зорю". Найстарший рангою полк. В. Филипович подає команду — "Струнко!" І під звуки "зорі" труна повільно опускається в могилу. "Зоря" кінчилася і хор починає співати "Чуєш, брате мій". Чотири ветерани, тримаючи над труною за кінці національний прапор, ледви погойдуючи ним, пращають свого побратима, начальника і лицаря...

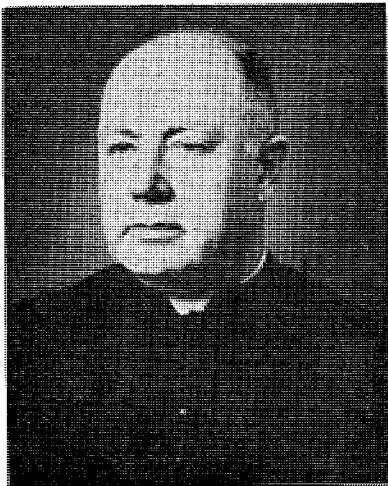
Ще кілька промов, розпочатих промовою полк. В. Филиповича, що говорив від Союзу Українських Ветеранів і від Українського Національно-Державного Союзу; ще грудка землі на дорогу могилу — і жалібна урочистість закінчена. Хай же Покійному легкою буде Американська Земля! Хочеться вірити, що тлінні останки Покійного зчасом будуть перевезені до Пантеону Героїв у вільному Золотоверхому Києві, на що заслужив Покійний за свого життя.

Сот. В. Радченко

НАШІ ЮВІЛЯТИ

Сот. В. Мошинський.

МИТР. ПРОТ. ВОЛОДИМИР СЛЮЗАР

Митр. прот. В. Слюзар

(З промови на Загальних Зборах 1-ої Станиці 13.2.1960 р.).

“Ми в нашій суспільності — брати, побратими по зброї, одного батька і одної матері діти! Діти Христової Церкви, діти нашої безталанної Матері-України, яку недавно захищали своїми грудьми зі зброєю в руках. А коли нам перед переважаючими ворожими силами “устоятись не було сили”, — ми знайшли, хоч і на чужині, далеко від рідної землі, другу могутню зброю: наше суспільне духове єднання біля нашої Духової Матері — Української Православної Церкви та спільне зорганізоване вояцьке життя в Союзі Бувших Українських Вояків, щоб при допомозі цих сил, Божих і людських, далі боротись за, кожному народові Богом дане право бути господарем, а не рабом на своїй рідній землі! І цієї зброї нам не вільно випускати з рук до нашого останнього віддиху!”.

Митр. Прот. В. Слюзар

— Генер. Капелян СБУВ

Панотець В. Слюзар народився 20 січня 1895 року в селі Чункові на Буковині. Скінчив початкову сільську школу і 2-гу державну гімназію в Чернівцях. Брав активну участь у гімназійному і студентському житті, організував гімназійний хор, належав до студентської оркестри, до спортивного Т-ва “Довбуш”, а по закінченні гімназії — до академічного Т-ва “Запоріжжя”.

У першій світовій війні був спершу в рядах 24-го пішого полку Австрійської Армії. В 1915 році пройшов п. о. В. Слюзар вишкіл в офіцерській школі в Мадящині і дістав приділ до 35-го (Золочівського) полку, а в січні 1916 року він уже був на російському фронті над Стрипою. В тому ж році був призначений на становище батальйонного ад'ю-

танта, на якому перебував до кінця 1917 року. На початку 1918 року п.-о. В. Слюзар (тоді вже лейтенант) дістав призначення на помічника полкового ад'ютанта в 35-му полку, який перебував у Могилеві Подільському, і на цьому становищі залишався аж до розвалу Австрійської Армії.

З початком листопада 1918 року В. Слюзар включається в ряди УГА і дістає призначення на становище ад'ютанта Окружної Військової Команди в м. Чорткові, яку провадив тоді отаман Оробко. Під час Чортківської Офензи-ви в 1919 році був призначений помішником отаманові Оробкові при формуванні 14-ої бригади, а 14 червня 1919

року був призначений шефом штабу цієї бригади і на цьому пості перебував до 14 жовтня 1919 року, коли був ранений на денікінському фронті.

Поворот до здоров'я (рани і кількакратний поворотний тиф) проходить повільно. Перебуваючи в безвихідному положенні, п.-о. В. Слюзар вкінці червня 1920 року переправляється через Дністер до Басарабії і повертається до свого родинного села. Але по кількох днях він був арештований румунською “сігуранцією” (тайною поліцією) і разом з дружиною поставлений під військовий суд за нелегальний перехід кордону. По довгих і тяжких трудах удалося сільській делегації на чолі з місцевим священиком св. п. Іваном Джулинським звільнити їх з тюрми, а тим самим і від засуди на кілька літ вязниці в м. Крайова, з якої рідко хто вертався додому.

За активну участь в українських визвольних змаганнях п. о. В. Слюзар нагороджений хрестом УГА і Хрестом Симона Петлюри. Ці відзначення має і його дружина, пані-матка Леонія, яка на протязі 40 літ ділить з ним всі радісні і смутні хвилини його життя.

В тяжких повоєнних обставинах про-

довжував п. о. В. Слюзар свої університетські студії. В листопаді 1923 року переїхав до Канади. Тут міняє він меч на хрест, — у жовтні 1923 року стає в ряди війська Христового. Консисторія Української Православної Церкви у Канаді призначає його до місцевості Широ в провінції Саскачевань. Літом 1926 року п.-о. В. Слюзар переїздить до Монреаля, в якому доля судила йому організувати українське церковне життя, яке під його проводом зазнає всебічного розвитку. Мабуть він є єдиним священиком у нашій Православній Церкві у Канаді, що служить на одному місці вже 34-ий рік. За невпинну працю на церковній ниві Церковний Провід нагородив його золотим наперсним хрестом, саном протоієрейства і митрою.

П.-о. В. Слюзар був одним із засновників Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді і на протязі довгих літ бере активну участь у праці Генеральної Управи та перебуває на становищі Генерального Капеляна СБУВ для православної визнання. На виконання цих обов'язків недавно дістав він благословення Високопреосвященнішого Митрополита Іларіона.

З ЖИТТЯ ВETERАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Союз Українських Ветеранів у Міннеаполісі

27 грудня 1959 року в залі при церкві св. Юрія відбулися річні загальні збори членів Станиці Союзу Українських Ветеранів у Міннеаполісі. Збори відкрив молитвою наш старий український ветеран — митр. протоієрей о. др. В. Левицький. До президії Зборів були запрошені: інж. А. Романенко — голова, о. протоієрей А. Кість — заст. голови і хор. М. Лозовий — секретар. На голову СУВ на наступний рік одностайно перевибрано ген. К. Смовського, на заст. голови — полк. В. Філоновича і на організаційного референта — сот. О. Вдовиченка. Крім того, до управи було ви-

брано п. О. Пилипчука на скарбника і п. В. Радченка на секретаря. До Контрольної Комісії увійшли — інж. В. Романовський, М. Гленько і А. Дорош, до Товариства Суду — сот. О. Генсуровський, о. др. В. В. Левицький і інж. А. Романенко. Із звіту про діяльність управи було видно, що СУВ у Міннеаполісі в минулій каденції влаштував наступні імпрези:

Академію, присвячену св. пам. Головному Отаманові Симону Петлюрі, дохід з якої був призначений на допомогу вдові Покійного і для Бібліотеки ім. С. Петлюри у Парижі; чайний вечір з від-

читом і інсценізацією в роковини трагедії під Базаром і чайний вечір з відчитом полк. В. Филоновича в 300-ліття бою під Конотопом. Дохід з двох останніх імпрез призначено на допомогу інвалідам в Європі.

Під час великого Мазепинського фестивалю, який влаштувало українське громадянство в селищі ім. гетьмана І. Мазепи, що положене в 80 милях від Міннеаполісу, — було подаровано для музею місцевої школи гарний портрет гетьмана І. Мазепи роботи маляра Луцка, а також, передані від НТШ через проф. О. Грановського, золотий ланцюг і клейноти Мазепи. Представники СУВ, на чолі з ген. К. Смовським, подарували для школи ім. Мазепи історичну мапу розташування військ і бою під Полтавою.

ТОВАРИСТВО БУВШИХ УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ У БЕЛЬГІЇ

В часі заснування, 26 лютого 1938 року, Т-во був. Українських Вояків у Бельгії числило у своєму складі біля 800 осіб, однак щороку його стан мінявся.

Праця, ціль і завдання Т-ва були: зберігати стару військову традицію шляхом читання відповідних рефератів, доповнення модерного військового знання і т. ін. По окремих осередках були організовані відповідні вишкільні курси. Всі історичні імпрези військового характеру відбувались з ініціативи Т-ва. Т-во допомагало при улаштуванні імпрез державно-громадського характеру і широко співпрацювало та співпрацює нині з бельгійськими комбатантами.

Після 1947 року, з приїздом до Бельгії нової еміграції, чисельний стан Т-ва збільшився, але не надовго. Лідери нової еміграції почали організувати з поміж неї Українську Національну Гвардію. Всі молоді члени прихильники з Т-ва вийшли, а за ними чимало й старих чле-

Управа СУВ перевела чотири грошові збірки на різні добродійні цілі, що дали 476.00 доларів. В цій сумі 111.50 дол. зібрані для українських інвалідів і переслані до Головної Управи Союзу Українців Воєнних Інвалідів у Німеччині. В минулорічній каденції було зібрано далеко більше, бо аж 980.00 дол. Але це зменшення належить пояснити не зменшенням жертвності членів СУВ, а далеко більшою кількістю інших імпрез і збірок, що їх було влаштовано у цьому році.

Незаперечним є, що активна діяльність СУВ в українському національному і громадському житті є тим стимулом, що будить до праці та творчої конкуренції і інші організації на нашому терені.

Сот. О. Вдовиченко

нів. З бігом часу УНГ зліквідувалася, але на її місці постав Легіон Симона Петлюри, до якого також вступило чимало наших старих членів. Це є головні причини, що кількісний стан Т-ва на половину зменшився. На терені Бельгії заіснувало дві військові організації: Т-во БУВ, яке визнане Військовим Міністерством і Урядом, та Легіон, що існує без чарту. Друга причина зменшення кількісного стану членів Т-ва то — масовий виїзд людей за море: до США, Канади і інших країн.

Тепер Т-во малочисельне і тримається головню на старих членах-основоположниках. Великої і жвавої діяльності воно не проявляє, але бере участь у всіх національних імпрезах разом з усіма українськими організаціями, у котрих, так само як і у нього, залишилася мала кількість членства. Тому й усі українські національні імпрези організуються тут спільними силами.

Сот. Т. Бидловський

“УКРАЇНСЬКА ДРУЖБА” В АБОНДАН У ФРАНЦІЇ

Заходами українських і грузинських діячів, при допомозі ІРО, після світової війни, в замку Абондан у 75 кілометрах

на захід від Парижа, — засновано при-тулок для людей старшого віку, на 130 осіб, українського і грузинського по-

ходження.

За браком людей згаданих національностей пансіон укомплектовується представниками інших уявлених Москвою народів: козаками-самостійниками, естонцями, хорватами і т. п. Українці в Абондані зорганізовані в Громаду під назвою “Українська Дружба”, є це люди похилого віку, бувші комбатанти Українських Визвольних Змагань.

В міру своїх скромних матеріальних спроможностей, “Українська Дружба” в 1959 році влаштувала декілька імпрез: прийняття Владики Варлаама — Єпископа Австралії і Ново-Зеландії, Свято 22 Січня, Шевченківське Свято, Свято гетьмана Мазепи, гетьмана Виговського і Донського Атамана Булавіна — спільно

з козаками-самостійниками. Крім того, артист Дніпровий спромігся висвітлити фільми: “Запорожець за Дунаєм”, “Тарас Бульба”, “Маруся Богуславка” і “Сватання на Гончарівці”. Фільми висвітлювалося не тільки для пансіонерів, але й для місцевого населення з метою інформації про українську культуру і український нарід.

При всякій нагоді на наші академії та імпрези запрошується українську молодь, як символ того, що український визвольний рух не кінчиться на нас, похилих віком, а передається молодому поколінню для завершення повної перемоги над ворогами нашої Батьківщини...

З листа до Генеральної Управи СВУВ

З'їзд союзу українських воєнних інвалідів

В днях 29—30 квітня ц. р. у Мюнхені відбудеться черговий 8-ий З'їзд Союзу Українців Воєнних Інвалідів. У програмі — звіти керівних органів, дискусії над звітами, уділення абсолюторії уступаючим керівним органам та вибір но-

вих. Головними точками будуть справи: статутарна, допомогова, бюджетова та будови інвалідського дому.

На З'їзді намічається присутність біля 30 делегатів складових частин СВУВ, переважно з Німеччини та Австрії.

КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

В. Татарський — “ПІД ЧОТИРМА ПРАПОРАМИ”. Мюнхен, 1959, стор. 134.

Автор, знаний у військових українських колах, підполковник Армії УНР і голова українських ветеранських організацій в Європі, справді чіткою вояцькою, лаконічною мовою дуже цікаво розповідає про своє перебування в російській, українській, польській та німецькій арміях у часі першої і другої світових війн у різних обставинах, яких йому не щадила химерна доля.

Спогади розпочинаються описом військової служби автора в характері однорічника, а пізніше юнака та стрілини російської армії з 1917 року, а потім і старшини білої російської армії в пореволюційних роках. В тому описі подається майстерно ряд яскравих побутових і бойових картин та влучних і дотепних характеристик осіб, з якими доводилось зустрічатися.

Наступним етапом вояцьких перипетій автора була служба в українській армії, яку він розпочав за гетьмана і закінчив інтернуванням у польських таборах по програній нашої визвольної боротьби.

Та найцікавішою і найяскравішою частиною спогадів є оповідання автора про численні його пригоди і переживання при службі в польській армії як контрактного старшини з доручення військового міністра УНР генерала В. Сальського, з метою удосконалення у воєнній науці і практиці. Про життя, побут, працю і взаємовідношення з польськими колегами таких наших контрактних старшин український ширший загал властиво досі нічого не знав, бо ніхто з них досі і не торкався цієї цікавої і важливої теми. І ось шановний автор рядом зворушливих образів в описі своїх, часом глибоко драматичних переживань, представив такий дивний українсько-польський альянс.

Подібно і про військову службу українців у німецькій армії за часів 2-ої Світової війни майже ніхто ще досі в своїх спогадах не торкався з такою докладністю і послідовністю, як це зробив полк. В. Татарський.

Та взагалі ці, рідкі в нашій мемуаристичі, вояцькі спогади В. Татарського написані справді дуже добре й оригінально, з переліком багатьох дуже цікавих фактів, що подекуди мають навіть важливе історичне значення. Тому з цілковито спокійним сумлінням можна радити всім нашим колегам, побратимам-воякам, ту пожиточну книжку прочитати.

М. Битинський, майор Армії УНР.

БЮЛЕТЕНЬ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ ВОЄННИХ ІНВАЛІДІВ Ч. 5. ЖОВТЕНЬ 1959

Союз Українців Воєнних Інвалідів об'єднує всіх українських інвалідів у Німеччині, Австрії, Франції, Бельгії, Голландії, Швеції, а також певну кількість воєнних інвалідів, що живуть в Австралії, Канаді і США. Централь Союзу знаходиться в Мюнхені. Головну Управу Союзу очолює полк. М. Стечишин.

В цьому жовтневому "Бюлетеню СУВІ" розміщено заклик "До Українського Громадянства у Вільному Світі" прийти і в цьогорічному збірковому періоді з належною допомогою українським інвалідам та старшим віком воякам, що, як пише "Бюлетень", живуть на чужих піснях хлібах, але мають ще надію, що українське громадянство не дасть їм загинути на чужій землі від злиднів і недостатків.

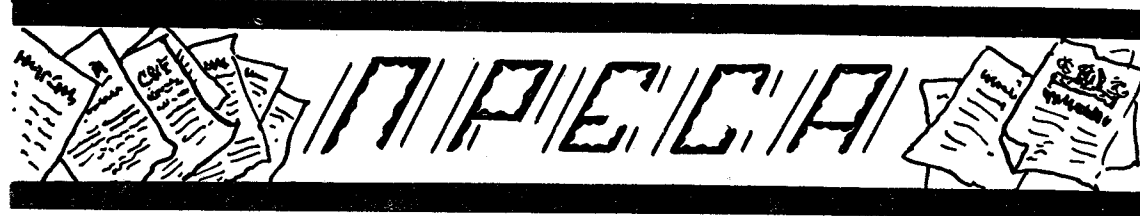
Темою другої статті є також заклик — "Збудуймо Дім Українського Воєнного Інваліда". В цьому заклику подається багато аргументів про пекучість

цієї справи і висловлюється віра в те, що українське громадянство у Вільному Світі допоможе здійснити і цю ідею так само, як свого часу допомогло Товариству Допомоги Українським Інвалідам у Львові збудувати Дім Українського Інваліда при вул. Потоцького ч. 48.

Решту змісту цього 24-сторінкового "Бюлетеня" становить виказ усіх грошових дарів-пожертв, що вплинули до каси Головної Управи СУВІ із США, Канади, Німеччини, Аргентини, Австралії, Англії, Бельгії, Франції, Венесуелі та Австрії в часі від 1 вересня 1958 до 31 серпня 1959 року, а також виказ усіх грошових сум, що їх виплачено впродовж цього часу воєнним інвалідам, старшим віком і немічним воякам, удовам і сиротам, що знаходяться під опікою СУВІ.

Переглядаючи вичерпні зіставлення виданих допомог, знаходимо там багато імен наших бойових побратимів, що, знесилені віком і хворобами, самотньо доживають свого віку в різних старечих домах. Рік-річно, і особливо сьогодні, відзначаємо ми одну за одною величні сторінки історії українських визвольних змагань. Не забуваймо ж за тих, хто своєю кров'ю писав ці прекрасні сторінки нашої минувшини. Пам'ятаймо про них при кожній нагоді: чи це буде цьогорічна листопадова збірка, чи різдвяна коляда, чи великодня писанка, чи звичайне родинне прийняття.

На закінчення — прохання до жертводавців, висловлене на сторінках "Бюлетеня СУВІ": — "Складаючи свій дар на руки уповноваженого збірщика, організації, або якоїсь харитативної установи, не забудьте зазначити, що це дар для Союзу Українських Інвалідів у Мюнхені... Таке зазначення назви нашої організації є дуже важним, бо воно не дозволить нікому Вашої волі змінити, а нам дасть змогу того Вашого дару доминатися".

У РОКОВИНИ БАЗАРУ

Як подає "Свобода" (23 січня ц. р.), осередок СУМА ім. Лесі Українки в Бофало 29 листопада мин. року урочисто відзначив 38-мі роковини героїської смерті 359 Лицарів Базару. Доповідь на Святочних Сходинах виголосив полк. П. Самутин, так характеризуючи безсмертний чин Базару:

"Наш Базар був та зрештою мусів бути славним, конечним завершенням одного із періодів боротьби України. Цього вимагала найвища доцільність — честь української зброї. Тому день 21 листопада 1921 року — це свідок виконаного обов'язку, синонім жертвості, приклад перемоги безсмертного духа над слабкістю тіла. Це нова блискуча сторінка до історії боротьби українського народу — символ його невмирущості, це жива легенда про 359 велетнів духа, які своїм найдорожчим життям і кров'ю ствердили свою посвяту рідному народові"...

Розповівши про історичний шлях Другого Зимового Походу, полк. П. Самутин звернувся до присутньої молоді з таким апелем:

"Українська Молоде! Ти наша надія і віра, будь гідною наслідницею Щербака... Хай у твоєму житті 359 героїв Базару будуть провідною зіркою. Хай приклади погорди смерті за волю нашого народу, за свою державу, будуть метою і стремлінням до кращого майбутнього. Опинившись на вільній землі Вашингтона, учися, здобувай знання, вивчай історію нашого народу та його боротьби. Не заспокоюй себе тим, що спокійно тут жити, Москва зазіхає і на цей останній bastion волі. Куй свій характер та приготуй себе до останньої розправи з московськими імперіалістами!"...

У РОКОВИНИ КРУТ

"Гомін України" (30 січня ц. р.) у роковини Крут приніс передову статтю, присвячену Крутянським Героям — "Маєстат найвищої жертви". В цій статті, між іншим, читаємо:

"Морозного дня, 29 січня 1918 року, 300 юнаків терном квітчаючи IV Універсал, власним життям засвідчили про невмирущість ідеалів волі і державної незалежності і кров'ю врятували честь і славу українського імени. Себе ж укрили вінцем безстрашних воїнів Української Національної Революції, ставши заповітом грядучим поколінням. 300 юнаків стали невмирущими, бо життя своє жертвували невмирущій ідеї".

"Крути в очах військовика — це ніби поразка. Крути в аспекті життя нації — це свято тріумфу духа та невмирущості нації. Крути — це незбагнаний виховний капітал, що довгі віки світитиме прикладом героїзму і самопосягати. Крутянський міт виховував і виховуватиме нові покоління подвижників"...

"Україна сьогодні, як і 42 роки тому, — героїчна і непоборна... Не зломили України ні жертви Крут і Базару, жак Соловецьких островів, виття сибірської пурги, голод, не вбили волі і всі рафіновані звірства тюрем і злободенність життя в царстві сатани. Великі моральні прикмети, сила духа, великий патріотизм і релігійність, — все це, здобуте в процесі боротьби, забезпечує і остаточну перемогу та успішне завершення будови Української Самостійної Соборної Держави".

27 літ тому Ви, Пане Генерале, ризикуючи власною особою і авторитетом, урятували мені життя... 1933 року Ви, як голова Відділу УЦК у Львові, оборонили мене перед Польською Владою. Тоді, на донесення наших земляків, що служили більшовикам і польській поліції, Жовківське Староство хотіло мене виселити до ССР. Ваша лицарська постава та інтервенція у Львівському Воевідстві перекреслили намір Жовківського Староства і згаданих провокаторів, але я мусів виїхати із Жовкви і з того часу ми вже не бачилися.

Року 1939 ми опинилися під німецькою окупацією. За якийсь час я довідався, що Ви маєте поважні прикраси в Кракові. Настав момент, коли я мусів допомогти Вам, хоч мої

можливості були обмежені. Моя розповідь про Ваш лицарський вчинок у моїй справі і про велику допомогу, яку Ви подавали українцям у Львові, як також рішуче твердження, що тут діють провокативні сили, — доходять до відома найвпливовіших чинників, і я досить хутко одержав повідомлення, що "непорозуміння ліквідоване". Я зробив, що міг, і певний, що про мої клопотання в обороні Вашої особи Ви довідаєтесь читаючи ці рядки, бо про це я Вам ніколи не писав. Згадую сьогодні про цей випадок не ради хвали, а тільки тому, що хочу долучитися до української спільноти у відзначенні Вашого ювілею та підвищення Вас до ранги генерала...

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ "БЮЛЕТЕНЯ СБУВ"

На пресовий фонд "Бюлетеня СБУВ" до дня 30 серпня ц. р. пожертви склали (дальший тяг):

По \$10: М. Лубик. По \$4: М. Суржко, В. Іванович. По \$3: пані М. Савченко, пані Г. Сенишин, О. Клим, С. Ємчук, О. Пилипчук, Ю. Сальський, В. Гаврилець, Т. Олесіюк. По \$2: п.-о. В. Пилипець, Д. Литвин, А. Гладчук, А. Влодарчик, О. Вдовиченко, І. Коровицький, А. Сулятицький, Л. Шанковський. По 1: К. Бризгун, М. Сокіл, М. Білозерський, Г. Залуський, М. Гудима, А. Негребельський, І. Фостаковський, Гудима, В. Білинський, П. Адамчик, Ф. Фалинський, І. Журжа, Ю. Гончаренко, А. Негребельський, І. Фастовський, В. Зарицький, М. Крат. По 50: п.-о. А. Стасюк, І. Моралевич, П. Самутин.

Усім жертводавцям складаємо сердечну подяку.

Редакція і адміністрація "Бюлетеня СБУВ"

До дня 30 серпня ц. р. річну передплату в сумі \$2.00 внесли (дальший тяг): ГЕМІЛТОН: С. Кіріченко, І. Надоличний, В. Павличенко, А. Дибко, Ф. Ігнатюк, М. Гудима, М. Мусійчук. ВАНКУВЕР: В. Ткачук, Я. Горбатюк, Г. Турко, І. Синків, О. Курляк, С. Шостак, Ю. Деба. ТОРОНТО: пані К. Скубій, Український Воєнно-Історичний Інститут, Т. Гуменюк, Д. Кузьменко, В. Літвінов, пані М. Савченко, С. Кости-

ря, Ф. Винник, К. Бризгун, пані М. Волосевич, Г. Підгурець, І. Огінський, Л. Саїн, Ф. Колісник, І. Зварич, П. Шаруда. МОНТРЕАЛЬ: М. Білозерський, Д. Литвин, Г. Залуський, О. Клим, п.-ні Г. Сенишин Ін. місц.: С. Мокрій \$1., О. Гай-Головко, І. Приймак, А. Гладчук, М. Сторож, А. Влодарчик, В. Гончарук, І. Кондрацький, І. Скляренко, М. Петришин, Ф. Король, С. Ємчук.

США: В. Шульга, О. Вдовиченко, В. Білинський, В. Горонович, пані Т. Петрів, С. Татаринський, І. Коваль, Ф. Фалинський, П. Олексієнко, О. Пилипчук, М. Білок, В. Пилишенко, І. Шпак, М. Рибачук (\$4.00), І. Журжа, І. Нецадименко, М. Отрешко-Арсський, п.-о. С. Івашенко, п.-о. А. Кість, Ю. Гончаренко, З. Івасишин, Ю. Сальський, А. Сулятицький, П. Проданьчук, М. Тименко, В. Гаврилець, О. Антіпів, В. Костецький, Ол. Миколаєнко, п.-о. В. Варварів, Л. Шанковський, Т. Олесіюк, І. Моралевич, М. Суржко, М. Гейниш, Я. Фартушний, Ф. Лисенко, І. Гнойовий, В. Дмитріук, п.-о. В. Пилипець, А. Негребельський, І. Фостаковський, М. Крат, А. Валійський, В. Зарицький.

АНГЛІЯ: М. Кошук (2.60). БЕЛЬГІЯ: пані Варвара Побережняя. АВСТРАЛІЯ: В. Дем'яненко.

Занотуйте на цих листах і Ваші імена! "Бюлетень СБУВ" — це Ваш літопис, Ваша трибуна і Ваш контакт з Генеральною Управою СБУВ у Канаді і зі світом. Користайте ним і підтримуйте його!

БЮЛЕТЕНЬ

Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді.

Квартальник.

Редакція застерігає собі право виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Статті підписані прізвищем чи ініціалами автора, не завжди є висловом становища Редакції.

Річна передплата: \$ 2.00.

Ціна окремого числа 50 центів.

АДРЕСА ДЛЯ ЛИСТУВАНЬ
І ГРОШЕВИХ ПЕРЕКАЗІВ:

J. LYPOWESKYJ,
179 Dowling Ave.,
Toronto 3, Ont., Canada.

BULLETIN
of the
UKRAINIAN WAR VETERAN'S
LEAGUE, INC.

Published quarterly
by the
General Headquarters
of the

Ukrainian War Veteran's League in Canada

Subscription rate:

\$ 2.00 a Year. Single copy \$ 0.50.

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Зустріч Головного Отамана Симона Петлюри
на станції в Кам'янці, 1920 рік.

На фотознімці: Симон Петлюра приймає рапорт. В його оточенні — голова Ради Міністрів А. Лівницький, міністр віроісповідань проф. д-р І. Огієнко, військовий міністр ген. В. Сальський, командир Житомирської Пішої Юнацької Школи, що представлена на цій фотознімці — ген. В. Петрів, зв'язковий старшина від Польської Армії полк. В. Славек, що в пізніших часах стояв на чолі уряду Польщі, начальник Культ.-Освіт. Управи Генерального Штабу полк. Лорченко, що організував цю зустріч і інші. Рапорує сотник (нині полковник) А. Валійський. Перший при прапорі — пполк. Нізієнко.

ЗМІСТ:

І.Вонарха-Варнак — Остання зустріч із Головним Отаманом.

Тамара Петрів — Сорок років тому... (Потяг Головного Отамана).

Олександра Костюк — Лицареві.

В 40-ві роковини Зимового Походу:

Полк. В. Филонович — В 40-ві роковини Зимового Походу.

Мих. Крат — Лунали дзвони і гармати...

І. Д. — День перед Зимовим Походом.

З життя СБУВ у Канаді:

Відзначення 40-их роковин Зимового Походу у Торонті. Ювілейний наказ Генеральної Управи СБУВ у Канаді.

Відійшли у вічність:

Сот. В. Мошинський — Хорунжий Володимир Дем'янчук.

Посмертні згадки.

Із життя ветеранських організацій:

Д. Л. — 6-ий Делегатський З'їзд ОБВУА.

О. В.Ко. — Відзначення 40-их роковин Зимового Походу у Міннеаполісі.

З життя українських ветеранів в Аргентині.

Відзначення 40-их роковин організації і бойових дій 6-ої Січової Стрілецької Дивізії.

Наші ювіляти.

Повідомлення Адміністрації "Бюлетеня"

Друковано в друкарні "КИВ",
686 Річмонд вул., Торонто, Онт., Тел.: ЕМ 3-7839

... "Україна, як самостійна Держава, стане реальністю як у житті народу нашого, так і перед широким світом"...

С. Петлюра

СИМОН ПЕТЛЮРА

Остання зустріч з Головним Отаманом

I. Вонарха-Варнак
сотник Армії УНР

Передостаннє я бачив зблизька Головного Отамана в Києві літом 1919 року.

В лютому 1926 року, припровадивши групу українців із Софії (Болгарія) на роботу до Франції, зупиняючись у Парижі, я поїхав таксівою на вулицю Тенар, щоб завести Головному Отаманові подарунок. Консьєрж на моє запитання, під яким числом мешкає Симон Петлюра, або М. Ковальський, відповів, що таких у цьому будинкові немає.

Відвідини Головного Отамана довелося відкласти до найближчої нагоди. Така нагода трапилася 23 травня того ж 1926 року, коли ми із сот. О. Лютим поїхали, як делегати від Гуртка Українців на цукровні на 2-ий З'їзд Союзу Українських Емігр. Організацій у Франції, що відбувся в суботу 23 і в неділю 24 травня того року в Парижі.

У часі пообідньої перерви до мене підійшов сот. М. Гончарів і запитав, чи я бажаю відвідати Головного Отамана. Очевидно, що крім радісного "з великою охотою" — іншої відповіді не могло бути.

На жаль, час із екрану пам'яті стер прізвиська тих осіб, що з ними довелося там бути. Пригадую, що коли ми приїхали на вулицю Тенар, М. Ковальський пішов до консьєржа, щоб "заговорити" його, а ми тим часом, поодинокі, ніби крадучись, увиходили і по сходах підіймалися на п'ятий поверх. Тут чекав

нас уже сот. М. Гончарів. Коли зібралися ми всі, тоді сот. Гончарів і М. Ковальський пішли доповісти Головному Отаманові, що делегація 2-го З'їзду СУЕО у Франції хоче скласти йому візиту.

Пригадую, що в той день у цій делегації були: ген. Сварика, інж. М. Шумицький, князь Токаржевський, І. Косенко, сот. Василів, сот. О. Лютий, пор. Й. Шаповал, Ю. Бацуца і я. Здається був і С. Качура; можливо, що кого й забув. По черзі стали підходити до Головного Отамана, висловлювали свої і від організацій та колег привіти та побажання. Я стояв останній, а тому мав деякий час оглянути як посивілого вже Головного Отамана, так і його кімнату та її урядження. Навпроти дверей було вікно, недалеко від нього вліво — стіл, а який метр від столу — убоге готелеве ліжко. На столі лежали різні папери та книжки, а також велика попільниця. Це все разом, як і та зовнішня зміна у Головного Отамана, так уразило мене (і щось немов би клубок підкотилося до горла), що коли прийшла моя черга привітати Отамана, я ледви вимовив, як у півсні, привіт від українців з Болгарії та колеги, що приїхали зі мною на працю.

За цей час М. Ковальський і сот. М. Гончарів дістали десь декілька стільців. Порозсідалися. Головний Отаман сів на ліжку, проти нього ген. Сварика. Сот. Гончарів приніс 3 чи 4 пляшки білого вина. Випили за здоров'я Головного Отамана, почалися розмови. Пам'ятаю, що Головний Отаман говорив з ген. Сварикою, питав як працюється, як у нас із французькою мовою. Ген. Сварика сказав, що його на роботу будить півень. Головний Отаман на те: "ми вже з вами, пане генерале, без півнів, як старші, вміємо вставати". Говорилося про ситуацію в Україні. Ген. Сварика висловився, що напевно доведеться чекати, доки в Україні не з'явиться новий Наполеон.

Зайшла пані Отаманова і сказала: "Панове, я не чую, а тому вибачте, щоб не ставити вас у прикре становище, я піду до себе". Головний Отаман пояснив, що його дружина при переході Збруча захворіла на тиф і від того

часу втратила слух. Доньку Лесю розуміє по губах, як вона щось каже, а він мусить писати їй, коли хоче щось сказати. Звертаючись по черзі до кожного з нас, Головний Отаман запитав і мене, як живуть українці в Болгарії, як нам, молодим, дається французька мова і т. ін. Пригадую майже дослівно, що Головний Отаман казав: "Українська молодь, що є у Франції, мусить вчитись у французів, що мають майже 2000-літню культуру, державний досвід, науковий дорібок. Правда, ми маємо пару тисяч української молоді на високих школах у Чехо-Словаччині, але ми мусимо пам'ятати, що латинська культура є старою, і тут ми мусимо вивчати все позитивне і корисне..."

Зайшла розмова про охорону Головного Отамана. Я запитав, чи охороняють його. Головний Отаман жартуючи відповів: "чи допоможе мені охорона, коли я, сходячи по цих крутих сходах, спіткнуся і впаду, бож щоранку провожу Лесю до ліцею?" Глянувши йому у вічі, я чомусь побачив емблему смерті і, пам'ятаю, аж здригнувся.

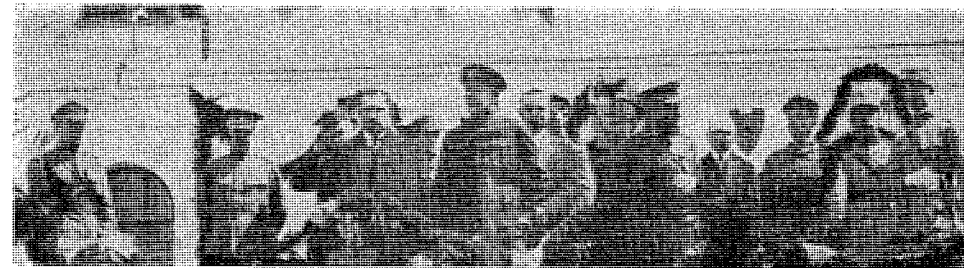
Голова З'їзду ген. Сварика почав прощатися, треба було поспішати на З'їзд. І в цьому власне моменті я із жахом спостеріг, що в себе в готелю я забув подарунок, який мав передати Головному Отаманові.

Другого дня, в неділю 24 травня, ранком я взяв таксівку і знову поїхав на Тенар. Прокочив повз консьєржа, зійшов наверх до кімнати Головного Отамана, постукав у двері, а в самого і сором, і якийсь немов би страх. Донька Головного Отамана Леся питає, що мені треба. Виймаю 1000 цигарок, що їх привіз із Болгарії, і передаю для Отамана. "Зачекайте!".. За кілька хвилин вийшов Головний

Отаман і запросив до кімнати. Він був здивований моєю ранньою візитом, вислухав мої вияснення і повідомив, що вже учора просив, щоб і я прибув на його іменини, що саме припадали на сьогоднішній день. Після 10 - 15 хвилин розмови я попрощався з Головним Отаманом і таксівою поїхав до свого готелю.

Не пригадую, що перешкодило, але на іменинах у Головного Отамана мені не довелося бути. У понеділок, 25 травня, уже на роботі, підходить до мене сот. О. Лютий і ледви вимовив, тримаючи в руках "Petite Parisienne": "Дивись, Головного Отамана вбито!.." Вістка, як грім з ясного неба. Сльози одразу линули з очей. А в думках: "може не вбито, може лише поранено!.." Тремтячою рукою беру газету: "помер від ран, не прийшовши до себе..." Увечері того ж дня з пор. Манцівим поїхали до Парижа. В редакції "Тризуба" проф. В. Прокопович, блідий і тремтячим голосом, оповів нам, як це все сталося. Поїхали побачити тіло Головного Отамана. Лежав, як живий, лише білий-білий. Укладаємо перед тілом нашого лютого Отамана, цілуємо руку, зимне чоло, з риданням виходимо...

В неділю відбувся похорон. Ні промов, ні гарматних стрілів. Під спів "Як умру, то поховайте" проходила кількатисячна маса українців перед тимчасовим склепінням, де поклали тіло Отамана. Бачу тут і тих, що гуртувалися навколо "Українських Вістей" Борщака — советофілів. Один із них, Сайко, з риданням підходить до мене — "Сину, кого ми, Україна, втратили?.." Настрій в усіх був такий, що коли б хтось гукнув — "Ходімо — розіб'ємо Совпредство!" — то вся ця колькатисячна маса ринула б, не спиняючись ні перед чим...

Головний Отаман С. Петлюра в оточенні членів Уряду і представників чужинецьких військових місій в Кам'янці в 1920 році.

Тамара Петрів

Сорок років тому...

Тамара Петрів

Літо 1920 року. Галичина. Потяг Головного Отамана.

Дні стояли сухі й гарячі. Ранком бувало дуже гарно: недалеко ліс дихав прохолодою, жайворонки дзвеніли в небі й гордо повівав на високій шоглі жовто-блакитний прапор. Опівдні вітрець замирив, ані листочок не шерехнув, ані хмаринки в небі, і лише сонце поливало жаром, і так уже розпечені, дахи вагонів.

Не дивлючись на спеку, життя в потязі йшло повною ходою: стукотіли писальні машинки, час від часу дзвонив телефон, заклопотано спішною ходою з вагону до вагону проходили старшини й козаки і нерухомо, як закам'янілі, стояли вартові коло вагону Головного Отамана. На кухні стукотіли ножі, а на східцях паротягу сидів, покурюючи люльку, машиніст Козубський, коло нього ж у холодку простягнувся лес Головного Отамана — Юрко.

Надвечір, коли заходило сонце, а на золотому ще розпеченому небі з'являлися перші зірки, всі виходили з вагонів подихати свіжим повітрям. Головному Отаманові ставили стільця, на якому він сидів і, спершись на палицю, вдивлявся кудись у далечінь, або йшов у напрямку до лісу, а за ним повільним кроком біг Юрко. Коли починало темніти, виходили козаки Сотні Охорони й починали співати. Ніколи не обходилося без улюбленої пісні Го-

ловного Отамана "Ой що ж бо то тай за ворон". Усі слухали мов зачаровані, і туга за рідними, за тим, що вже залишилося позаду, огортала серце. Слухали всі, і здавалось, що слухають і ліс, і поля, вся ця рідна, хоч і інша, Галицька Земля.

В неділю життя в потязі цілком замирало. По обіді всі десь розбрелись, або спали, і лише вартові, як завжди, нерухомо стояли коло дверей вагону Головного Отамана.

Одного такого недільного пополудня на станції, з'явилась молода, по святочному одягнута, жінка-селянка. На одній руці вона несла маленьку дівчинку. У другій — зав'язані у хусточку яечка. Вона йшла якось нерішучо, уважно розглядаючись по відчинених вікнах вагонів.

"Шукаєте когось?" — запитала я, коли вона підійшла до мого вікна.

"Айя, тут одного такого пана, трохи вже сивуватого..." — і вона розказала мені, як кілька днів тому збирала ягоди недалеко в лісі. Дитина сиділа в траві й бавилась, аж раптово почала несамоовито кричати. Мати метнулась до неї. Дитина заходилась плачем — гадюка вкусила її за ручку. Аж тут десь ви-хопився отой пан, хустинкою перев'язав ручку й припав губами до рани... А потім сказав зараз таки їхати до лікаря, та ще й грошей дав на підводу... А лікар каже: мусиш подякувати тому панові, бо врятував твою дитину. Ось я й прийшла, і яечок принесла свіженьких, бо думаю з потягу він, отой пан, бо нетутешній..." — закінчила жінка своє оповідання.

Джура мого чоловіка, що вихилившись у сусіднє вікно, прислухався до розмови, жартівливо зауважив — "Шукай, шукай, жіночко, у нас тут є досить різних панів, може й знайдеш того, свого..." Але жінка його не слухала. "Та ж ось він!" — радісно вигукнула і кинулась бігти просто до вагону, де у вікні стояв Головний Отаман, задумливо постукуючи олівцем по рамі.

Побачивши жінку, він провів рукою по волоссі, що, як я помітила, було у нього ознакою певного замішання, і усміхаючись щось

заговорив до неї, узяв хусточку з яечками і погладив по голівці дівчинку.

Жінка повернувшись і швиденько пішла назад. Дійшовши до мого вікна, вона стурбовано пошепки запитала: Прощу, панійко, скажіть, а то ж він заарештований, що отам оті стоять?" — і вона налякано хитнула головою в бік вартових.

"Та же ні! — Цей пан — то Головний Отаман Симон Петлюра", відповіла я.

"Петлюра!" — прошепотіла жінка і розгублено розвела руками так, що мало не випустила дитину. "Сам Петлюра!" — повторила

ще раз і швидко пішла геть, час від часу оглядаючись на потяг.

Увечері, як завжди, лунали тужливі пісні, на вечірньому небі мерехтіли перші зірки. Головний Отаман повільною ходою йшов далеко уздовж колії...

Ми хилимо голови в пошані й подиву перед подвигами героїв, але як гарно, коли ми можемо поважати їх і за дрібні шляхетні вчинки звичайного буденного життя.

Олександра КОСТЮК

ЛИЦАРЕВІ

В майовий день, коли життя буває,
Коли цвіте у розкошах природа —
Наємний кат у Велетня стріляє,
Вбиває Лицаря мого Народу...

І по дротах збайдужілого Світу,
Летить гнітюча вістка, мов стріла:
"Твого ПЕТЛЮРУ, Україно, вбито!..."
...Здрігнула... скорбно руки простягла...
Стоїть і досі — очі до небес —
Голосить Україна-Мати:
"О, Боже! Коли би він воскрес,
Щоб мої діти з пекла рятувати!"

Та Ніч надовго сонну землю вкрила,
Над Україною і досі ще висить...
Симоне! У чужій землі твоя могила,
Але в серцях твоїх Дух у нас горить,
Не гасне, а росте! І буде День — дороги
Вкраїнським військом — цвітом зацвітуть!
З Твоїм ім'ям здобувши перемогу,
Тебе тоді у Київ принесуть
І покладуть отам, коло Софії...
І маки зацвітуть, політі "кров'ю,
Що не засхне повік", бо пролита в Надії
Й насичена гарячою Любов'ю!

Тоді всміхнеться Україна-Мати,
Одведе очі скорбні від небес,
Простягне руки, щоб Дітей обняти
Й сказати: "Мій Народ Воскрес!"

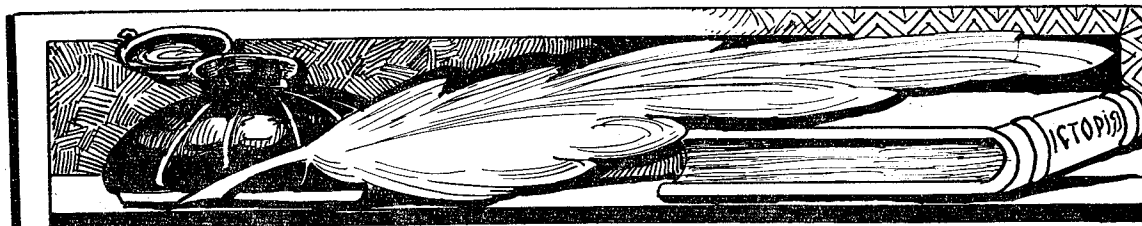
Сотник Д. Лимаренко

Хорунжий В. Пилипець
(фото 1920 року)

Сотник Армії УНР Данило Лимаренко народився 20 грудня 1894 року в с. Карлівка на Херсонщині. В 1915 році кінчив учительський семінар, в 1916-ому році — приспіваний курс Одеської Військової Школи Старшин. В 1917 — 18 роках перебував у рядах Українського Вільного Козацтва і брав активну участь у боротьбі проти занархізованих частин Російської Армії, які поверталися з румунського фронту і грабували місцеве населення. Літом 1919 року очолював повстанський відділ (до 1000 осіб) у Ревуцькому, з яким брав участь в організації повстання проти Добровольчої Армії, а в 1920 році в протибольшевицькому повстанні. В 1920 році зі своїм повстанським відділом прибув на Поділля і влився в ряди Української регулярної Армії. Нині перебуває в США.

Всечесний панотець Володимир Пилипець у ранзі хорунжого в 1919 - 1920 рр. перебував у летунстві Армії УНР. У квітні 1920 року був приділений до технічного куреня 6-ої Стр. Дивізії. Був українським зв'язковим старшиною при штабі 2-ої Польської Армії в Бердичеві, а потім — зв'язковим старшиною при штабі І-ої польської Кавалерійської Дивізії. Народився 14 лютого 1902 року в м. Скалат у Західній Україні. В 1921 році здав гімназійну матуру, в 1921 - 1922 роках студіював на юридичному факультеті Українського Тайного Університету у Львові, в 1922 - 1927 роках — на філософічному і богословському факультетах львівського Університету. В 1927 році Митрополитом Кир Андрієм Шептицьким був висвячений у священники. Нині перебуває в США.

Полк. В. Филонович

У 40-ві роковини Зимового Походу *)

"У тих вірних і завзятих борців, що були замкнені у "Трикутнику Смерти", у серцях полум'янів справжній непогасний вогонь любови до України, до її Правди і Волі, дух їх був напоєний міццю, воля була твердою, незломною, ідея державної незалежності Батьківщини була для них святою, найсвятішою..."

В. Филонович

6 грудня 1959 року минуло сорок літ від того незабутнього в історії нашої визвольної боротьби дня, коли Армія УНР із страшного "Трикутника Смерти" вирушила у запілля ворога на свій блискучий рейд, званий "Зимовим Походом".

Справді, слава подія, значна і незабутня! Світлий ювілей, великий і радісний! Майже єдиний щасливий і радісний серед цілого ряду сумних і жалобних наших ювілеїв, серед пекучих і болісних згадок з недавнього минулого тяжкої і кривавої визвольної нашої трагедії.

У Зимовому Поході українське вояцтво на широких просторах України, мале числом і самотнє серед моря червоних і білих москвинів, невзуте, неодягнене, напівхворе у зимовій студені і снігових завіях, без зброї, набоїв та інших засобів, у постійному русі без відпочинку, без жодної допомоги — протягом півроку у тісному колі добре забезпеченого ворога незчисленним рядом відважних наскоків, сутичок і битов довершило безприкладного героїчного чину, а успішним переведенням цілої широко задуманої зимовопоходної опера-

ції, що захитала мілітарну міць і підірвала моральну силу двоголового ворога, виконало невідхильно завдання, покладені на нього згори Командою і Державним Проводом.

Чи не є це справді найкращий, найвиразніший зразок завзяття, твердості, дисципліни, мужності і героїзму? Чи не є тому, без сумніву, Зимовий Похід одним з найблисучіших анабазисів, які знає історія, який міг би прикрасити найславніші сторінки світових воєнних аналізів, з яких могла б бути горда кожна армія і якого може позаздрити нам кожний інший народ?

Так! Наш український анабазис, як глибокий бойовий марш у гушину ворогів, і специфічністю умов, і специфічністю засобів переведення є історичним чином по внутрішній динамічній могутності і зовнішній величній ефектовності — безподібним. І ми сміло можемо бути горді і щасливі, що цього надзвичайного чину довершило рідне військо, на якому спочив спадок завзяття, мужності і слави великих предків — степових козацьких лицарів. І в 40-ву річницю могутнього виблиску нашої воєнної слави ми радісно віддаємось споминам і думкам про щасливі величні події, у широті й глибині історичних уже перспектив розглядаємось, аналізуємо, оцінюємо і зовнішній ефект і внутрішній сенс незвичайного бойового подвигу.

В тих спогадах про Зимовий Похід, в розгляді його щасливого перебігу й оцінці його історичного значення відмічається, безперечно, всі ті найважливіші моменти, які бойовий рейд у вороже запілля серед усіх інших численних блискучих і переможних учинків нашого війська ставить на найпоказніше, найчільніше і найефектовніше місце. З безперечним захопленням згадуються і підкреслюються такі особливі і найважливіші моменти в зимовопохідній акції, як те, що Українська Армія в

*) Уривок з надісланої нам, ширшої історичної розвідки, присвяченої аналізу Зимового Походу, яку, з огляду на обмежений розмір "Бюлетеня", ми не могли вмістити в цілості.

Редакція

неуявно тяжких умовах зірвалась на веління проводу до шаленого чину, як поранена і знесилена вона безоглядно прудким ударом удерлася в саме огнище небезпеки, як з безумовною відвагою боевим переможним маршем перейшла через гушину ворогів майже цілу Україну, деморалізуючи розгубленого окупанта, зриваючи до бою та активності рідні повстанські сили, ствержуючи і закріплюючи своєю одчайдушною чинністю визвольно-державницькі гасла, виявляючи тим свою незламну

живучість та силу і непохитну живучість і міць несеної нею на її прапорах великої ідеї.

У Зимовому Поході Армія УНР на очах світа справді творила чудо, переможною зброєю викреслювала тривалу традицію невпинного визвольного стремління, кров'ю писала живу осяйну, невмирущу легенду боротьби і перемоги... І в теперішню 40-ву річницю того незвичайного чину, справді, є що багато нам згадувати, є чим захоплено тішитись...

Мих. Крат

Лунали дзвони і гармати...

(До 40-ліття закінчення I Зимового Походу)

Цей спогад був уміщений в "Українській Газеті" (ч. 8, 1960), а також зачитаний на академії, якою Генеральна Управа СБУВ у Канаді відзначила 40-ві роковини повороту Армії УНР із Зимового Походу.

Згадується інша весна — херсонська, степова. Кінець лютого, — ще дійсно люті морози. Але вже в березні вдень сонечко гріє, починають танути сніги, маленькими струмочками дзюрчить вода. Оживає степ. Чудова весна на Батьківщині! Чи така вона зараз — на "нашій, не своїй землі"?

Згадується весна сорок років тому. Тоді верталась до життя природа; тоді теж із весною набирало сили українське військо — армія Української Народної Республіки.

Уже чотири місяці під проводом ген. Михайла Омеляновича-Павленка перебувала вона в заплілі ворога, на окупованій ним рідній землі. У грудні через денікінський фронт перейшла, в лютому Холодний Яр відвідала, в Мотронівському монастирі козацтво молилося; на Полтавщині запорожці побували, Золотоношу здобували, роз'їзди аж на Хорол і Лубні висилали. Несподівано перед ворогом з'являлися, несподівано з очей зникали. Тиф переборили; хворі вже одужали, набрались сил у гостинних селянських хатах або й так — на возах у маршових колонах до здоров'я приходили. Знову сідали на коней, брали руш-

ниці до рук, з любов'ю пестили, як найкращих друзів, свої кулемети.

Невеличке числом було те військо (коло 6 тисяч старшин й козацтва), але міцне духом, бо було воно з народом, а народ був з ним.

З новими силами готувались ми до рішучих боїв із Москвою.

Весна надходить!

У початку березня пробували непомітно перейти на Поділля, за Бог; не вдалося.

А на Київщині большевики великі сили збирали: завзялися знищити "петлюрівську банду", що скрізь сіяла неспокій та не давала їм приборкати непокірну Україну.

Треба вийти на південь, де нас ворог не ждав, а де повстанчі організації були дуже міцні. Але перед тим треба шелесту народити, щоб червоних у дурні пошити.

Іде армія трьома дивізіями нарізно, різними шляхами.

Запорожці на Голту трьома колонами вздовж Бога та Синюхи сунуть. Великий піст. Далеко по степу сумні дзвони чути. Коні тяжко по грузькому чорноземі ступають. Сонечко все більше гріє. Часом пісня козацька лунає-переливається: "Ой, гук, мати, гук — де козаки йдуть..." Сунуть колони, а на обрії роз'їзди списками на сонці виблискують, в повітрі ма-йорять.

І ось 17 березня Київська дивізія по шестигодинному бою займає Гайсин, а Волинська Умань. Кидаються большевики на Умань, а 21 березня запорожці захоплюють Голту. Сполох по цілій Київщині та Херсонщині. Вистріляли комісарів, випустили в'язнів, роздали селянам пограбоване збіжжя, кинули поклик, щоб повстанці до нових боїв готовились. І знову подались у степ.

"Армія особаго назначенія по борбѣ с бандітизмом" іде слідом за нами, оточує на Уманщині. Але... "не так легко, товарищі!" Вирвались і далі. На Бобринець. Там слухали "Страсти". Відпочили й знову похід у район станції Долинської. Думалось там спокійно святкувати Великдень. Та довелось святкувати з боем. Ворог підвіз залізницею поважні сили й у Велику Суботу 9 квітня заатакував запорожців. Під час бою перед вечером до штабу дивізії приїхав "козацький батько" — отець Павло Пашевський паски святити. Селяни теж свої принесли, бо річка розлилась і до своєї церкви дістатись їм тяжко. Отець Павло "Христос Воскрес" співає; за горою кулемети стукотять.

Уночі в штабі армії Світла Заутреня. А вранці знову гудуть гармати. Гули цілий день, а ввечері "дідусь"*) наказав мистецький маневр. Знову облизня злапали червоні!

Тепер на Вознесенськ! У нас уже набоїв обмаль: 100 на кулемет, дві обойми на рушницю, а рушниць — одна на двох козаків. А в Вознесенську величезні склади зброї ще з часів світової війни.

"Хлопці, Вознесенськ мусимо взяти!" А там акурат з'їзд комуністичної партії. Не ждали там "банди", аж ось почули лихо. Сіли в окопи комуністи; ждуть підмоги з Одеси.

Вранці 16 квітня запорожці на місто, а кінці на станцію атаку почали. Піхота виманила хитрощами ворога з окопів, кінно-горний дивізіон ув очі йому картеччю сипнув, а кіннота порубала "на капусту". Захоплено Вознесенськ, а з ним 2 мільйони рушничних набоїв, 32

*) Так звали всі улюбленого командарма.

тисячі гарматних, 28 гармат, 5 000 рушниць, 4 кулемети. Вистачило й нам і селянам — повстанцям.

Закурили запорожці гарненького тютюню "Стамболі", обвішались набоями та гранатами: "Ось тепер побачите, товарищі, по чім ківш лиха".

В Одесі сполох. З трьох боків на Ананьїв советське командування своє військо посилає; все, що мало під рукою. Ананьїв повстанцями-селянами захоплено. Туди ж "чорноморці" — бувший советський полк із українців — на допомогу селянам поспішає з Одеси. Вистріляв своїх комісарів, став на службу Батьківщині.

В Ананьіві бій. Червоні перемагають. Аж ось запорожці надходять. Спереду два полки кінноти з гарматами Алмазова. За ними піхота на селянських возах. Три дні тривав бій; закінчено під неділю Мироносиць. Ворога вщент розбито. Дядьки потилиці чухають: "От, спасибі Вам, чиста робота. Але доведеться в неділеньку святу закопувати большаків, щоб смороду не було!" Бо порубаними все поле вкрито, а сонечко вже таки добре пригріває.

На Балту й Бірзулу пруть кінці й "Чорні Запорожці". Там знову бій. Селяни зорганізували в 1000 повстанців відділ у допомогу. Захоплено Балту, взято Бірзулу. Там 24 квітня прилучився до нас Галицький технічний курінь. 25-го приєдналась Галицька кінна бригада. 26 квітня вістка прийшла, що Галицька Армія виступила проти большевиків коло Жмеринки й Вапнярки; рушаємо на північ, на допомогу і злуку з нею. В дорозі приєднується до нас повстанський відділ у м. Бершаді.

Великі надії, радісні, незабутні дні! Христос Воскрес! Воскресла Україна!

Сорок років минуло.

Зосталось із шести тисяч "Лицарів Залізного Хреста" — двісті на цілому світі...

Гарна була весна в Україні року Божого тисяча дев'ясот двадцятого!

І. Д.

День перед Зимовим Походом

Оповідання побратима І. Д. (сотника Армії УНР) малює жалюгідну ситуацію, що панувала напередодні Зимового Походу у зв'язку з епідемією тифу. Хворих були тисячі. В самому Любарі школи і палатки були переповнені ними. А опіка... лише один лікар і єдиний лік... капуста. Цим лікарем був д-р Микола Равич — радник Міністерства Здоров'я УНР.

5 грудня 1919 року...

Мороз щипає за вуха. Все навколо вкрито снігом. Волинська Група нарешті відірвалася від ворога і входить в невеличке село під Любарем, в котрому мала переночувати і в котрому в цей вечір мало бути оголошено наказ про вимарш у Зимовий Похід.

Ще не встигли розташуватися, як старшини одержали наказ зібратися в школі. Поїхав і я. Коли зайшов до школи, там уже зібралися майже всі старшини Групи. Мені здавалося, що в школі так напалили, що не має чим дихати. З деяким подивом я цим враженням, і яке ж було моє здивування, коли я почув у відповідь, що в школі так зимно, що зуби клацають. Не було сумніву, що я став черговою жертвою тифу, який жахливо і всевладно панував навкруги.

Вийшов зі школи, щоб освіжитися. Мороз і свіже повітря зразу ж усунули почуття жару. Коли повернувся назад, у школі вже читали наказ про марш у запілля. Всі, як один, були за цим, бо й іншого виходу не було.

Випадково зустрівся з начальником штабу. Він пронизливо глянув на мене. Ну що, напалено? — запитав, а потім доторкнувся моєї голови і майже крикнув: — "Та ж ви горите, негайно до хати!"

Знову вийшов на подвір'я, хутко отямився, сів на коня і кроком поїхав на нічліг. Вулиці були порожні. Всі сиділи по теплих хатах. Чатувала лише варта, що була виставлена в усіх напрямках. Не поспішав. Мені хотілося побути якнайдовше самому, милуватися тишею цієї ночі. Але село було невелике і я хутко опинився біля призначеної хати. Зліз із коня,

якого відібрав у мене козак, що ненароком вийшов з хати. У хаті було чутно веселі голоси відігрітих теплом козаків. Відчинив двері, і мене відразу обдало мов жаром, наче вогнем. У голові закрутилося, і я впав на соломі, що була розстелена на підлозі.

Не знаю, чи я проспав, чи може без пам'яті пролежав цілу ніч. Прокинувся, як було вже досить видно. Було чути рух козаків, що готувалися в далекий похід. Вийшов на двір. Кінь стояв уже готовий до маршу. Намагаюся сісти на коня але ноги відмовляють послуху. Хлопці з співчутливою усмішкою підсадили мене. Тихою ходою їду до штабу. Перед штабом хочу злізти з коня але не маю сил. Бачу, як мене пильно обсервує начальник штабу. Між нами відбувається коротка розмова:

"Неслухаються ноги?" — питає він мене. "Не знаю, що зі мною діється..." — відповідаю я. "Доведеться мабуть їхати на возі" — каже він. "Тягарем не хочу бути". "Тоді доведеться вам тут залишитися"... "Ей хлопці" — звернувся він до козаків, що прислухалися до нашої розмови — "поможіть мені злізти з коня та посадіть на сани і відвезіть до хати"...

Ми попрощалися. "Щастя Боже!" Ще сидючи на коні, попрощався я й із цим вірним товаришем.

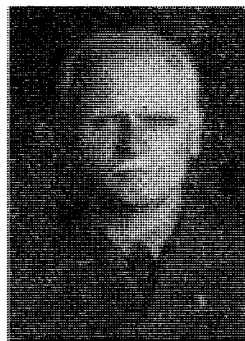
Хлопці підхопили мене і понесли на сани. "До скорого побачення!" — загуло кругом. Відвернувся, бо почув, що сльози підходять до очей і ось-ось потечуть по обличчю. Сани рушили. Хвилину і я знов у тій же хаті. Бачу невдоволений погляд господарів. Сіжу на ослоні та прислухаюся. Через деякий час чути рух. Група пішла в запілля. Уста нечутно шепочуть: — "Щастя вам Боже!" Рух стихає. Ще якийсь час ледви чутний його відгомін долітає з далечини...

"Що буде тепер зі мною?" — запитую сам себе. Грубий голос — "Ану ген з хати! На підводи!" — перериває мої думки. Під вечір привезли нас до Любара та поскидали, як дрова, на вулиці перед школою. Школа переповнена хворими на тиф. Знайшов у ній вільний куток і приліг, положивши голову на коліно

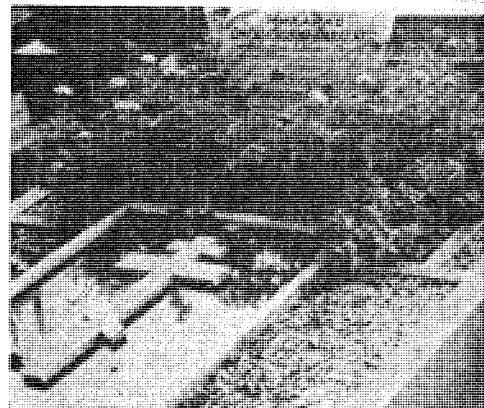
хворого. Він не перечив: — "Разом воювали, разом умирати будемо". З думкою про тих, що пішли в запілля, пірнув у забуття... Тієї ночі перейшов я першу кризу. Мій сусід, на коліні якого спочивала моя голова, тієї ночі відійшов у вічність...

В літі 1920 року я знов зустрівся з друзями,

що щасливо здійснили те, що, здавалося, було нездійснимим. І нині, хоч не довелося мені бути в тому великому Зимовому Поході, я разом з ними радію і від щирого серця вітаю їх, непереможних лицарів Залізного Хреста, лицарів легендарного Зимового Походу, щирим — "Слава!"

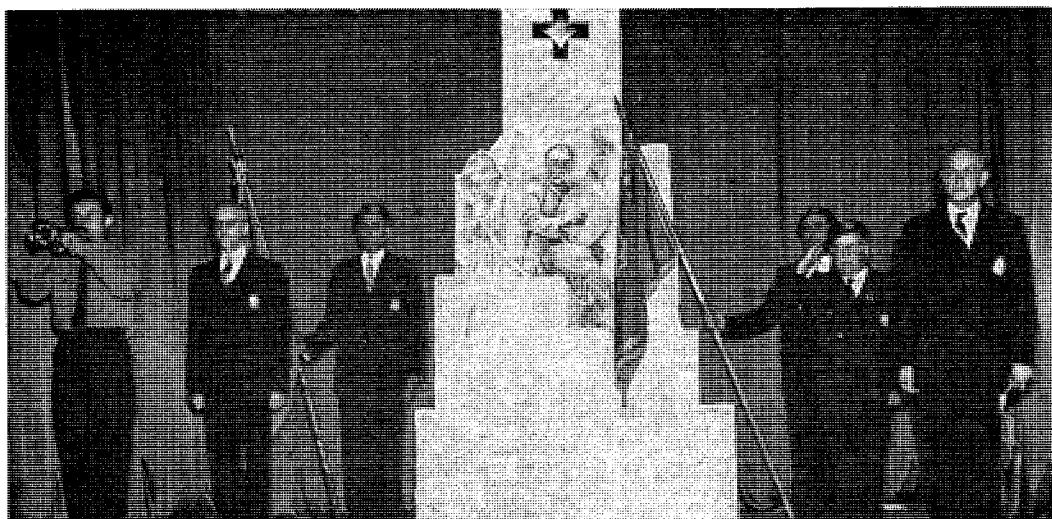

М. Омелянович-Павленко
генерал-полковник Армії УНР

Могила Командарма

"Обов'язок перед людьми, що брали участь у Зимовому Поході, бажання залишити і на прийдешньому слід від цієї сторінки сучасної боротьби Українського Народу вимагають від мене, щоб я написав її так, як вона відбивається у моїй думці і пам'яті старшого начальника, бо не годиться забути про цю добу боротьби, у якій на протязі п'ятих місяців гартувалася воля й сила борців за незалежність України"... — такий вступ робить св. пам. ген. М. Омелянович-Павленко до своєї праці — "Зимовий Похід". Ставлячи питання: "Хто, власне, був духовим провідником Походу?" — генерал М. Омелянович-Павленко високо оцінює роль українського вояка. "На них, цих самих вояках, стояла вища команда, — пише він. Вони складали для неї ґрунт — довір'я. Врешті, поставили вони авторитет команди на абсолютну височину. ЦИМ ВОЯКАМ, І ЛИШЕ ІМ, Я, ПО НАЛЕЖНОМУ МЕНІ ПРАВУ, ПЕРЕДАЮ ПРАВО НА ДУХОВИЙ ПРОВІД У ПОХОДІ НА ВОРОЖИХ ЗАПІЛЛЯХ В ЗИМІ 1919 - 1920 РОКІВ"...

Фрагмент із відзначення 40-их роковин Зимового Походу в Торонті. Сурмач — пластун Р. Максимів — грає салют. Заля стоячи вшановує пам'ять полеглих у Зимовому Поході. По обох боках пам'ятника учасникам Зимового Походу прапороносці — С. Кравченко з прапором 5-ої Станиці і Д. Рахлицький з прапором Буковинського Куреня. За сурмачем — ген. М. Садовський, що перед хвилиною урочисто відслонив цей пам'ятник. З правого боку — майор М. Битинський, за проектом якого збудовано пам'ятник, і голова Генеральної Управи СБУВ у Канаді сот. І. Липовецький.

З ЖИТТЯ СБУВ В КАНАДІ

ВІДЗНАЧЕННЯ 40-их РОКОВИН ЗИМОВОГО ПОХОДУ В ТОРОНТІ

1-го травня ц. р. Генеральна Управа СБУВ у співпраці з Управою і Членством 5-ої Станиці влаштувала величне відзначення 40-их роковин повороту Армії УНР із Зимового Походу. Урочистість відбулася в залі Православної Громади при Катедрі св. Володимира. Замість офіційного справоздання з перебігу цієї імпрези, подаємо її опис, що за підписом "Ентузіаст" був видрукований у кількох українських пресових органах.

...З деяким запізненням простора заля заповнилася народом. Роздається голос розпорядчика, сот. Шкурупія: "Увага, входять учасники Зимового Походу!"

Лунають рясні оплески. Линуть звуки канадійського гімну.

Відкривається заслона, і перед глядачами стає символічний пам'ятник Лицарям Зимового Походу, зроблений за проектом і старанням майора Битинського. По боках — прапороносці з прапорами СБУВ і Буковинського Куреня; обіч майор Битинський і голова СБУВ сот. Липовецький, — всі в уніформах СБУВ. Лунає військова команда майора Битинського:

— Струнко, на право глянь!

На сцену виходить стрункий вояк, ген. Садовський. Голова СБУВ просить його перевести чин відслонення пам'ятника та подає ножиці. Після короткого твердого вояцького слова, генерал розтинає покривало і відкриває пам'ятник та закликає вшанувати пам'ять полеглих у Зимовому Поході. Всі присутні встають. Прапороносці схиляють прапори. Сурмач, пластун Максимів, грає салют.

Голова СБУВ відчитує ювілейний наказ Головної Управи. За цим виходить на сцену гість із США, полк. Самутин і відчитує, присвячений цій історичній події, короткий змістовний реферат, що в ньому, в стислій формі представив перед слухачами всю картину тих бурхливих і тяжких обставин, у яких Армія УНР боролася за Волю і Державність.

Частину концертну розпочали панночки — Фотій і Літвінова, які добре відіграли на піаніно Воєнний марш Шуберта і Запорозький марш Завадського. За цим п. Глушко відчитав спогад Мих. Крата "Лунали дзвони і гармати".

Група учасників Зимового Походу, що перебувають у Торонті: 1-й ряд — інж. О. Рябокін, В. Вниник, д-р О. Яворський, Ф. Колесник; 2-й ряд — С. Кравченко і св. пам. С. Радченко. Сидить — пані М. Волосевич.

Після цього, перед очі глядачів з'явилася прекрасна картина: 17 бандуристів Ансамблю Кобзарів ім. Вересая із Сен-Кетеринс, в національних строях, під керівництвом ветерана Казанівського. З насолодою і ентузіазмом сприймали присутні такі чудові твори, як — "Дума про Отамана Петлюру" Китастого; "Запорозький марш", "Встає хмара за Лиману" Лисенка та "Хор з опери Гайдамаки" Стецен-

Усім, хто своєю працею прислужився до відзначення 40-их роковин Зимового Походу, хто вшанував це наше Вояцьке Свято своєю присутністю, хто в цей день єднався думками з нами і надіслав на це Свято своє привітання щиро вояцьку подяку складає

Генеральна Управа
Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді.

Ансамбль Кобзарів ім. О. Вересая під мист. керівництвом П. Казанівського.

Сот. І. Липовецький читає Ювілейний Наказ
Генеральної Управи СБУВ.

ЮВІЛЕЙНИЙ НАКАЗ

Генеральної Управи Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді в 40-ві роковини закінчення Зимового Походу.

Дорогі Побратими!

Сорок років тому в історію української визвольної боротьби, кров'ю і відвагою духа українського вояка, вписано ще одну золоту сторінку, якою був **ЗИМОВИЙ ПОХІД** Армії УНР.

Поруч українських Тернопілів-Крут, де українська молодь зложила свою першу і величну жертву крові в обороні zagrożеного ворогом Києва і тоді проголошеного 4-го Універсалу,

Поруч Базару, де 359 безсмертних героїв своїм життям і кров'ю дали величний приклад найвищої самопожертви українському народові і його визвольній боротьбі, —

Зимовий Похід увійшов також в історію України як приклад найвищого героїства і найвищої самопожертви українського вояка українській державній ідеї та став дороговказом для сучасного і майбутніх поколінь української нації.

Але Зимовий Похід — це не лише вияв найвищого героїства українського вояка, це не лише приклад безмежної відданості Батьківщині в її прагненні до Волі і державної незалежності, Зимовий Похід — це передовсім яскравий приклад того, що для Української Армії в її збройній боротьбі, при її героїстві, при її величчі духа, при її незломній волі до визволення Батьківщини, — не існували жодні "трикутники смерті"...

Відзначаючи сьогодні 40-ві роковини повороту Армії УНР із Зимового Походу — схилимо наші чола перед світлою пам'яттю Лицарів Зимового Походу, що загинули на полі бою, або померли на вигнанні; перед світлою пам'яттю Головного Отамана Симона Петлюри, що своїм наказом ч. 101 скерував Армію УНР в Зимовий Похід, перед світлою пам'яттю тодішнього Голови Ради Міністрів, професора Ісаака Мазепи, що разом з Головним Отаманом підписав Акт Правительства до українського населення, перед світлою пам'яттю Командарма і Провідника Зимового Походу ген. полк. М. Омеляновича-Павленка та його заступника ген. хор. Ю. Тютюнника.

Відзначаючи цю знаменну дату історії українських визвольних змагань, щирим вояцьким привітом привітаймо тих учасників Зимового Походу — Лицарів Залізного Хреста, що перебувають разом з нами на еміграції, і в першій мірі тих хоробрих полководців, що у Зимовому Поході вели наше вояцтво до блискучих перемог — ген. пор. О. Загородського, ген. хор. О. Вишнівського, ген. хор. М. Крата та інших.

Для нас, із Божої ласки живучих нині вояків, Зимовий Похід залишиться назавжди повним змісту дороговказом: Так, як для Армії Зимового Походу не існували жодні "трикутники смерті," — так і для нас усіх, у нашій нинішній боротьбі і праці для народу, не можуть існувати жодні "трикутники неможливого."

Слава Лицарям Зимового Походу! Поляглим честь і вічна пам'ять!

Генеральна Управа
Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді

ВІДІЙШЛИ У ВІЧНІСТЬ

Сот. В. Мошинський

✓ ХОРУНЖИЙ ВОЛОДИМИР ДЕМ'ЯНЧУК

Св. пам. хорунжий В. Дем'янчук.

"І журно дзвін по мертвому гудів..."

Так! Журно, дуже журно, дзвін по мертвому гудів... І сум огортав серця побратимів — членів 1-ої Станиці СБУВ, побратимів по зброї, що разом боролися за визволення Неньки України з під ворожого ярма.

Сум огортав серця, бо 27 квітня ц. р. відійшов у ліпший світ член 1-ої Станиці, її фінансовий секретар, шеф персонального відділу Генеральної Управи 1-ої каденції, побратим і друг, борець за волю України — хорунжий Володимир Дем'янчук.

Хорунжий В. Дем'янчук був відданим членом Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді, який любив він понад усе. Часто в розмовах з побратимами він говорив, що міг би все залишити, вийти з усіх українських організацій, коли б це вимагалось обставинами, але вийти з рядів СБУВ, кинути свою дорогу 1-шу Станицю він не зміг би, бо вважає себе вояком до кінця свого життя і в рядах СБУВ продовжує боротьбу за Україну.

Хорунжий В. Дем'янчук народився 20 жовтня 1897 року в м. Скалат, гімназію скінчив у Львові, університет (юридичний факультет) у Відні. У червні 1916 року був покликаний до австрійського війська і приданий до 15-го полку піхоти, який у мирний час перебував у Львові і Тернополі. Весною 1917 року скінчив старшинську школу в Егерндорфі. Обставини кидають св. пам. В. Дем'янчука шоразто в інше місце, накладають на нього шоразто інші обов'язки: його переносять до маршевого батальйону 7-го полку, з яким виїздить він на італійський фронт, він проходить ще один старшинський вишкіл, на короткий час знову повертається на італійський фронт, дістає призначення до Військової Команди у Кракові, проходить курс російської мови при розвідному відділі і дістає призначення до 1-ої Армії, що перебуває в Семигороді. На семигородському фронті залишається він аж до розвалу російського, а вслід за тим, і австрійського фронтів.

14 листопада 1918 року хор. В. Дем'янчук повернувся до Скалату і вже на другий день зголосився до служби в Українській Армії. Пор. Лев Лісковецький, тодішній військовий комендант повіту Скалат, з наказу Окружної Команди в Тернополі, призначив хор. В. Дем'янчука своїм заступником.

В січні 1919 року Окружна Команда переносить хор. В. Дем'янчука до Тернополя, де він організує і перебирає Команду Збірної Станиці. У квітні 1919 року його було перенесено до 1-го Подільського ім. С. Петлюри полку, а незабаром після цього, із сотнею рекрутів до вишколу, — до Заболотова під командою пор. Голоти. Вишкіл у Заболоті тривав не довго. Під тиском Румунів було заряджено відступ на Станиславів, до якого не дійшли, бо він опинився вже у ворожих польських руках. В цьому часі хор. В. Дем'янчук перебував вже на становищі курінного ад'ютанта.

З наказу Головної Команди курінь пор. Голоти вливається в 14-ту Бригаду от. Оробка. Приходять тяжкі полоничні переходи, оборона перед наступом Польської Армії ген. Галера. В цьому часі хор. В. Дем'янчукові доля судила виконувати тяжкі завдання — бути в ар'єргарді відступаючої Бригади і в боях стримувати натиск польських військ. 28 червня 1919 року, в 3-ох кілометрах від с. Мартинова Старого, відділ хор. В. Дем'янчука сточив свій останній бій з ворогом. Сині ворожі лави насовувалися все ближче і ближче, бій чимраз ставав гарячіший, бійці посідали лише по 25 набоїв на особу, які хутко вичерпали, терен сприяв ворогові і унеможлилював відступ. Відділ мусів здатися.

Св. пам. хор. В. Дем'янчук, будучи в полоні, перебував у таборах — Ходорів, Перемишль, Засяння, Береза, Стрілків, Вадовиці. 24-го червня 1920 року він був звільнений з полону, але з адміністративним примусом сталого побуту у Скалаті.

Тяжким було життя Покійного і на волі. Він працював тоді за своїм фахом, як адвокатський помічник, але перебування під сталим доглядом поліції і часті арешти довели його до того, що в 1924 році, після смерті батька, він вирішив виїхати до Канади. Тут працює він спочатку на фармах, від 1927 року — в бюрі Скандинавської Пароплавної Лінії у Вінніпегу, в 1929 році одружується і переїздить до Монреалю. Приходять тяжкі роки депресії вісім

років перебуває Покійний без праці. Ці вісім років ніби скреслені з його життя, до того ж підірвали міцно вони і його здоров'я. Тільки в 1939 році вдається Покійному влаштуватися на працю і розпочати нормальне життя.

Св. пам. хор. В. Дем'янчук вступив в ряди Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді 26 серпня 1939 року і зразу став діяльним членом Організації. Був він шефом персонального відділу Генеральної Управи першої каденції, на протязі десяти років (1940 - 1950) був комендантом 1-ої Станції в Монреалі. Нашій дорогій Організації Покійний присвятив багато праці та у великій мірі спричинявся до її розвитку. Ставився до справ завжди серйозно, я б сказав — суворо, ставлячи великі вимоги — як до себе самого, так і до своїх співробітників. Відійшов від нас несподівано і все здається, що він ще десь тут, між нами, що ще задзвонить телефон і що він, як завжди, запитає: "Чи є якісь новини? Які відомості маєте з Генеральної Управи?.."

Невблаганна смерть перетяла нитку життя... Залишив у смутку дружину, двох дочок і сина, яких гаряче любив. У наших ветеранських серцях, крім смутку, залишив по собі почуття безмежної вдячності, що до останнього моменту свого життя був активним вояком на позиціях сучасної української визвольної боротьби. Спи спокійно, дорогий побратиме-брате! Хай легкою буде Тобі гостинна Канадійська земля!

17 травня ц. р. помер у Монреалі член 1-ої Станції СБУВ ст. десят. **Степан Літепло**. Покійний народився 2-го вересня 1899 року в Новосілках Кардинальських, пов. Рава Руска, в Західній Україні. Вкінці 1918 року включився в ряди УГА. Був активним членом 1-ої Станції, церковної Громади св. Софії та інших українських організацій. Похований 20-го травня ц. р. на цвинтарі Маунт Роял в Монреалі.

26 червня ц. р. після довгої і тяжкої недуги на 62 році життя, упокоївся в Бозі сот. Армії УНР **ОЛЕКСА ПИЛИПЧУК**. Похований 30

червня ц. р. на цвинтарі Лейквуд в Міннеаполісі.

Бл. пам. сот. О. Пилипчук народився 12 лютого 1898 року на Київщині. У грудні 1917 року вступив до 1-го Черкаського козацького полку. У вересні 1918 року одержав призначення на становище молодшого старшини Окремої Кінно-Гарматної батареї, у вересні 1919 року попав у польський полон, в якому перебував до часу формування 6-ої Стрілецької Дивізії, в якій одержав становище молодшого старшини 16-го гарматного полку. В 1921 році був переведений до Окремого Кінно-Гарматного дивізіону, а потім до кінно-кулеметного дивізіону Окремої Кінної дивізії.

7-го липня ц. р. у Торонті несподівано помер побратим **ДМИТРО ЙОНКА**. Покійний народився 6-го серпня 1896 року в с. Кавчів Стрийського повіту в Західній Україні. В часі визвольних змагань включився в ряди УГА. В 1928 році прибув до Канади. Брав активну участь у суспільно-громадському і особливо у церковному житті. Похований на цвинтарі "Прспект".

"Новий Шлях" (15. 8.) приніс сумну звістку, що 21 липня ц. р. у Келгарах помер виступ УГА св. пам. **ФЕДІР КОРОЛЬ**. Покійного поховано на місцевому цвинтарі св. Марії з усіма почестями, які належали зразковому громадянинові і воякові. Над труною Покійного зворушливе слово виголосили п.-о. митрат д-р В. Лаба, колишній полковник і начальний душпастир Армії УНР, а також побратими-вояки на чолі з дес. В. Різником, підкреслюючи громадські і вояцькі чесноти Покійного. Почесну варту при труні несли члени місцевої УСГ і УНО, членом яких був Покійний. Св. пам. Федір Король народився 5 березня 1897 року на Городенщині в Західній Україні, на початку 1919 року вступив в ряди УГА і був придільний до Коломийського Куреня. Перебував у контакті з Генеральною Управою СБУВ, був сталим передплатником "Бюлетеня СБУВ".

24-го липня ц. р. у Монреалі на праці в шпиталі несподівано помер член 1-ої Станції СБУВ старший десятник **ІВАН ГАРБАЧЕВСЬКИЙ**. Станція під проводом заступника коменданта Станції побр. М. Карпова відправила Небіжчика на місце вічного спочинку.

Вічна пам'ять Дорогим Побратимам!

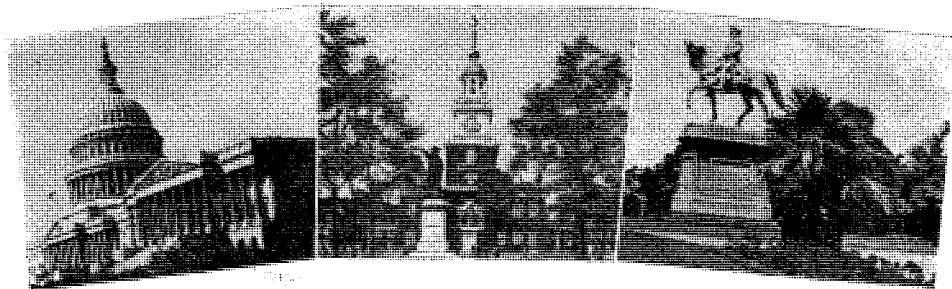
ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА НА МОГИЛІ ПОБРАТИМА С. ХАРИТОНЮКА

12 червня ц. р. на цвинтарі "Прспект" у Торонті відбулося посвячення пам'ятника на могилі бл. пам. побратима С. Харитонюка. Чину посвячення доконав Всеч. панотець М. Овчаренко. Коротку промову, відслонюючи пам'ятник, виголосив ген. М. Садовський. Проєкт

29 липня ц. р. 5-та Станція СБУВ у Торонті відправила на вічний спочинок побратима **СТЕПАНА РАДЧЕНКА**. Покійний народився в Білій Церкві. До Української Армії вступив 1919 році. В рядах Запорізького Корпусу брав участь у поході на Київ, перебував у "Трикутнику Смерти", був учасником 1-го Зимового Походу, відбувши який був приділений до другої Бригади Окремої Кінної Дивізії. До 2-ої світової війни перебував на еміграції у Польщі, після неї — на еміграції у Німеччині. В 1949 році переїхав до Канади. Перебуваючи у Торонті, належав до 5-ої Станції СБУВ, Управа якої, на чолі з сот. З. Шкурупієм, взяла активну участь в улаштуванні похорону Небіжчика.

1965
1-го серпня ц. р. у шпиталі Лістер у Дітройті помер полковник Армії УНР бл. пам. **ПЕТРО ФІЛОНЕНКО**, активний учасник українських визвольних змагань 1917 - 1920 років. В 1921 році з доручення ген. Ю. Тютюнника був організатором 9-го повстанського району, що складався зі Звягельського, Овруцького і Житомирського повітів.

По довгій і тяжкій недугі, 20-го серпня 1960 року в місті Трентоні в США, відійшов у вічність син розлогих ланів Чернігівщини, учасник боротьби за визволення Батьківщини в рядах Сірої Дивізії, член Українського Національно-Державного Союзу **КАРПО ПАВЛОВИЧ САМОСІЙ**. Похований 25 серпня ц. р. на цвинтарі в Савт Бавнд Брук.

З ЖИТТЯ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

VI ДЕЛЕГАТСЬКИЙ З'ЇЗД ОБВУА

Шостий Делегатський З'їзд ОБВУА відбувся в днях 23 і 24 квітня ц. р. в приміщенні ЗУАДК-у у Філадельфії. Головував д-р Галичин. Уступаючи Головна Управа, зложивши вичерпне справоздання із своєї діяльності, дістала вотум довір'я і майже цілковито перетворена в склад нової Головної Управи.

З'їзд ствердив, що ОБВУА в своїй праці продовжує ІДЕЮ НАШОЇ ДЕРЖАВНОСТІ. З доповіді керівних органів ОБВУА виявилось, що головні зусилля їх було скеровано на: 1) Суспільну службу Комбатанта, 2) Створення власного музею, 3) Об'єднання всіх комбатантських організацій в США і 4) Видання свого журналу — "Голос Комбатанта".

Суспільна служба Комбатанта з кожним роком щораз більше заслуговує признання українського громадянства, що помітно із щораз більших квот збірок на УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ. На початку такі збірки давали 5 - 6 тисяч, тепер сума ця піднеслася вище 10.000 дол. річно. А за цілий період зібрана сума досягла майже 70.000 дол.

Музей при ОБВУА започаткували кілька ентузіастів майже з нічого, а зараз він посідає досить численні і поважні експонати, які побільшено архівом св. п. капітана С. Шрамченка.

Об'єднання комбатантських організацій поволі посувається вперед. ОБВУА вже злилося з Братством Дивізійників, з Товариством б. Вояків УПА і Товариством Запорожців ім. полк. П. Болбочана.

Неперіодичний журнал "Голос Комбатанта" став на твердий ґрунт і тепер є періодичним органом з річною передплатою 2 дол.

В останньому часі до ОБВУА влилося багато молодих вояків з Американської Армії (особливо комбатантів з Корейської війни). Це дало організації більшої стабільності на довшу мету. Тепер ОБВУА не є вже організація вимираючих, а з великим майбутнім.

Всі точки порядку дня викликали живу і завзяту дискусію. До вищезазначених точок прийшли ще: "Воєнний Хрест", справа побудови пам'ятника "Борцям за Волю України" тощо. Незначні дисонанси в цих двох останніх точках, не затьмарили загального враження, що цей З'їзд був і найчисленніший і найбільш удалий. На з'їзді було присутніх понад 50 осіб.

Варто згадати при цьому, що при Філадельфійському Відділі ОБВУА утворився жіночий відділ, який своїми зусиллями багато спричинився до того, що всі гості дістали і гарний сніданок під час перерви, і розкішний обід по закінченні З'їзду. Особливо попрацювали коло цього пані Вовк, дружина полк. П. Дяченка, дружина св. п. сотника Гонти і ще й ще, яких прізвищ я не знаю. Точки виконані жіноцтвом, не помилюся, коли скажу, вийшли найбільш удалими. За столом рядом сиділи Упісти з УНРівцями, а між ними Дивізійники, і всі дружно співали: "Ой, у лузі червона калина похилилася"...

Д. Л.

ВІДЗНАЧЕННЯ 40-их РОКОВИН ЗИМОВОГО ПОХОДУ У МІННЕАПОЛІСІ

В неділю 29 травня ц. р., з ініціативи постійного Громадського Комітету, в репрезентативній залі ІВКА в центрі Міннеаполісу відбулася академія, якою вшановано світлу пам'ять Головного Отамана Симона Петлюри і відзначено 40-ві роковини Зимового Походу.

Програма академії була на високому рівні і строго мистецьки оформлена. Декорацію сцени оформив наш відомий артист-малювальник Олександр Булавицький, академію коротким словом відкрив голова Комітету полк. В. Філонович, громадський хор "Дніпро", який під керівництвом п. о. М. Бриня і умілим адмініструванням інж. Яновича став справжньою перлиною нашої Громади, виконав американський та український гимни і низку пісень. Інж. Яр. Корсунський майстерно рецитував — "Зимовий Анабазис" — поему М. Оверковича, пані Є. Глянько — "Присягу" — Олександри Костюк, пані П. Гелецька — вірш Л. Горлиці — "До Молоді". В сольових точках виступали п. М. Грінвальд і п. Оксана Бринь.

Але найсильнішою точкою програми була доповідь генерала М. Крата, який на запрошення Комітету прибув на це Свято з Детройту. Могутня постать Симона Петлюри була представлена слухачам, як висічена з граніту, Зимовий Похід — як грім гармат, як буревій, що пройшов по цілій Україні. Часто і густо пересипана невмирущими словами Симона Петлюри, ця доповідь живого свідка і учасника отих невмирущих подій залишила в присутніх глибоке враження.

Далеко не буденною була і виставка історичних документів Воєнно-Історичної Студії полк. В. Філоновича, що входила в рами відзначення 40-их роковин Зимового Походу.

ІЗ ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ В АРГЕНТИНІ

В Аргентині існує 3 українські ветеранські організації: Союз Українських Ветеранів, Братство кол. Вояків 1 див. УНА і Легіон Симона Петлюри. У попередніх роках уживалося заходів до поєднання цих організацій, які, однак, не дали позитивних наслідків. Між Братством Дивізійників і СУВ існує тісна співпраця. Обсерваторів життя цих двох організацій було б трудно сказати — чи Дивізійники перейшли до СУВ, чи СУВ до Дивізійників, хоч вони і мають свої окремі вивіски.

Легіон Симона Петлюри у минулому році влаштував кілька вдалих імпрез, серед них: роковини смерті Симона Петлюри, Свято Ук-

раїнського Моря і Фльоти, доповідь про здобуття Києва в 1919 році, річницю Базару, 40-ліття Зимового Походу. Новообрана Управа відзначила 34-ті роковини смерті Симона Петлюри у цьому році. При Легіоні Симона Петлюри існує Рада Воєнного Хреста, яка до цього часу оформила 147 внесень на одержання цього Хреста.

СУВ і Братство Дивізійників перевели збірку на українських воєнних інвалідів, а також влаштували спільне свячене. (Уривок з листа до Генеральної Управи, травень 1960.)

О. В-ко.

раїнського Моря і Фльоти, доповідь про здобуття Києва в 1919 році, річницю Базару, 40-ліття Зимового Походу. Новообрана Управа відзначила 34-ті роковини смерті Симона Петлюри у цьому році. При Легіоні Симона Петлюри існує Рада Воєнного Хреста, яка до цього часу оформила 147 внесень на одержання цього Хреста.

СУВ і Братство Дивізійників перевели збірку на українських воєнних інвалідів, а також влаштували спільне свячене.

(Уривок з листа до Генеральної Управи, травень 1960.)

30 років тому у Варшаві було відзначено 10-ту річницю існування 6-ї Січової Стрілецької Дивізії.

На фотознімці — група старшин дивізії. Серед гостей: президент А. Лівницький з дружиною, військовий міністр ген. В. Сальський і голова Українського Центрального Комітету у Польщі М. Ковальський. Сидять (зліва направо): полк. С. Білодуб, пані Клавдія Безручкова, ген. В. Сальський, президент А. Лівницький, ген. М. Безручко, пані Марія Лівницька і М. Ковальський. Стоять (військові ранги 1930 року): інж. Б. Прохорів, сот. Й. Мандзенко, сот. М. Пікульський, пполк. К. Реутів, сот. П. Самутин, сот. О. Костюченко, пполк. В. Герасименко, пані М. Липовецька, сот. О. Антипів, пані З. Пікульська, пані М. Мандзенко, сот. К. Мандзенко, сот. А. Барабанів, полк. Р. Сущко, пор. А. Качан, пані М. Мандзенко, сот. С. Горячко, ген. В. Змієнко і сот. І. Липовецький. Сьогодні, по 30 роках, багатьох з тут представлених вже не має на цьому світі, решту порозкидала доля по всіх континентах, але всі вони стоять при національній роботі, якій присвічує гасло Дивізії: "Україна, честь і чесність!"

ВІДЗНАЧЕННЯ 40-их РОКОВИН 6-ОЇ СІЧ. СТІЛ. ДИВІЗІЇ

В днях 27 - 28 лютого ц. р. в Бофалло в США відбулося небуденне вояцьке свято — відзначення 40-ліття з часу організації і бойових дій 6-ї Січової Стрілецької Дивізії. Свято організував Ювілейний Комітет на чолі з полк. В. Герасименком і полк. П. Самутином. Інформації про перебіг свята були подані в статті О. Воронина в "Свободі" з дня 22 березня ц. р. Подаємо їх тут у скороченні. Деякі матеріали з історії Дивізії подамо у наступному числі "Бюлетеня".

"Це та сама Дивізія, що виховала в своїх лавах 359 героїв Базару, що на боротьбу з нею Москва примушена була кидати найдобірніші свої військові сили, між іншими й кінну армію Будьонного; це та сама Дивізія, що завдяки її героїчній боротьбі під Замостям з незчисленими червоними з'єднаннями, наші сусіди поляки записали до історії своєї боротьби з Москвою відоме "чудо на Вислі".

Живі свідки й учасники бойових дій славної 6-ї Дивізії, полковник Володимир Герасименко та ген. штабу полковник Петро Саму-

Посвячення прапору 6-ї Стріл. Дивізії, 28 лютого 1960 року. На фотознімці зліва направо: о. прот. І. Крестюк, фундатор прапору А. Негребецький (тримає прапор), п.-о. Л. Квартрук та делегації з прапорами Пласту, ОДУМу і СУМа.

тин, очолювали ювілейний Комітет, і вони ж керували церемонією святкування.

27 лютого в укр. православній церкві настоятель п.-о. протоієрей Іван Крестюк відслужив панахиду за вояків 6-ї Січової Дивізії, що життя свої склали на вівтар Батьківщини, а в неділю 28 лютого відбулося посвячення в тій же церкві нового прапора Дивізії, бо бойовий прапор її ще року 1924 було передано до музею НТШ у Львові, а звідти його, звичайно, кудись вивезли з усім архівом Дивізії москалі.

Увечері того самого дня відбулося святкування та передача організованій українській молоді нового прапора Дивізії, виготовленого коштом однорічника 6 кінного полку Дивізії ім. кошового отамана Костя Гордієнка, п. Андрія Негребецького. Вишивали й гаптували прапор пані Марія Квасницька та Ольга Негребецька.

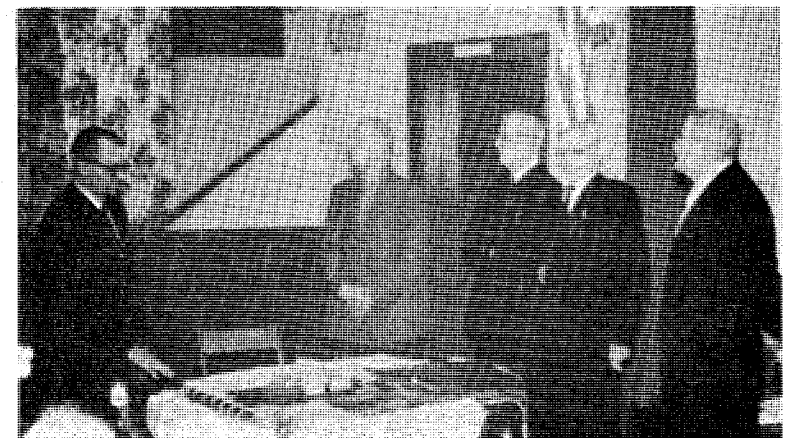
Вечір відкрив полк. В. Герасименко коротким словом, в якому бриніла радість особи-

ста та молитовна подяка Господеві, що дав старому воякові дожити до цього урочистого дня, коли прапор Дивізії передається в надійні руки української молоді.

Полковник П. Самутин склав символічний рапорт перед тінями організаторів і командирів Дивізії — ген. Безручка й ген. Змієнка, що їхні удекоровані портрети височіли на сцені церковної залі.

Між іншим, полк. Самутин сказав: "У боротьбі за кращу долю нашого народу, за нашу державу, ми випили гірку чашу до дна, але залишилися вірними кличеві Дивізії: Україна, честь і чесність!" Сьогодні ми передаємо наш прапор, ми передаємо наші кличі нашому молодому поколінню, що хилить свої прапори перед вашими тінями разом із нами. Ми певні, ми віримо в те, що ваша посвята, ваша любов до України глибоко западуть у серця нашої молоді — нашої віри і нашої надії! Ми глибоко віримо, що це молоде поко-

Вбивання гвіздка. На фотознімці зліва направо: фундатор прапору — А. Негребецький, представник кубанських козаків П. Чорнявський (промовляє), б. командир Штабової Сотні 6-ї Стріл. Дивізії ген. штабу полк. П. Самутин, б. командир 6-го Кінного полку полк. В. Герасименко, б. начальник постачання 17-ї бригади сот. І. Панченко.

ління довершить розпочате вами і нами діло. Повстане велика українська держава!"

Прапора прилюдно передано представникам ОДУМ-у, ПЛАСТ-у і СУМА, що з своїми прапорами струнко стояли на сцені.

На день свята надійшло 36 привітань з усіх кінців світу. Живим словом вітали 47 промовців.

Присутня на святі донька нач. штабу 6-ої Січової Дивізії, сл. п. Всеволода Змієнка, пані Галина Змієнкова - Синишина поділилася з присутніми своїми думками з приводу геро-

їчної боротьби Дивізії з кіннотою Будьонного під Замостям.

Свято закінчив зворушливим словом на тему про соборність та молитвою б. хорунжий 6-ої Січової Стрілецької Дивізії, протоієрей п.-о. Володимир Пилипець.

В усіх одержаних привітаннях і в живих виступах звучала непохитна вірність ідеям, за які боролась 6-та Січова Дивізія, та віра в те, що незабаром настане час, коли Дивізія відбуде парад на Софійському майдані у вільному Києві, у навіки Вільній Україні."

Ол. Воронин

Уривок з промови о. В. Пилипця

У своїй промові на Святі 40-ліття 6-ої Січ. Стріл. Дивізії п.-о. Володимир Пилипець між іншим казав:

"У бойових лавах 6-ої Стрілецької Дивізії ми ніколи не цікавилися тим, хто походить із Східної України, а хто із Західної України. Нам зовсім не цікаво було питати — хто православний, а хто греко-католик. Одиною справою, яка нас цікавила всіх без виїмку вояків цієї славної дивізії, а в першу чергу її командира, генерала Марка Безручка та її начальника штабу генерала Всеволода Змієнка, була ВІЛЬНА, САМОСТІЙНА, СОБОРНА УКРАЇНА! Провідною ідеєю кожного вояка 6-ої Дивізії була та ідея, яка відтак стала кличем "Громади Старшин" 6-ої Стр. Дивізії: УКРАЇНА, ЧЕСТЬ І ЧЕСНІСТЬ!"

Панове Побратими зброї — Старшини і Козаки 6-ої Стріл. Дивізії! Дорогі Гості! Дорога

Молоде — Ти, що прийдеш нам на зміну! Крайня пора перестати нам говорити та деклямувати про соборність на концертах, ювілеях, академіях. Про соборність не треба говорити, соборність треба робити у щоденному практичному житті. Це одинокий правильний шлях для кожного доброго українця та справжнього патріота"...

Промова п.-о. В. Пилипця викликала захоплення і бурю оплесків. Додати належить, що це не були лише красні слова, облічені на зовнішній ефект промови. Відомими нам є багато фактів соборного чину із життя всес. п.-о. В. Пилипця перед другою світовою війною. В 1937 - 1938 роках, напр., у порозумінню з тодішнім головою Воєнно-Історичного Т-ва (тоді) полк. М. Садовським, п.-о. В. Пилипець спроваджував до Галичини на вакації дітей українських старшин, що жили на ко-

На фотознімці (зліва направо): ген. М. Безручко, сот. Недай-Каша, ген. В. Сальський, ген. В. Змієнко і пор. Я. Фаргушний. Сидять: Галя Змієнко і пані Клавдія Безручко. Варшава, перед 2-ою світовою війною.

рінних польських землях, і розміщував їх серед українських греко-католицьких священиків. Хлопців висилано до пластових таборів у Карпатах. Про позитивні наслідки цієї акції говорити не доводиться.

У жовтні 1944 року, в часі переїзду українців зі Словаччини до Німеччини, п.-о. В. Пилипець з добрим успіхом заступався за підтримкою українського православного духо-

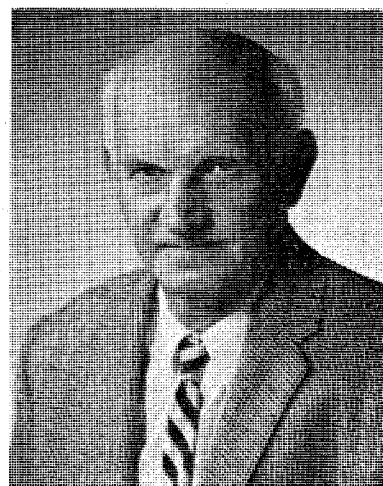
венства перед римокатолицькими єпископами Словаччини і Німеччини.

Відомою є також роля п.-о. В. Пилипця в організації протестаційної маніфестації в Авгзбурзі в липні 1946 року в обороні українців з "Гінденбургкасерне", яким загрожувало виселення з табору, а тим самим і видача в руки грасуючих тоді большевицьких репатріяційних комісій.

І. Л.

НАШІ ЮВІЛЯТИ

Сотник Володимир Мошинський

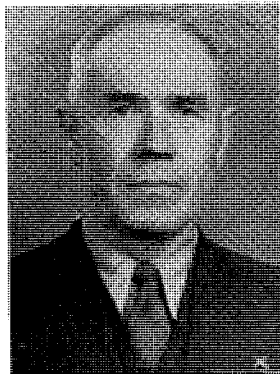

В. Мошинський
сот. Армії УНР.

18 червня ц. р. минуло 65 років життя командантові 1-ої Станиці СБУВ у Монреалі сот. В. Мошинському. Разом з нашим щирим вояцьким привітом і не менш щирим побажанням усякого добра і успіху у його громадській роботі — подаємо кілька даних з його життєпису.

Сотник В. Мошинський народився 18 червня 1895 року на Київщині. В 1915 році скінчив прискішений курс Олексіївської Воєнної Школи. Будучи на фронті, бере активну участь в українзації свого полку, внаслідок чого його вибирають на голову полкової ради, а в червні 1917 року — делегатом на 2-гий військовий з'їзд у Києві. Після розвалу російського фронту перебуває у Сквирі і працює в повітовому Земельному Комітеті, але одночасно організує старшинський загін для охорони міста від збольшевизованих мас російського вояцтва, що повертало з румунського і південно-західного фронту. Від червня 1918 року — Одеса, де сот. В. Мошинський включається в працю місцевих громадських і військових організацій. В грудні 1918 року стає він адютантом адмірала Остроградського. Цей період часу ширше описаний в автобіографії сот. В. Мошинського, яку посідає Редакція, уривки з якої подамо ми окремою статтею у наступному "Бюлетені", бо кидає і вона чимало світла на ті часи і на той відтинок української визвольної боротьби, що є мало освітлений в українській військовій мемуаристичі.

ЮВІЛЕЙ ГЕНЕРАЛА О. КУЗЬМІНСЬКОГО

О. Кузьмінський
ген.-хор. Армії УНР

19 червня ц. р. Управа Українського Відділу ч. 360 Канадійського Легіону в Торонті влаштувала величне Ювілейне Свято з нагоди 50-ліття військової та суспільно-громадської діяльності і 75-ліття життя полк. О. Кузьмінського, якого декретом Президента УНР д-ра Ст. Витвицького у цей день було підвищено до ранги генерала.

Ювілейне Свято складалося з двох частин: спільної вечери з участю понад сотки представників різних громадсько-політичних і передовсім ветеранських організацій та мистецької частини, у якій взяли участь п-во Черняки, Ірина Дольницька, інж. П. Бубела і мала декламаторка Анна Черняк. На Святі було виголошено багато промов і привітань, що в них був всебічно освітлений 75-літній життєвий шлях Достойного Ювілята. У цих промовах схарактеризовано не лише військову, але й громадсько-політичну діяльність ген. О. Кузьмінського і особливо його діяльність на становищі голови Відділу Українського Центрального Комітету у Львові, коли заходами і впливом Ювілята багато українських емігрантів у Галичині завдячували своє звільнення з Львівських Бригідок, примусової депортації до СРСР, улаштування на працю в часі економічної депресії у Польщі і т. ін. А тому ювілей ген. О. Кузьмінського став не тільки днем, у якому вшановано заслуженого українського ветерана і громадського діяча, але й моментом, у якому багато українських сердець забилося почуттям вдячності для Ювілята на згадку про його ювілей.

СОТНИК ІВАН ЯНІШЕВСЬКИЙ

І. Янішевський
сот. Армії УНР

Щиро вітаємо був. коменданта 5-ої Станиці і був. голову Генеральної Управи СБУВ сот. І. Янішевського, якому 19 серпня ц. р. минуло 65 років життя. Додуємо цей наш щирий вояцький привіт до всіх тих привітань, що були висловлені 19 серпня ц. р., коли українське громадянство в Торонті відзначило його ювілей.

Сот. І. Янішевський народився 19 серпня 1895 року в с. Янополі на Херсонщині. Здавалось би, що його 65-літній шлях подібний до життєвого шляху багатьох інших учасників визвольних змагань. Військо, фронт, революція, чинна участь у тому стихійному фронті русі, що його часто називаємо "українізацією військових частин", участь у визвольних змаганнях 1917 - 1920 років, табори інтернованих у Польщі, Прага, де кінчає він вищу агрономічну школу, боротьба в лавах

Фото д-ра П. Маценка.

Після роздачі пропам'ятних відзнак УГА в Празі, 1928 рік. Серед присутніх: ген. М. Омелянович-Павленко, його ад'ютант Пасішній, В. Орелецький, д-р Н. Ніжанківський, Б. Ніжанківський, Міхур та інші.

Карпатських Січовиків, Берлін, табори ДП, еміграція до Канади. Це є канва, на якій життя гаптувало свої, часто чудові, але відмінні узори. Візьмим, напр., весну 1917 року, коли сот. І. Янішевський з цілим своїм юнацьким запалом стає до праці над згаданою нами українізацією військових частин, спершу в Ташкенті, куди доля його закинула, а потім і на фронті. Цю працю переводить він разом з полк. А. Долудом, А. Бандуркою і Ярошенком, виділяючи з 1-го і 2-го сибірських стрілкових запасних батальйонів свідомий український елемент в окрему українську сотню, чисельний стан якої досягнув 86 старшин і 210 підстаршин. Це діялося в Ташкенті. Командир Ташкентської Військової Округи ген. Черкис, одержавши повідомлення, що в батальйонах не залишилося ні одного підстаршини, викликав до себе сот. І. Янішевського і наказав українську сотню розформувати. "Пане Генерале! З моментом сформування сотні ми підлягаємо наказам лише Української Центральної Ради..." — брєніла відповідь сот. І. Янішевського. Арешт і гауптвахта... але сотня все ж виїхала в Україну, по дорозі збільшуючи свій чисельний стан до 3000 осіб.

Таких образків в життєписі сот. І. Янішевського можна було би навести багато, але залишимо це йому самому в надії, що серед

своїї широкої громадської праці знайде він трохи вільного часу для написання спогадів про свій життєвий шлях.

В часі свого перебування у Канаді, в 1951 - 1953 роках, сот. І. Янішевський був комендантом 5-ої Станиці, в 1956 - 1959 роках був комендантом СБУВ. Вже другу каденцію перебуває він на становищі голови Православної Громади при катедрі св. Володимира у Торонті. В біжучому році очолив він також Головну Управу Українського Національно-Демократичного Союзу у Канаді.

З НАШИХ ЛИСТУВАНЬ

Сот. Армії УНР інж. М. Каплистий надіслав до нашої Редакції відкритого листа до ген. О. Кузьмінського з проханням видрукувати його на сторінках "Бюлетеня":

Високоповажаний і дорогий Пане Генерале!

Дозвольте мені, що зобов'язаний Вам своїм життям, висловити найщиріший привіт з нагоди Ювілею Вашого 75-ліття і 50-ліття громадської та військової діяльності, а також з нагоди підвищення Вас до ранги генерала.

Фрагменти минулого

Головний Отаман Симон Петлюра серед членів і співробітників
Української Військової Місії у Варшаві

Фотовідбитку зроблено з вирізки російської газети, що в 1920-ому році виходила у Варшаві і до сьогодні переховалася в архівах св. пам. пполк. Т. Омельченка.

На фотознімці у першому ряді (зліва направо): сот. Осецький, сот. Драченко, голова Військової Місії ген.-пор. Зелінський, Головний Отаман Симон Петлюра, полк. Кедровський, генштабу пполк. Дідковський і сот. Стрижак

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ "БЮЛЕТЕНЯ СБУВ"

З нагоди 25-ліття існування Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді Генеральна Управа СБУВ проголосила 1961-ий рік ювілейним роком в житті нашої Організації.

В цьому Ювілейному Році не забуваймо про "Бюлетень СБУВ" і підтримуймо його своєю передплатою, внесками на пресовий фонд та поширенням кола його читачів і передплатників.

З нагоди 25-літнього ювілею СБУВ, як ювілейний дар, на пресовий фонд "Бюлетеня" зложили:

І. Липовецький — 10 дол., М. Яремій — 10 дол., І. Драбатий — 5 дол., С. Магальс — 3 дол. Дальший тяг листи пожертв подамо у наступному числі "Бюлетеня".

Нових передплатників придбали: С. Вальштейн, П. Федоренко і М. Білок.

БЮЛЕТЕНЬ

Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді

БЮЛЕТЕНЬ
Союзу Бувших Українських Вояків
у Канаді.

Квартальник.

Редакція застерігає собі право виправляти і скорочувати надіслані матеріали.

Статті підписані прізвищем чи ініціалами автора, не завжди є висловом становища Редакції.

Річна передплата: — \$2.00.

Ціна окремого числа 50 центів.

АДРЕСА ДЛЯ ЛИСТУВАНЬ І ГРОШЕВИХ
ПЕРЕКАЗІВ:

J. LYPOWESKYJ,

1623 Queen St. W.,
Toronto 3, Ont., Canada.

BULLETIN
of the
UKRAINIAN WAR VETERAN'S
LEAGUE, INC.
Published quarterly
by the
General Headquarters
of the
Ukrainian War Veteran's League
in Canada

Subscription rate:

\$2.00 a Year.

Single copy \$0.50

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Після панахиди за спокій душ Героїв Базару, 27-го листопада 1960 року, українські ветерани виходять з Катебри св. Володимира у Торонті. (Див. допис — "Пам'яті Героїв Базару" у цьому числі "Бюлетня"). На фотознімці у першому ряді — ген. О. Кузьминський, командант 5-ої Станиці сот. З. Шкурупій, пполк. М. Битинський, голова Генер. Управи СБУВ майор І. Липовецький і сот. В. Мулевич. За ними — побратими В. Кушнір, Ф. Колісник, С. Кравченко, Харидчак, Ю. Гуменюк, П. Гавриш, Рахлицький, С. Бігун, М. Зубчевський, Г. Сосідко, І. Радкевич і інші.

ЗМІСТ:

В 25-ту річницю смерти генерала В. Сальського:

полк. **В. Филонович** — Генерал-хорунжий В. Сальський

Ген. штабу полк. **В. Чабанівський** — Стратег і полководець.

Майор **І. Липовецький** — 1924-1940 роки.

В 40-ві роковини організації і бойових дій 6-ої Січової Стрілецької дивізії:

Инж. **І. Гнойовий** — Україна, честь і честність.

Майор **І. Липовецький** — Культурно-освітня діяльність Штабу 6-ої Січової Стрілецької дивізії.

Із життя СБУВ у Канаді:

Пом'яти Героїв Базару. Короткі інформації із життя СБУВ.

Із життя ветеранських організацій:

Відзначення 40-их роковин Зимового Походу у Нью-Йорку.

О. В-ко — Пам'яті героїв Базару у Мінеаполісі.

Є. Павлюк — Посвячення українського національного прапора в Абондані.

Сот. Л. Бачинський — Доконали доброго діла.

Відійшли у вічність:

Протопресвітер **В. Варварів**. Посмертні згадки.

Наші ювіляти, наші прихильники і актив:

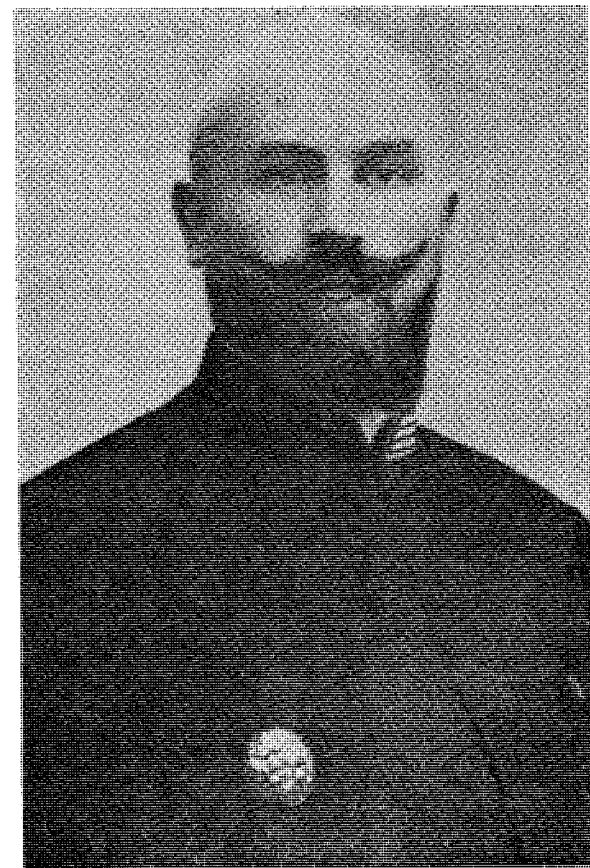
Полковник **Василь Филонович**.

Повідомлення Редакції і Адміністрації.

Друковано в друкарні "ЕНІВ",
686 Річмонд вул. Торонто, Онт.

В 20-ту РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ГЕНЕРАЛ ХОРУНЖИЙ ВОЛОДИМИР САЛЬСЬКИЙ
Командувач Армії і Військовий Міністр Української Народньої Республіки
28. VII. 1885 — 5. X. 1940

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ ВОЛОДИМИР САЛЬСЬКИЙ

Непомітно минуло 20 років від того дня, коли відійшов у вічність генерального штабу генерал-хорунжий Володимир Сальський. З покійним лучила мене довголітня співпраця, головню в тому часі, коли він поновно прийняв становище міністра Військових Справ Уряду Української Народньої Республіки.

Ще від 1921 року, з доручення св. пам. Головного Отамана Симона Петлюри, я виконував обов'язки військового представника на Балканах, потім моїм безпосереднім зверхником був св. пам. ген. штабу генерал В. Петрів, а від часу перебрання генералом В. Сальським Військового Міністерства в 1924 році, я дістав призначення на становище відпоручника Військового Міністра на Балканах. Довга співпраця з ген. В. Сальським дала мені можливість ближче пізнати цю шляхетну людину, доброго військовика і визначного генерала.

Генерал Володимир Сальський народився в 1885 році на Волині. В Острозі закінчив він гімназію і вступив до Віленської Військової Школи, яку закінчив з відзначенням. В 1912 році з відзначенням закінчив він у Петербурзі Академію Генерального Штабу. В 1914 році бачимо його вже на становищі начальника штабу 55-ої дивізії Російської Армії. З цією дивізією він вирушає на фронт шойно розпочатої тоді війни з Німеччиною. Під час цієї війни займає він різні високі становища, переважно оперативного характеру.

Настала революція в колишній російській імперії, а за нею й революція в Україні. Починає формуватися Українська Армія, до якої одним з перших переходить В. Сальський, тоді ще в ранзі підполковника. В Українській Армії генерал В. Сальський займає різні становища: начальника штабу Лівобережжя, начальника штабу осадного команданта м. Києва, за Гетьманату працює при військовій вишкільній управі, при Директорії напочатку займає нижчі становища, а в травні 1919 року призначається на становище командира Запорізького Корпусу.

Період часу, коли св. пам. ген. В. Сальський командував Запорізьким Корпусом і показав його блискучі характеристичні риси.

Корпус переживав тяжкі часи; тяжкі військові операції, відхід під натиском ворога на територію Румунії, пограбування румунами всього військового майна, зрозуміла деморалізація корпусу. Неймовірними зусиллями генерала корпус поволі приймає вигляд справжньої військової частини і стає цілковито боєздатним. Корпус через Заліщики переходить в Україну і впливається до складу Дієвої Армії та переводить тяжкі бої з ворогом.

При наступі на Київ Запорізький корпус іде успішно на правому крилі I і III Галицьких корпусів, утримує необхідний зв'язок з Вапнярською Групою генерала О. Удовиченка, під Липовцем розбиває велике з'єднання большевиків, бере там декількасот полонених, під Білою Церквою розбиває большевицьку бригаду та 30 серпня вступає до золотоговерного Києва.

Незабаром після цього генерал В. Сальський подається до димісії, але вже в 1920 році бачимо його на становищі міністра військових справ, де він інтенсивно працює над розбудовою Української Армії. Настає загальний відворот. Генерал В. Сальський залишає своє становище, але в 1924 році він знову приймає керівництво Військовим Міністерством і стоїть на його чолі аж до останніх днів свого життя.

Перші місяці моєї співпраці з генералом проходили під знаком взаємного пізнання, бо до того часу ми знали лише поверхово, маючи принагідні зустрічі і розмови. Час минав, праця давала нам можливість ще більше пізнати один одного. В тому часі мені доводилося виконувати різні доручення, які я діставав від Генерала. Це були завдання здебільше політичного характеру, бо для військових завдань було мало попису і їх треба було робити дуже обережно з розрахунком на майбутнє, на підготовку імовірного чину нашої армії. Політичні ж завдання, іноді дуже тяжкі, чи то в Болгарії, чи в Туреччині, а особливо в Югославії, розв'язувалися з перемінним успіхом.

Тут мушу признати, що ген. В. Сальський був дуже зручним політиком, мав свій власний й особливий підхід до справ та методи

Відвідини генералом В. Сальським українських військовиків у Подебрадах. Зфотографовано 6 січня 1927 року на дворі перед його виїздом з Подебрад. На фотознімці — проф. Б. Лисянський, полк В. Филонович, сот. О. Костюченко, сот. Зваріччук, ген. О. Алмазов, Г. Скубій, сот. А. Миколаєнко і інші.

до їх розв'язки. Він дуже влучно й завжди детально давав відповідні вказівки і майже завжди, коли його доручення виконувалися згідно з цими вказівками, вони виконувалися з успіхом для нашої справи. Особливо це помічалось в Туреччині, тяжче в Болгарії, а найтяжче в Югославії, бо тут доводилось зустрічати велику протидію з боку білих москалів, що захопили в Югославії багато вихідних становищ та мали великий вплив на тамтешню державну адміністрацію.

Св. пам. генерал В. Сальський був визначним й висококваліфікованим старшиною генерального штабу, визначним тактиком і стратегом та високим політиком. На всіх своїх високих становищах він виказував не лише всебічне і глибоке знання того чи іншого предмету, але й надзвичайну ширість, братерський підхід до співробітника. Таким назавжди залишився в моїй пам'яті Покійний Генерал.

Спи ж спокійно, дорогий Начальнику, славний Генерале, любий Побратиме!

Під час відвідин генералом М. Омеляновичем-Павленком Бельгії. На фотознімці голова Т-ва Українських Вояків у Бельгії сот. Т. Бидловський, ген. М. Омелянович-Павленко і хор. С. Кравченко — сьогоднішній прапороносець 5-ої Станції СБУВ.

СТРАТЕГ І ПОЛКОВОДЕЦЬ

Св. пам. генерала В. Сальського належить зарахувати до найкращих старшин Генерального Штабу.

Перший раз я спіткав ген. В. Сальського в районі Нового Почаєва вкінці квітня чи напочатку травня 1919 року, коли Запорізький Корпус з району Вапнярки, через Румунію, переїхав на Волинь і був розташований в районі Радивилів — Новий Почаїв.

Головний Отаман наказав переорганізувати Запорізький Корпус у Запорізьку групу, а на командира групи був призначений ген. штабу полк. В. Сальський. Тоді я з ним ближче зацізнався, перебуваючи на становищі начальника оперативного відділу Штабу Корпуса.

Перше враження не було надзвичайне... Він прибув до нас в старому кожусі, оброслий, так, як вирвався напевно з району большевиків. Але через деякий час він вже робив інше враження. Це був енергійний досвідчений старшина генерального штабу, здібний організатор. Робота по реорганізації корпусу пройшла справно і швидко. На протязі короткого часу група озброєна, поповнена, обсаджена добрими старшинами, у складі трьох дивізій була цілковито готова до бойових акцій.

Преобразився і сам командир групи, Удгнув гарного запорозького жупана, нові чоботи, шапку зі шликом і виглядав так, як на

портретах, що сьогодні прикрашують стіни різних українських музеїв.

По реорганізації Запорожці починають наступ на Схід. Був він проведений пляново і успішно. Запорожці б'ють большевиків на Горині і успішно посуваються далі у східному напрямку. 2-го червня 1919 року вони перебувають уже в заціллі большевиків і в районі Проскурова розбивають з'єднання червоних та виходять на лінію Деражня — Староконстантинів. Тут полк. В. Сальський показав себе як дуже доброго стратега та прекрасного полководця і таким виявляє себе і в дальшому ході бойових операцій.

Після проскурівської операції, з переходом Галицької Армії за Збруч, монтується наступ на Київ. До центральної групи, що наступала на Київ, входить і Запорізька Група. Дивуватися належить, що ціла акція наступу на Київ не була доручена цьому досвідченому старшині Генерального Штабу, він не довів би цієї акції до того стану, в якому вона опинилася в дню 31 серпня 1919 року. Але і тут ген. В. Сальський урятував честь Української Армії, коли, під'їхавши до Міської Думи і побачивши на ній російський прапор разом з українським, наказав зняти цей прапор. Прапор був знятий і кинутий під ноги машеруючих українських частин.

Генерала В. Сальського належно оцінили пізніше, коли він був призначений Командармом, а потім і Военним Міністром УНР.

І. Липовецький

1924-1940 РОКИ

(Пам'яті ген. В. Сальського)

В 1924 році генерала В. Сальського знову було покликано на становище міністра Військових Справ в Уряді Української Народньої Республіки.

Це був час коли після Листопадового Рейду в Україну в 1921 році і виходу большевиків, після Лозанської Конференції, на міжнародно арену — надії українського вояцтва на швидкий поворот на Батьківщину почали слабнути. Це був також час ліквідації таборів

інтернованих, коли українське вояцтво шукаючи заробітку і пристосовуючися до нових обставин у своєму житті, розпоршилося по цілій території Польщі та інших країн. Від Військового Міністра, як і від Уряду УНР в цілому, вимагалось багато наполегливої праці, щоб масам української еміграції надати організаційних форм і утримати її дух і надалі в стані бойового поготівля, щоб у всіх країнах і в широкому масштабі налагодити

працю для Батьківщини, як серед свого чужинського оточення, так і на міжнародному терені взагалі.

Уряд УНР це завдання з честю виконав, а львина частина роботи у цьому припала й на долю генерала В. Сальського, як міністра Військових Справ, бо зберігти і підготувати еміграційні маси для майбутнього визвольного чину і було головним завданням ресорту, який він очолював.

В цьому передвоєнному часі через кабінет генерала В. Сальського щоденно проходили десятки людей як українців, так і чужинців, що стояли у проводі різних організацій, що були міцно пов'язані з громадським і державним життям своїх народів.

Одні приходили до нього, а часто приїздили з найдавших еміграційних осередків, з метою взаємної інформації. Інші у цих відвідинах шукали дорогихказів для своєї праці, батьківської поради, що часто була рівнозначна з наказом. Ще інші — чужинці, для батьківщини яких СССР був також загрозою для незалежного існування, уже тоді шукали можливостей співпраці з майбутньою українською вільною державою.

Обсяг праці ген. В. Сальського у тому часі був дуже широкий — Польща, Чехословаччина, Франція, Балканські держави, а навіть і Далекий Схід. На цих теренах він мав своїх відпоручників, що з його доручення провадили ту чи іншу роботу. Ці терени час від часу об'їздив він, щоб нав'язати тісніший контакт з окремими українськими осередками і зокрема з військовиками, щоб увільнити трохи нової енергії в їхнє життя, підбадьорити, окрилити їхні надії, духово озброїти.

Про таку подорож генерала В. Сальського на Балкани, що відбулася в 1931 році, пок. проф. О. Шульгин у "Без Території" писав: "Генерал об'їхав Балкани, побувавши не тільки в столицях, але й у забутих-кутках Болгарії та Румунії. Треба уявити собі монотонність життя і одірваність наших людей по цих маленьких балканських містах, щоб зрозуміти ту велику радість, яку дають такі приїзди. Цілком природне, що головною метою подорожі військового міністра було відвідати наших вояків і їх центри. Цілком природне також, що наші вояки обезброєні матеріально, але не духово, зустрічали скрізь пана генерала, так

би мовити, по військовому, з тою організованістю і тими зовнішніми проявами, які властиві взагалі військові. Але В. Сальський не тільки генерал, це є справді випробований політичний діяч і його промови, сказані там на Балканах, торкалися цілої нашої визвольної боротьби як на самій Україні, так і за кордоном"....

Про далекосяжні наслідки праці генерала В. Сальського оповідав, напр., ред. І. Світ в своїй доповіді — "Генерал Сальський і Український Далекий Схід", що відбулася 4 жовтня 1955 року в Нью-Йорку в рамках відзначення 15-х роковин смерті Покійного Генерала, яке улаштував УНДС в США. У справозданні про цю доповідь читаємо:

... "Доповідач дуже докладно і цікаво змалював зокрема життя української національної колонії в Харбіні і ті труднощі, які ставилися нашим провідним людям з боку російських чи проросійських китайських або японських міродайних чинників цих двох далекосхідних потуг. Шкода від цього була велика, і то не лише під оглядом політичним взагалі, але й спеціально дуже дошкульно відбивалася на провадженні культурного життя нашої колонії в Манджурії, з огляду на відсутність легальних можливостей провадження такої роботи... Завдяки зв'язкові з Урядом УНР, труднощі ці ставали відомими в Європі — у Парижі і Варшаві. Військовий Міністр генерал Сальський мав близькі зв'язки з відповідними військовими чинниками Токійського посольства у Варшаві, і завдяки його інтервенції справи в Харбіні через Токіо полагоджувалися в нашу користь"....

Писати ширше про працю Військового Ресорту Уряду УНР в тому часі — це писати сторінки великої книги биття і праці української еміграції в передвоєнному часі. Маємо надію, що в пошані перед світлою пам'яттю генерала В. Сальського, ці сторінки виповнять ті, що в тому часі з ним співпрацювали і були виконавцями його наказів і плянів, що з його наказу пройшли через Академію Генерального Штабу у Польщі і набули найвищої військової кваліфікації у Польській і інших арміях, для яких ген. В. Сальський був не лише начальником але й правдивим батьком.

Своїм батьком вважало ген. В. Сальського і українське молодше покоління, що в то-

Українська академічна корпорація "Запорозжжя" у Варшаві з своїм почесним батьком ген. В. Сальським. 1932 рік.

му часі перебувало на студіях на варшавських та інших високих школах. Академічна Корпорація "Запорозжжя" у Варшаві з року на рік оббиравала його на почесного батька Корпорації. Цим маніфестувалося не лише пошану до його особи, але й цілу організацію ставилося до його диспозиції, як керманіча одного з головних ресурсів української визвольної боротьби.

Збройний удар Заходу зі Сходом, яким була 2-га світова війна, в огні і бурі якої мала викуватися краща доля України, — не справдила українських надій. Боляче переживав ще ген. В. Сальський. Невідома доля його єдиного сина, що вийшов у 2-гу світову війну, як летун Польської Армії — ще більше поглиблювала його болючі переживання. Діяльність ген. В. Сальського і його позиція серед провідників української визвольної боротьби не могла бути не відома чинникам німецького Гестапо, яке його тричі викликало на допит. Після кожного такого "допиту" генерал В. Сальський все більше і більше мізер-

нів, виглядав "страшно", як казали очевидці. Видно було, що він багато перетерпів, але був занадто гордим, щоби признатися, що над ним знущалися.

Часи німецької окупації остаточно підірвали стан здоров'я ген. В. Сальського. У жовтні 1940 року, після операції в шпиталі, він відійшов у вічність. Поховано його на православному цвинтарі на передмісті Варшави, що має назву — Воля, до якої часто звертаються наші думки, бо там поховано тлінні останки св. пам. О. Саліковського, ген. В. Змієнка, ген. В. Куща, проф. П. Холодного, ген. М. Безручка, проф. О. Лотоцького і багатьох, багатьох інших чоловіх і рядових представників української визвольної боротьби.

Відпочивай спокійно, дорогий Генерале, Генерале-Батьку, після великих трудів, складених на вівтар визволення Батьківщини! Пам'ять по Тобі зберігаємо у наших серцях, вірні Твоєму заповітові: "Перед російським прапором парадувати не будемо!"

В 40-ові РОКОВИНИ ОРГАНІЗАЦІЇ І БОЙОВИХ ДІЙ 6-ОЇ СІЧОВОЇ СТІЛЕЦЬКОЇ ДІВІЗІЇ

ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ ГЕНЕРАЛ ХОРУНЖИЙ МАРКО БЕЗРУЧКО

Командир 6-ої Січової Стрілецької дивізії

31. X. 1883 — 10. II. 1944

Симон Петлюра під пам'ятником Богдана Хмельницького приймає дефіляду 6-ої Січової Стрілецької дивізії після заняття нею Києва. 1920-ий рік. На фотознімці на першому плані — ад'ютант Головного Отамана сот. О. Доценко, генерал (тоді полковник) М. Безручко і Головний Отаман Симон Петлюра.

I. Гнойовий

УКРАЇНА, ЧЕСТЬ І ЧЕСТНІСТЬ!

(В 40-ві роковини організації 6-ої Січової Стрілецької Дивізії)

20-го листопада 1920 року Українська Армія, відстрілюючися останніми набоями, перейшли Збруч. Недавні "союзники" — поляки її обеззброїли і забрали від неї все військо майно. Короткий час частини Армії були розташовані понад кордоном, коли ж був налагоджений транспорт, нас було скеровано до таборів інтернованих у глибину Польщі.

Заласові війська Армії УНР, до яких я тоді належав, були скеровані до невеличкого табору в Олександрово-Куявське, що був розташований над залізницею близько Торуня, і прибули до табору десь у кінці листопада чи на початку грудня 1920 року. До цього табору ще раніше нас прибула 6-та Січова Стрілецька дивізія на чолі зі своїм командиром, тепер уже св. пам'ти, ген. М. Безручко. Ця дивізія вирізнялася тим, що була карною і дисциплінованою, назовні вичищеною, виглаженою і, сказати б, "застебнутою на всі гудзики", не дивлячись на катастрофу, яку ми всі тоді дуже боляче переживали. Вона виглядала

тоді так, як ніби кожної хвилини була готова виступити до нового бою за Україну.

Щоправда, ми всі тоді були глибоко переконані, що наша тяжка катастрофа є лише тимчасовою, що несприятливі обставини для нашої боротьби швидко проминуть і що ми найближчої весни таки повернемося в Україну. Але все ж таки цей стан нас пригнічував і робив із нас розхитаних морально людей, часом цілком нездібних до конструктивної праці і чину.

Чогось подібного не спостерігалось за воюючими 6-ої дивізії. Там кожний козак і старшина дбали про її добру славу і були горді, що до неї належить. Св. пам. о. П. Білон у своїх спогадах пише: "Мое серце й тепер сповнюється радістю і гордістю, що я належав до 6-ої Стрілецької дивізії".

6-та Стрілецька дивізія відрізнялася від решти наших частин і з господарського боку. Коли інші частини мали клопіт із харчуванням чи з іншими господарськими потребами,

то 6-та дивізія майже все необхідне мала й давала собі раду в усьому. Безумовно, цей свій стан вона завдячувала в першу чергу своєму тодішньому командирові ген. М. Безручкові, а в другу — її старшинському і підстаршинському складові та звичайному козакові, які в огні і бурі війни за Батьківщину зуміли викувати в собі такі чесноти воювача, як чин, послух, докладне виконання наказу і т. ін.

Пригадаймо собі хоч би таку величну подію, як Щербак, що в обличчю смерті міг так гордо відповісти ворогові: "Я козак 6-ої дивізії Щербак, від себе й козаків, яких я знаю, кажу вам: ми бачимо, що нас чекає і ми не боїмося смерті, але до вас служити не підемо. Коли ви нас поб'єте — знайте, що за нас вам помстить увесь український народ. А коли до українських воювачів дійде чутка про вашу ганебну роботу, то за кров нашу вони будуть нищити все, що тільки має хоч малий зв'язок із вами, каторжани!"... Голосне потужне "Слава!" рознеслося по полю і залунав, як останній салют Україні, гімн "Ще не вмерла Україна"... поки його не заглушив туркіт ворожих кулеметів"... ("Базар". Видання Укр. Воєнно-Істор. Т-ва).

За такі чесноти воювача, які виявив козак Щербак із своїми 358 безсмертними побратимами, бореться кожна армія. Коли вона їх досягає, то лише наслідком довгих років праці, праці, як мирного часу, так і воєнного — цілого ряду битв, походів, а для того потрібно може й цілого ряду поколінь, щоб виробити певні бойові традиції.

На початку грудня 1919 року Українська Армія під командою ген. М. Омеляновича-Павленка та Юрка Тютюнника прорвалася в заплілля ворожих армій і вирушила у Перший Зимовий Похід. Частина ж Армії, що складалася з хворих, ранених і знеможених фізично й морально безнастанними боями та тяжкими походами, у районі Любаря попала в полон до поляків, із якими Україна тоді була в стані війни. Цим ослабленим фізично і морально воюючим Української Армії дуже тяжко довелося пережити голод, холод і злидні, що безпідільно панували у польських таборах, і, як знаємо, багато з них розпрощалися з життям. Слова стрілецької пісні — "Гей, вийшов слави залучити, тай ляг в домовину"... — були тут гіркою правдою...

Але не всі вимерли. Частина їх витримала всі нещастя й залишилася в живих. Ці рештки українського воїнства й послужили кадрами для 6-ої Стрілецької дивізії, що організувалася в Бересті, та для 3-ої Залізної дивізії, що організувалася коло Могилева над Дністром.

Гарт і відвага цих дивізій була їхніми властивими ознаками. 6-та дивізія за короткий час своєї збройної боротьби дала не один доказ своєї відваги й хоробрости. Так, напр., не дивлячись на тяжкі умови організації 2-го Зимового Походу, як і самого його переведення в життя, вона дала найбільше число воювачів-охотників.

Не перераховуючи тут цілого ряду блискучих боїв і тяжких походів, докраних 6-ою дивізією на протязі короткого часу її існування, пригадаймо хоч би героїчну оборону Замостя, де вона була оточена кінною армією Буденного, що, при загальному відвороті Польської Армії, було рівнозначне з призначенням себе до поголовного фізичного винищення далеко переважаючим ворогом, бож жодної помочі нізвідки було чекати. Не треба забувати при цьому, що величезні сили цієї большевицької кінноти все змітали на своєму шляхові. Особливо дуже швидко і панічно перед нею відходили польські частини з-під Києва, кидаючи свої обози, майно, щоб чимхутній опинитися поза обсягом дії цієї большевицької кінноти.

Гарт і відвага 6-ої Стрілецької дивізії в Замості затримали наступ армії Буденного і тим була урятована від повного розгрому і Польська Армія, а тим самим і дальше існування Польської Держави. Це в свою чергу потягнуло за собою і те, що большевики тоді не залили цілої Європи.

Дійсно, коли б 6-та Стрілецька дивізія не затримала тоді кінноти Буденного під Замостям, не було б і "чуда над Вислою", бо лише за плечима відважної Української Армії можна було із сильно пошарпаних частин Польської Армії десь у районі Люблін-Висла утворити бойовий кулак, що потім ударом на Бересть-Білосток вийшов на тили большевицьких армій.

Згадуючи 6-ту дивізію, не можемо не згадати і її відважного командира генерала Марка Безручка. Він її організував, він її про-

вадив у наступі на Київ і в часі відступу. "Жах відвороту" йому був чужий і незнаний. Він не лише не стратив голови під час страшною оборони Замостя, але й умів змусити безоглядно його слухати і виконувати його накази.

Після переходу Збруча, в часі нашого інтернування в таборі Олександрово, де він був командантом цілої нашої групи, що складалася щось із біля 5-ти тисяч вояків, ген. М. Безручко проявив не абияку діяльність, щоб задовольнити як матеріальні, так і духові потреби цілого вояцтва. За його моральною і матеріальною допомогою військовий урядовець Петро Білон висвячується на таборового військового священика. За його допомогою і працею Технічного Куреня 6-ої дивізії та її коштом будується таборова церква св. Покрови і то в цілковито українському стилі. В ній мені в перший раз довелося слухати Службу Божу в українській мові і прекрасні проповіді о. П. Білона. Його промови дійсно добиралися до живого серця, до наших змучених душ. При церкві існувало й Брацтво св. Покрови, до якого належав і ген. М. Безручко, як почесний член за його труди і зичливе ставлення до української церкви.

Минули роки... Табори інтернованих давно зліквідовані, а всі ми, колишні вояки Армії УНР, розбрелися по цілому світові. Генерал М. Безручко, після остаточної ліквідації таборів інтернованих, переїхав жити до Варшави, де він працював у польському Військовому Картографічному Інституті. У 1927-1928 роках доля судила мені ближче з ним запізнатися і співпрацювати на громадському відтинку нашого українського життя. Був завжди вояком. Під час засідань чи нарад до промов не палився, а коли вже й забирав слово, то говорив коротко, як вояк. Під час світового лихоліття, 10 лютого 1944 року, він відійшов у вічність, залишивши по собі пам'ять відважного вояка за Україну та за її краще майбутнє.

Після командира ген. М. Безручка другою силою в 6-ій Стрілецькій дивізії безумовно були її старшини і козаки, про яких о. П. Білон у своїх спогодах пише: "в цій дивізії зкупчилось випадково велике число освічених і куль-

турних інтелегентних старшин і козаків, які легко й скоро перейшли в нових обставинах інтернації від бойово-воєнної до громадської роботи"...

Дійсно, майже зараз же по інтернуванні старшини дивізії організовують "Громаду Старшин 6-ої Січової Стрілецької дивізії", яка за завданням має оздоровити старшинський склад, а саме: піднести його національно-політичну свідомість, як також почуття власної гідності старшини і вояка Української Армії.

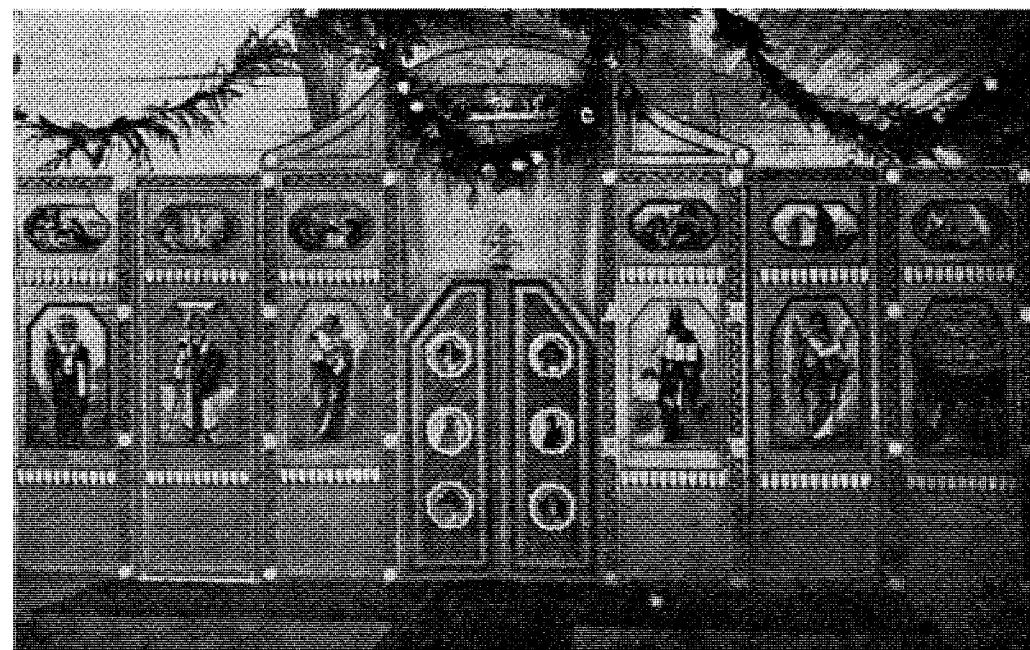
Громада проявила велику діяльність в культурно-освітній діяльності таборового життя. Користуючись автономними правами поза культурно-освітнім відділом табору, вона провадила цілий ряд викладів на військові теми й теми культурно-освітні. Ще в таборі Олександрово за гроші старшин 6-ої дивізії було куплено друкарню, в якій почали друкувати часопис "Нове Життя", "Релігійно-Науковий Вісник" та інші видання, яких тут перераховувати не будемо. Пригадаю лише, що Громада Старшин своїм коштом видала українську граматику д-ра Модеста Левицького.

Громада Старшин 6-ої Стрілецької дивізії уклала багато праці в упорядкування цвинтарів в Олександрові і Щепіорні і поставила на тих цвинтарях українські пам'ятники.

Минуло сорок років від того часу, як у Бересті постала 6-та Січова Стрілецька дивізія... Давно вже не має в живих її славного командира св. пам. генерала Марка Безручка, а з ним відійшло у поза-світи й багато також його славних побратимів зброї — старшин і козаків, що в 1920-ому році творили карні ла-ви грізної для ворога дивізії.

Серед нас живих — вояків 6-ої дивізії уже залишилося мало. Натомість для нас і наших нащадків залишилася слава її блискучих перемог та велич духа козака Щербака, що впав жертвою кривавої розправи під Базарем, але не здався ворогові, не заломився.

Нехай же буде вічна пам'ять поляглим, а живим побажаймо ще довго пожити, щоб ще змогли бойові традиції своєї дивізії передати нашій молоді, що мусить перейняти від нас, старих, увесь тягар боротьби за визволення України з неволі.

Іконостас похідної церкви 6-ої Стрілецької Дивізії в таборі Олександрів-Куявський.

І. Липовецький

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ШТАБУ 6-ОЇ СІЧОВОЇ СТІРЕЦЬКОЇ ДИВІЗІЇ

Культурно-освітню діяльність Штабу 6-ої Стр. Дивізії належить поділити на два відрубні періоди:

перший, коли Дивізія перебувала в марші і серед бойових операцій та

другий, коли, перейшовши Збруч 20 листопада 1920 року разом із цілою Українською Армією та Урядом УНР, вона опинилася в таборі для інтернованих у Польщі.

Культурно-освітня діяльність належала до компетенції 6-го відділу Штабу Дивізії. Першим начальником цього Відділу був сотник Гриць Гладкий, що перед тим перебував в УСС. Місцем, де Відділ розпочав свою працю належить уважати м. Бердичів, де Дивізія в марші на Київ зупинилася на короткий відпочинок. Перед тим ані в Ланцуті, де Дивізія формувалася, ані в Берестю, де проходила вона свій приспішений бойовий вишкіл — думати про широку культурно-освітню діяльність не доводилося.

У Бердичеві Культ.-освітній Відділ 6-ої Стр. Дивізії поповнився кількома особами, що перед тим становили редакційний апарат місцевої повітової газети "Селянська Думка" і поволі розгорнув свою діяльність. Тут, у Бердичеві, було видруковано перше число дивізійного журналу "Український Стрілець", а також різні інформаційні і пропагандові листочки та плакати, які різними шляхами розповсюджувалися серед населення, були розліплені на мурах Києва в моменті його здобуття, а потім, при допомозі літаків, скидалися навіть на міста і села Лівобережної України.

У Києві вийшло друге число "Українського Стрільця", був нав'язаний контакт із місцевим артистичним світом з метою дати низку репрезентаційних концертів і відчитів у місцевому Оперному Театрі, але відворот з Києва на початку червня 1920 року унеможливив реалізацію цих замірів.

Під час відвороту на Захід, який прохо-

див серед багатьох боїв, як Ігнатпіль, Більська Воля, Перга, Замостя та інші, культурно-освітня діяльність Штабу Дивізії не припинялася. При кожному курені існували культурно-освітні старшини, завданням яких було підтримувати на дусі, освідомлювати та інформувати курінне вояцтво. Культурно-освітній відділ і серед походів, використовуючи найменші навіть відпочинкові зупинки, видає на шапірографі інформаційні листки і гумористичний журнал "Характерник". Наклад — 30-40 примірників, але його вистачає, щоб кожне число цих видань опинилося в руках культ.-освітнього старшини в куренях і було спільно з вояцтвом прочитане. Перший найкращий примірник цих видань був завжди призначений для командира Дивізії ген. (тоді полковника) Марка Безручка.

Другою ділянкою праці культурно-освітнього відділу Штабу Дивізії, яку провадилося і під час відвороту, була пропагандивна діяльність серед населення. В кожному селі, в якому Дивізія зупинялася на відпочинок, організовувалися віча, інформаційні збори, на яких мешканці села інформувалися про українську визвольну боротьбу, на яких говорилося, за що б'ється українське військо, до чого стремить український уряд, чим може населення допомогти Українській Армії і Українському Урядові. (Видавничу діяльність пір керівництвом сот. Г. Гладкого провадив сот. І. Липовецький, пропаганду серед населення — пор. Т. Синельник).

Говорячи про діяльність культурно-освітнього відділу Штабу 6-ої Стр. Дивізії не можна оминати і "Хати Стрільця". Вона була організована на зразок польської "Господи Жолнежа" і мала за завдання дати воякові можливість культурного відпочинку під час його тяжкого вояцького труду. Із цією метою в місцях довшого постю, звичайно в запіллі діючих частин, використовувалися шкільні та інші будинки. Потрети на стінах, періодична преса, яку можна було лише дістати в тому часі, українська книжка, а часами і фортеп'яни, похідна крамниця, в якій можна було набути найбільш необхідні річі щоденного вжитку, а передовсім цигарки і склянку чаю, — все це мало створити місце і атмосферу, в яких перебуваючий з фронту вояк міг би провести годину-

дві в спокою, забуваючи про фронт і про фронтові дії.

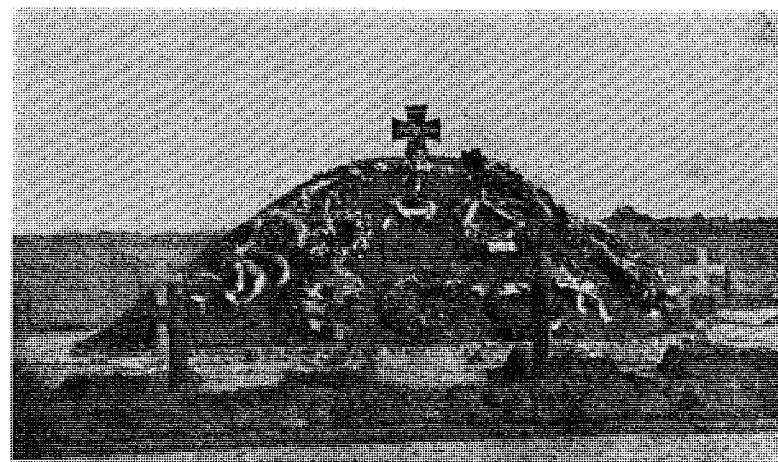
Діяльність "Хати Стрільця", керівником якої був сот. І. Липовецький, особливо розгорнулася під час перебування позафронтових частин Дивізії у Сатанові, де було організовано цілий цикл викладів з історії, географії, літератури, а навіть і економіки України.

Другим періодом діяльності культурно-освітнього відділу Штабу 6-ої Стр. Дивізії був т. зв. таборовий період: Олександрів Куявський і Щепіорно. Обставини зовсім інакші: Дивізія скупчена в одному місці. Є можливість використати всі інтелектуальні сили, яких в Дивізії не бракувало. Розпочинається всебічна творча праця. В цьому періоді, в Олександрові Куявському, заходить зміна на становищі керівника культурно-освітнього відділу: замість сот. Г. Гладкого, який залишає табір і виїздить до Галичини, керівником відділу призначається сот. (нині пполк.) М. Битинський.

В той час в таборі розгорнулася широка акція ліквідації неписьменности серед козаків. Було організовано чотири школи для неписьменних, які провадили сот. Редька, сот. Осмак, пор. Бутько і ще один старшина. Одночасно із цим відбувалися регулярні лекції для козаків на зразок курсів українознавства: сот. М. Битинський читає лекції з історії України, сот. О. Костюченко з літератури, побр. Марченко з географії і т. п.

А одночасно із цим у таборі постав театр ім. М. Садовського (керівник сот. Гай-Гаєвський), кіно (— сот. Косар), струнна оркестра (— Бова і Золотників), хор (Ст. Шабалін). У Щепіорні існувала і таборова українська гімназія, директором якої був інж. Лосевський (нач культ.-освіт. відділу 4-ої Київської Дивізії), після нього — Дубровський.

Уже перебуваючи в Олександрові Куявському, 6-та Дивізія придбала власну друкарню, що було початком широкої видавничої діяльності. Керівником друкарні короткий час був уряд. Андрієвський, а після нього сот І. Липовецький. На друк у друкарні переходить газета "Нове Життя", якої 37 чисел вийшло перед тим друковані на шапірографі. Десь після 100-го числа, об'єднавшись із "Залізним Стрільцем", що виходив у Каліші, "Нове Життя" перетворилося в "Український Сурмач".

Козацька могила-пам'тник "Борцям за волю України" в таборі Олександрів-Куявський.

Разом із Громадою Старшин, або з іншими табовими організаціями, культурно-освітній відділ видає цілу низку публікацій. Тут виходить ч. 3 "Українського Стрільця", що вже має не зошитовий, а поважної книжки вигляд. Тут виходить також збірник "Наша Батьківщина — Україна", що носила характер короткої енциклопедії, "На Руїнах" і ін. Шапірографним способом видається журнал "Зірниця".

Окремо згадати належить тут про "Громаду Старшин", що мала свою сталу домівку, влаштовувала часті доповіді на різні військові теми, видавала деякі публікації, перетворюючись у культурно-освітній центр старшин 6-ої Стріль. Дивізії. Гаслом, під яким проходило її

життя, було — "Україна, Честь і Чесність!". Першим головою Громари Старшин був св. пам. полк. Роман Сушко, після нього — полк. Оріхів.

Належить згадати також і про українську церкву та її працю. Вона містилася в одному з табових бараків, відрізнялася красою та українським стилем. Загальну увагу звертав на себе іконостас, роботи арт.-малюра Крушельницького. Фото цього іконостасу зберіглося на еміграції. Уміщене воно також у монументальному збірнику С. Наріжного — "Українська еміграція".

Душею церкви був о. Петро Білон. Він перший запровадив Богослуження в українській мові, заснував при церкві Б-во Св. Покро-

Руїни стрілецьких могил на цвинтарі в Щипіорні. Зфотографовано 23 травня 1956 року. Фотознімка побр. С. Кравченка.

Хор 6-ої Стрілецької Дивізії в таборі Олександрів-Куявський на чолі з диригентом Шабаліном.

ви, яке видавало "Релігійно-Науковий Вісник" і цілу низку окремих брошур на церковно-релігійні теми.

Культурно-освітній відділ 6-ої Стр. Дивізії виявив ініціативу в будові Вояцької Могили в Олександрів-Куявському і пам'ятника на вояцьких могилах в Щепюрні. (Проекти сот. О. Костюченка).

Останньою організацією, яку належить тут згадати, є Студенська Громада, ініціатором і головою якої був сот. І. Липовецький. Вона ставила собі за ціль уможливлення всім, і передовсім бувшим студентам, студій на вищих школах Польщі та інших країн. Був це свого роду революційний крок. Не легко було в цей бік скерувати увагу старшин і стрільців, які ще жили думкою про можливість нового походу в Україну. На перший заклик, що його було вивішено на дверях культ.-освітнього відділу, прийти на організаційні збори Студенської Громади — зголосилася лише одна особа (сот. М. Півторацький). Але кілька тижнів пізніше Студенську Громаду все ж було засновано, а рік пізніше польське Міністерство Внутрішніх Справ звільнило з табору кілька соток вояків різних рангів для продовження своїх

студій. Усім їм Управою Громади було вироблено метрикальні та освітні документи, усіх їх було переведено через курси польської мови. За цією першою партією пішли і другі, переважно до високих шкіл Чехо-Словаччини.

На закінчення цього короткого огляду культурно-освітньої праці Штабу 6-ої Стр. Дивізії належить підкреслити, що знаходила вона широке зрозуміння її доцільності і ваги в командному складі Штабу Дивізії та особливо у Командира Дивізії ген. Марка Безручка. Із цього побіжного докладу можна також переконатися, що ця праця була всебічною, що для неї мобілізувалося всі можливості, увесь дивізійний інтелект, кожен вільний від походу і бойових дій хвилину часу. Тому й великими були її наслідки. Кожний вояк почував себе гордим і зі своєї приналежності до української нації, і зі свого перебування в українській армії. Лише вояк, що пройшов цю школу, устами безсмертного Шербака, дивлючись у вічі смерті над спільною могилою в Базарі, міг з гордістю сказати: "Я КОЗАК 6-ОЇ СТР. ДИВІЗІЇ... МИ ЗНАЄМО, ЩО НАС ЧЕКАЄ, АЛЕ УКРАЇНИ НЕ ЗРАДИМО!"...

Драматичне Т-во ім. М. Садовського в таборі Олександрів-Куявський.

Ген. штабу ген.-хор.
Марко Безручко

Ген. штабу ген.-хор.
Всеволод Змієнко

Генштабу генерал-хорунжий **Марко Безручко** народився 31 жовтня 1883 року на Запоріжжі у Великому Токмаці. В 1905-ому році він скінчив учительську семінарію і по короткотривалому учителюванню вступив до Одеської Старшинської Школи. В 1914-ому році скінчив Петербурзьку Академію Генерального Штабу. Війну закінчив на становищі начальника штабу російської піхотної дивізії. До Українського Війська вступив в 1918-ому році, де йому було доручене становище начальника персонального відділу Українського Генерального Штабу.

Від 26 березня 1919 року генерал М. Безручко є начальником Штабу Корпусу Січових Стрільців. На цьому становищі перебуває він до 7-го грудня 1919 року, коли поляки інтернували у Луцьку рештки Української Армії, що не пішла у Зимовий Похід.

1 січня 1920 року Головний Отаман Симон Петлюра викликав генерала М. Безручка до місця свого постю і доручив йому формування 6-ої Січової Стрілецької дивізії. Це завдання було виконане. Дивізія була сформована і в складі 3-ої Польської Армії 26-го квітня 1920 року вирушила в Україну. 7-го травня було зайнято Київ. Під час відвороту з Києва дивізія мала багато боїв з ворогом, з яких завжди виходила переможно. Славний бій під Замостям створив передумову для польського "чуда над Вислою". Дивізія бере участь в боях і в пізньому часі, коли з'єдналася з Українською Армією, разом з якою в листопаді 1920 року перейшла Збруч.

На становищі командира групи в таборах інтернованих в Олександрівському і Шепіорні ген. М. Безручко використовує всі можливості, щоб створити і розвинути широку культурно-освітню діяльність серед українського вояцтва, виявляючи себе при цьому справним організатором, як перед тим блискучим полководцем.

В 1921 році ген. Безручка було покликане на становище міністра Військових Справ. В 1924 році, коли розпочалася ліквідація таборів інтернованих, він покидає табір доти і їде в Галичину до Осмолюд, щоб обняти керівництво над добрами Митрополита Андрія Шептицького. На жаль польська влада не дала дозволу зреалізувати цей задум. Поляки боялися, що св. пам. генерал М. Безручко використає свою популярність серед українського населення і з'організує повстання проти Польщі. Генералові запропонували працю в польському Військовому Картографічному Інституті, яку він під певною пресією прийняв. Працюючи тут, ген. М. Безручко бере діяльну участь в українському еміграційному житті, був головою Ревізійної Комісії Українського Центрального Комітету, головою Українського Клубу, Українського Воєнно-Історичного Т-ва, редактором журналу "За Державність" і т. д. 10 лютого 1944 року, після тяжкої хвороби, він відійшов у вічність.

Генштабу генерал-хорунжий **Всеволод Змієнко** народився 29-го листопада 1884 року в Одесі. Походив зі старої козацької родини. Дитячі роки провів в Одесі, студіюючи в місцевій реальній школі. Разом з генералом М. Безручком скінчив Одеську Старшинську Школу, а також в 1914 році — Академію Генерального Штабу в Петербурзі. Військова кар'єра цих двох військовиків, як бачимо, була тісно між собою пов'язана. Коли генерал Безручко дістав наказ формування 6-ої Стріл. дивізії — становище начальника штабу дивізії доручив генералові В. Змієнкові. На цьому становищі він і був одним з головних співтворців її перемог і слави. Брав жваву участь ген. В. Змієнко і в культурно-національному житті українського вояцтва в таборах інтернованих, викладав на старшинських курсах і т. ін. В часі ліквідації таборів ген. В. Змієнко переїхав настало до Варшави. Тут, як один з найближчих співробітників Військового Міністра ген. В. Сальського, він виконує відповідальні функції, зосереджуючи в своїх руках зв'язок з Україною. Брав він діяльну участь і в житті української колонії у Варшаві, особливо в його військовому секторі, займаючи провідні становища в Українському Воєнно-Історичному Т-ві, в редакційному апараті "За Державність" і інших тогочасних військових видань.

Подібно, як і генерал М. Безручко, він мав велику популярність серед українського вояцтва, був опікуном українського козака. А цієї опіки бездержавні українські козацькі маси, що до другої світової війни перебували на положенні "нансенівців", потребували багато і часто.

В повному розквіті сил, серед широкої і активної праці, несподівано помер у Варшаві 30 жовтня 1938 року.

Галина Змієнко-Сенишин

ІЗ ЖИТТЯ СБУВ В КАНАДІ

ПАМ'ЯТИ ГЕРОІВ БАЗАРУ

27 листопада 1960 р. 5-та Станиця СБУВ у Торонті урочисто відзначила 39-ту річницю смерті 359 Героїв під Базаром. У відзначенні цих річниць уже від кількох літ устійнилася певна традиція: урочиста панахида в Катедральному Соборі св. Володимира і після неї — година, присвячена пам'яті Героїв. Відбувається вона звичайно в приміщенні Катедральної громади та згромаджує учасників визвольних змагань і тих, кому є дорогою справа нашої минувшини.

Два роки тому на цій скромній урочистості з доповідю виступив майор М. Битинський, схарактеризувавши в ній поняття героя на прикладах всесвітньої історії, в яку золотими літерами і кров'ю 359-ти вписано і український Базар.

У минулому році ця година пройшла під знаком — "Базар в українській поезії" і про-

вадив її ген. М. Садовський. У цьому році з доповідю-спогадами виступив знову майор М. Битинський, представивши присутнім постаті тих осіб, що згинули під Базаром, яких він знав особисто, переважно старшин 6-ої Стрілецької Дивізії.

Цьогорічну панахиду відправили панотці П. Самець і Д. Фотій. Співав Катедральний хор під керівництвом п. Ю. Головка. Шість організацій з'явилися на панахиду зі своїми прапорами. Доповідь майора М. Битинського, як і завжди, була цікава і барвна в історичні приклади. Годину — поклін Героям, яку провадив комендант 5-ої Станиці сотник З. Шкурпій, було закінчено співом українського національного гімну.

А наступну, вже 40-ву, річницю Листопадового Рейду в Україну 5-та Станиця має відзначити урочистим і величним святом.

КОРОТКІ ІНФОРМАЦІЇ ІЗ ЖИТТЯ СБУВ

— 10-та Станиця в Саскатуні, одержавши обіжник Генеральної Управи в справі Надзвичайного З'їзду членства СБУВ, відбула загальні збори членів і ухвалила передати повноважності репрезентувати Станицю на З'їзді пор. Д. Сачківському, який про її життя і потреби добре поінформований. Генеральній Управі переслані членські внески за 1960 рік і 10 дол. на організацію З'їзду.

— 12 грудня 1960 року відбулися чергові місячні сходи членів 5-ої Станиці у Торонті. Після короткого звіту Управи про її діяльність і дискусій на актуальні теми ветеранського життя відбулася доповідь інж. Я. Несеренка: "Нуклеарна війна і людина".

— 23 грудня 1960 року у Вінніпегу відбулися річні загальні збори членів 4-ої Станиці. На порядку денному стояли звіти команданта і членів Управи, вибір нової Управи та різні поточні справи. Збори ухвалили абсолютну уступачу Управі і Контрольній Комісії. Нова Управа одноголосно обрана в попередньому складі: сот. О. Навроцький — командант, сот. І. Фініковський — секретар і хор.

О. Гудзяк — скарбник. Контрольна Комісія: хор. І. Байдак — голова, сот. В. Паньків і пор. О. Головка — члени. В діяльності Станиці слід відзначити її активну участь у всіх імпрезах загально-українського характеру та її участь у шефстві над канадійськими кадетами українського походження в Українському Канадійському Легіоні.

— 26 грудня 1960 року у Монреалі відбулися річні загальні збори членів 1-ої Станиці. Збори провадив полк. С. Вальдштайн, секретарював хор. О. Хоменко. Короткі і ділові справоздання про працю окремих ресортів Управи склали фінансовий секретар Й. Савчук, скарбник І. Олексів і заст. команданта М. Карпів. Командант Станиці сот. В. Мошинський широко проаналізував діяльність Станиці на тлі загального життя СБУВ у Канаді. Управі Станиці висловлено подяку за працю і з малими змінами її переобрано на наступну каденцію. На цих же зборах було обрано делегатів на Надзвичайний З'їзд членства СБУВ у Торонті, якими були полк. С. Вальдштайн і сот. В. Мошинський.

Фрагмент із зустрічі Лицарів ордену Залізного Хреста з Українським Громадянством. Зустріч улаштував Український Національно-Державний Союз в США 5 листопада 1960 року. На фотознімці (зліва направо) — ген. М. Крат, Президент УНР в екзилі др. Ст. Витвицький, ген. О. Загородський і о. протопр. Лев Веселовський.

ІЗ ЖИТТЯ ВETERАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ВІДЗНАЧЕННЯ 40-их РОКОВИН ЗИМОВОГО ПОХОДУ У НЬЮ-ЙОРКУ

З нагоди 40-ліття закінчення Зимового Походу Головна Управа Українського-Національно-Державного Союзу в США улаштувала 5-го листопада 1960 року Зустріч Лицарів Ордена Залізного Хреста з українським громадянством. Зустріч відбулася в залі Катедри св. Володимира в Нью-Йорку. Участь у Зустрічі взяли Президент УНР в екзилі д-р Ст. Витвицький і багато представників української генеральної та булавної старшини. Про цю Зустріч пані Марія Голуб на сторінках "Свободи" (14. 12. 60) писала:

"Велика зала Катедри із сценою. На сцені портрет Головного Отамана Симона Петлюри і великий Залізний Хрест. По боках портрети командирів Зимового Походу, що загинули на полі слави, або вже пізніше померли на еміграції. Декорація скромна, вояцька, прикрашена українським прапором. Вже перед сьомою годиною стає гамірно у залі. Приходять гості. Тут і там видно статочні постаті із Залізним Хрестом на грудях. Це лицарі Зимового Походу, так їх вже мало!

Стрічаються давні побратими збройного чину з-перед 40 років. Короткі вояцькі привіти, щирий стиск долоні, а то й розцілюються тричі. — Що чувати? — Як живете? — А мені здається, бачу вас у бої на булавному коні, у бурці і вчувається мені ваш гримкий наказ: По конях! А це ж було 40 років тому...

Там, посередині залі розмовляє старий, сивий, але кремезний ще полковник із своїми старшинами. Колись молодий хорунжий, сьогодні відомий інженер-науковець, пригадують бої, місцевості, атаки на ворога. Другий пригадав щось смішне, бо ціла група голосно реготалася. Радісно і тужно. Інколи у вояцьких очах блищить сльоза, коли згадують минуле.

Дали знати, що президент в екзилі д-р Степан Витвицький входить до залі. Стишилося. Входить Президент з генералами: Олександром Загородським, Михайлом Кратом і Садовським. Грімке "Слава" понеслось по залі.

Генерал Загородський коротко звітує і представляє Президентові лицарів Залізного Хреста поіменно. Опісля представляє декількох осіб, що мають право до ордену Залізного Хреста, але з різних причин його не одержали, та просить Президента вручити їм відзначення.

Президент власноручно декорує представлених Залізним Хрестом. Це була зворушлива хвиля.

Під звуки українського національного гімну розпочалась офіційна частина свята. Відкрив його промовою д-р Е. Приходько і зарядив хвилину мовчанки. З черги генерал Крат виголосив цікавий реферат про значення Зимового Походу, в якому віддзеркалив у хронологічному порядку славні події Зимового Походу, що дали класичні приклади воєнної перемоги українського війська над ворогом-окупантом. Приклади, що є нині багатим джерелом української воєнної штуки, для вивчення наступними поколіннями. На мою думку цей реферат повинен би бути опублікований, як слово живого ще учасника Зимового Походу. Потім говорив пан Президент

про значення Зимового Походу взагалі. Генерал Садовський ділився з присутніми своїми спогадами з-перед 40 років.

Тостмайстер майор Шпірук, відчитав привіти, що наспіли від організацій і приватних визначних осіб.

Після того всі засіли до столів. Настоятель Катедри св. Володимира о. прот. Веселовський поблагословив трапезу, а присутні відспівали "Отче наш".

При головному столі видно було дві жінки відзначених орденом Залізного Хреста. Під час перекуски були промови-привіти: д-ра Ів. Козака, голови ОБВУА та інших гостей.

Серед милої розмови, спогадів про давно минуле і теперішнє, час минав швидко. Хтось із приявних заїнтонував пісню: "Зібралися всі бурлаки", а там пішла друга і третя...

Пізно вночі розходились друзі. Може в останнє ми мали щастя і шану стиснути руку дорогих лицарів тієї славної збройної епопеї — "Лицарів абсурду", що своїм шляхетним чином відкрили нову світлу сторінку української історії..."

ПАМ'ЯТИ ГЕРОЇВ БАЗАРУ У МІННЕАПОЛІСІ

Союз Українських Ветеранів у Міннеаполісі 27 листопада ц. р. відзначив 39-ті роковини трагедії під Базаром. В неділю рано в обох українських православних церквах були відправлені урочисті панахиди. В Церкві св. Юрія панахиду відправив о. прот. Андрій Кість, а в Церкві св. Михаїла о. прот. д-р В. Левицький. В 5-тій годині пополудні в церковній залі при Церкві св. Юрія відбувся чайний вечір у користь українських інвалідів в Європі.

Реферат півчитав голова СУВ полковник В. Филонович. Про значення і символ Базару промовляли о. д-р В. Левицький, о. прот. А.

Кість і професор О. Грановський. Особливо цікавими зворушливими були спогади молодого емігранта Івана Сінчаївського про здвиг десятитисячної людности над могилою під Базаром в 1943 році (цей здвиг німці криваво розігнали!).

Пані — дружини ветеранів гостили присутніх чаєм і власним печивом. Прибуток з вечора приніс 93 долари. Пані Марія Дербуш збрала 17 доларів. Ці 110 доларів переслано до Головної Управи СУВІ в Мюнхені.

Високоповажаним паням — дружинам ветеранів — щира подяка.

О. В-ко

ПОСВЯЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАПОРА В АБОНДАНІ

Мешканці Абондану, колишні учасники українських визвольних змагань, що в місцевому притулку для старших віком доживають свого життя, уже від довшого часу відчували потребу мати свій національний прапор-символ української державности і одно-

сти українського народу. Обмежені матеріальні засоби не давали однаке можливості здійснити це прагнення. Несподівано для нас парафія Української Православної Церкви в Парижі збрала 7605 франків пожертв на культурно-освітні та інші потреби "Української

Посвячення українського національного прапора в Абондані. Прапор тримають ген. О. Удовиченко і пані Усенкова. О. протопр. Вишневський dokonує чину посвячення.

Дружби" в замку Абондан, які 4 грудня 1959 року передав нам отець протопресвітер Вишневський. Цією доброю пам'яттю про нас пенсіонери Абондану були глибоко зворушені і всім жертводавцям складають щирсердечну подяку.

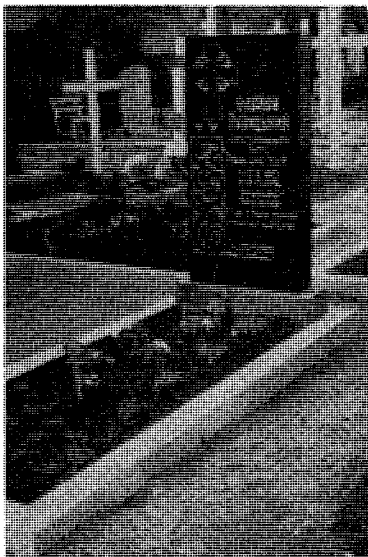
Рада "Української Дружби" вирішила цю пожертву зужити на придбання національного прапора, так потрібного нам для репрезентації на наших національних імпрезах. Прапор майстерно виконав п. Ягело: на жовто-блакитному тлі — тризуб з хрестом і напис "Боже великий, єдиний, нам Україну храни!". Загальний кошт придбання прапора ви-

носить 14036 франків, неоплаченими залишилися кошти матеріалу і праці абонданців.

Посвячення прапора відбулося на Покрову Пресвятої Богородиці, 14 жовтня 1960 року, у церкві на замку Абондан. Чину посвячення dokonав о. протопресв. Вишневський. Кумами були: генерал О. Удовиченко і пані Усенкова, яка доклала чимало праці і старань для придбання прапора. У посвяченні прапора всяли участь і козаки-самостійники під проводом окружного отамана Медкова, а також козачий прапор Паризької Округи.

Є. Павлюк.

ДОКОНАЛИ ДОБРОГО ДІЛА

Пам'ятник на гробі сл. пам. Олексі Левитського

18 червня 1959 року в домі старців у Дорнштадті біля Ульму помер артист українського театру Олексі Левитський.

Не знаю його військової ранги, але мені добре відомо, що він належав до Української Армії за часів гетьмана Скоропадського і за часів Директорії. Працював він у Військовому Міністерстві у Києві. Там я з ним зустрінувся. Він очолював групу урядовців Військового Міністерства і вітав від їх імени в.о. тимчасового заступника міністра, перед приходом генерала Грекова, що обняв провід Військового Міністерства.

Покійний умер самотній. Нікого коло нього не було з родини. Усі його документи, похвальні грамоти, афіші, програмки, вирізки з газет та інші акти були спалені, згідно правилника, управою старечого дому.

Відійшов небуденний артист, якого любили не лише глядачі але й усі артисти та директори театрів. Відзначався він веселістю, жив у згоді з усіма, не сварився, не був заздрисний і ніколи не домагався провідної ролі в театрі. Тому не дивно, що зразу по його смерті невелика група артистів та його знайомих з Української Армії зібралася, створила комітет будови пам'ятника та почала збирати на цю ціль гроші.

В дуже короткому часі почали напливати пожертви з Клівленду, Дітройту, Торонта, Чикаго, Бафало, С. Пауля, Лансінгу та Левітто-ви. Назбирано від 142 жертводавців поважні

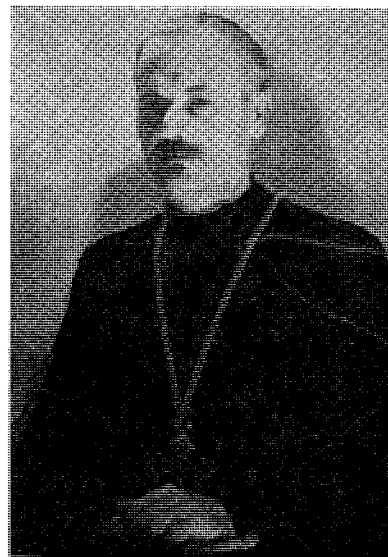
пожертви. Вони були вистарчальні не лише на будову гарного надгробника з чорного граніту, бетонного обрамлення, але й на створення фонду для відвідування хворих у шпиталях та їм конечної помочі. Крім того, зроблено альбом, у якому вміщено його листування, життєпис, вирізки з газет, фотознімки тощо.

Пріємно було ствердити мені, що з театром нічого спільного не мав, як його приятелі артисти гідно і швидко dokonали доброго діла.

Л. Бачинський
був. сот. Армії УНР, Клівленд

Протопресвітер ВАСИЛЬ ВАРВАРІВ

Св. пам. протопр. В. Варварів

"На цвинтарі, де вже лежить ку-сень української історії, спочив ще один її співтворець"...

"Свобода", 2. XI 1960

В неділю 9 жовтня 1960 року у Вашингтоні помер на удар серця св. пам. протопресвітер Василь Варварів. Відійшов у вічність український військовий душпастир, що зараз же після вогню і бурі Української Національної Революції замінив шаблю на хрест, щоб далі служити своєму народові, який він любив усією своєю шляхетною душею.

Довгим був 74-літній життєвий шлях св. пам. о. В. Варваріва, довгим і багатим у національному роботі, багато людей зустрічав він на цьому шляху, а тому й звістка про його несподівану смерть, швидко облетівши усі континенти, де перебуває українська еміграція, викликала в усіх почуття щирого жалю. Українське духовенство на чолі з його найвищими репрезентантами і огорнена смутком Українська Громада у Вашингтоні з усіма належними йому почесними-вирядили його в останню дорогу. Поховано п. о. В. Варваріва на Українському Православному Цвинтарі в Бавнд Бруку, де вже спочиває багато учасників українських визвольних змагань.

Народився о. В. Варварів 22 січня 1886 року в м. Житомирі на Волині. Малим хлоп-

цем виїхав з батьками до Тифлісу, де батько Покійного був призначений директором банку. В Тифлісі закінчив гімназію і Вищу Комерційну Школу. По закінченні військової школи був придільний до Тифліського Гренадирського Полку. В 1914 році в ранзі штабс-капітана виїхав на фронт до Східної Пруссії. У 1917 році прибув до Києва на 1-ий Всеукраїнський Військовий З'їзд і восени того ж року вступив до Української Армії. Брав участь у наступках на Білу Церкву, Козятин і Жмеринку. В 1918 році, вже в ранзі підполковника, був призначений на становище начальника адміністративного відділу Головної Комендатури Запілья Армії УНР. В 1919 році дістав призначення до Штабу Херсонської Дивізії, а вкінці 1919 року, в ранзі полковника, — до Головного Постачання Військового Міністерства, як начальник адміністративного, а згодом і господарського відділу. В 1920 році виконував обов'язки заступника головного інтенданта постачання Армії при Військовому Міністерстві УНР.

Після переходу Збруча Покійний перебував у таборах інтернованих, спочатку у Тарнові, потім у Ченстохові. В 1921 році, після короткого перевишколу в Кремянецькій Духовній Семінарії, був висвячений у священничий стан. Як священник повертається до інтернованого українського війська і дістає призначення на таборового священника в таборі Шалків, а з його ліквідацією переїздить на таке ж становище до табору у Каліші.

Взимку 1922-1923 року о. В. Варварів виїздить на Волинь, де дістає призначення на парафію в селі Битень на Ковельщині. Він був одним із перших священників, що почав відправляти Службу Божу в українській мо-

ві. Не було це до вподоби польській владі і в березні 1923 року польська поліція арештувала Покійного та етапним порядком відправила назад до табору в Каліші. Після дуже зусильних намагань і інтервенції парафіян та високих представників українського військового командування поляки дозволили о. В. Варваріву повернутися назад на Волинь.

В 1924 році св. пам. п. о. В. Варварів дістав призначення на парафію в містечку Повурськ Ковельського повіту, де на протязі свого 14-річного перебування розвинув широку місіонерську роботу. В 1938 році Покійного було призначено на парафію в селі Озденіж на Луччині. Після окупації Західної України більшовиками він утікає на Холмщину і працює біля Владики Іларіона при Холмському Катедральному Соборі на Св. Даниловій Горі. Після відступу більшовиків повертається на Волинь і дістає призначення на настоятеля Собору в м. Рівному, працює також при Владиці Платоніві при Консисторії УАПЦ.

В 1944 році св. пам. о. В. Варварів виїздить до Німеччини і працює як священник у таборі українських утікачів в Ульмі, а потім в Цуфенгаузені біля Штутгарту, обслуговуючи одночасно Українську Студенську Громаду при Гайдельберзькому Університеті. В 1949 році Покійний виїздить до США, оселяється у Вашингтоні та засновує тут першу Українську Православну Церкву Св. Апостола Андрія Первозваного. Після десяти літ невтомної праці залишив парафію з власним храмом, об'єднаною і з подвоєним чисельним станом.

Вічна пам'ять Тобі, дорогий Отче-Побратиме!

Преса принесла нам знову низку нових повідомлень про смерть ветеранів — учасників української визвольної боротьби.

28 вересня 1960 року в Грейт Фоллс в США помер сот. ЯРОСЛАВ КУРИЛЮК.

Св. пам. сот. Я. Курилюк народився 27 листопада 1892 року в Городниці Городенського повіту. Гімназію закінчив в Коломиї, правничі студії — у Львові, старшинську воєнну артилерійську школу — в Буда-

пешті. Після розпаду Австрії зголосився до українського війська і зайняв становище коменданта I-ої батареї I-го гарматного полку I-ої Бригади УСС, у складі якого і перебував українську визвольну боротьбу. По смерті отамана Я. Воевідки став командантом того полку. Короткий час, після звільнення Києва від більшовиків в 1920 році, був начальником Старшинської Школи при 6-ій Січовій Стрілецькій Дивізії.

У Торонті 15 жовтня 1960 року помер сот. Армії УНР д-р ПЕТРО ПАНЧЕНКО.

Покійний народився 24 серпня 1897 року в Бердянську на Таврії, гімназію скінчив в Ананьєві на Херсонщині, студіював правничі науки в Новоросійському університеті в Одесі, також в Одесі закінчив прискішений курс Воєнно-Артилерійської Школи. Від 1917 року д-р П. Панченко перебував в рядах Армії УНР, останньо при 2-му Військовому Суді 3-ої Залізної Стрілецької Дивізії. Після переходу Армії УНР за Збруч і короткого перебування в таборі інтернованих у Польщі, д-р П. Панченко виїхав до Чехо-Словаччини, де студіював в Українській Господарській Академії у Подєбрадах і Українському Університеті у Празі. Довший час Покійний перебував у Львові, працюючи в Ревізійному Союзі Кооператив і беручи діяльну участь в українському громадському житті.

“Свобода” з 1-го грудня 1960 року умістила посмертну згадку про св. пам. інж.

ПАВЛА ДУРБАКА, який в часі українських визвольних змагань займав становище начальника постачання при Начальній Команді УГА, а пізніше і начальника постачання при Штабі Армії УНР з рангою товариша міністра військових справ.

22 жовтня 1960 року в Нью-Йорку помер професор інж. МИХАЙЛО ГАВРИЛЕНКО — старшина Армії УНР, учасник Зимового Походу, абсолювент Української Господарської Академії в Подєбрадах, а останньо — професор Українського Технічного Інституту в Нью-Йорку.

24 жовтня 1960 року у Вінніпегу на 67 році життя помер колишній поручник УСС і посол до польського союму д-р СТЕПАН НАВРОЦЬКИЙ.

Св. пам. С. Навроцький народився 8-го вересня 1893 року у Львові, учився в українській гімназії в Бережанах і в Станіславо-ві, пройшов усі етапи українських визвольних змагань у рядах УГА. Закінчивши вищі правничі студії, працював як адвокат у Перемішлі, був обраний послом до польського союму, брав активну участь в українському громадському житті, завжди займаючи у ньому провідні позиції.

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ ДОРОГИМ ПОБРАТИМАМ!

НАШІ ЮВІЛЯТИ, НАШІ ПРИХИЛЬНИКИ, НАШ АКТИВ

Полковник ВАСИЛЬ ФИЛОНОВИЧ

Рід Филонівчів є дуже старий. Перші згадки про нього знаходимо ще із часів повстання гетьмана Богдана Хмельницького, з 1648 року, коли під Жовтими Водами згинув один з тогочасних Филонівчів. Дальшу згадку знаходимо в книзі Модзалевського, в якій

автор, пишучи про рід Филонівчів, під да-тою 1733 року згадує “військового товариша Филона Михайловича”.

Полковник Василь Филонівч належить до того старого роду української шляхти. Народився він 15 січня 1894 року в м. Су-

Полк. В. Філонович

мах на Харківщині. В 1915 році був покликаний на військову службу, на початках 1915 року закінчив Чугуєвську Військову Школу, брав участь у першій світовій війні, на початках революції перейшов до Українського Війська.

Ще перебуваючи в складі Російської Армії, полк. В. Філонович очолював український рух полку, а потім і дивізії, українизувавши 23 сотні та 2 гарматні відділи. Наприкінці 1917 року він дістав призначення на становище помішника повітового військового команданта, а незабаром після цього він перебрав і саму Повітову Командантуру. В Сумах полк. В. Філонович організує кінний полк і декілька піших сотень. При наступі на Україну комуністичної Москви дістає він призначення на становище командуючого фронтовим відтинком Ворожба-Суми-Гайворон. По відході із Сум, з наказу Головної Команди Фронту, організує "Сумський Окремий Курінь" (1500 багнетів). Під Полтавою вливається до складу 4-го полку Січових Стільців і бере участь у всіх його бойових акціях. При обороні Житомира був тричі тяжко ранений.

Настав 1919 рік. З наказу Головного Отамана Симона Петлюри полк. В. Філонович дістав призначення на становище старшини для окремих доручень при Головному Отаманові. В часі, коли Українська Армія вирушила у Зимовий Похід, полк. В. Філонович перебував у шпиталі в Кам'янці-Подільському, але незабаром після цього, в грудні 1919 року, його було відкомандировано на

підсилення повстанчого руху на Катеринославіщині. Разом з 32 старшинами пройшов він по запілля червоної і білої російських армій. В Одесі був пізнаний одним із старшин, що перейшов до армії Денікіна, був заарештований та відданий під військово-польовий суд. Для судової розправи його було перевезено до Новоросійська. Тут при допомозі двох українців, що були на службі у російського етапового команданта, йому пощастило утікати. Полк. В. Філонович приєднується до повстанчої групи т. зв. "зелених" — кубанських козаків, що не визнавали ані білої, ані червоної російських армій. Незабаром, очолюючи цю групу, він з нею перейшов через Сухуський перевал до Грузії, де дістав призначення до Української Військової Місії.

Виконуючи обов'язки члена Військової Місії, полк. В. Філонович відвідує Азейберджан та Арменію. Коли відчулася потреба мати українське представництво в м. Поті (Грузія), він дістає призначення на становище віце-консула. В часі висилки із ставки Головного Отамана Української Військової Місії до Криму він дістає командировку до Криму для ознайомлення зі станом армії генерала Врангеля.

Після упадку Грузії полк. В. Філонович через Туреччину і Болгарію переїздить до ставки Головного Отамана в Тарнові. Його приділюють до Генерального Штабу і посиляють, як військового відпоручника на Балкани з місцем сталого осідку в Болгарії. Червоно-Москва пильно стежить за його працею тут і в 1922 році на її домагання полк. В. Філонович мусів залишити Болгарію та переїхати до Чехії. Тут закінчує він високу технічну школу і працює як інженер на будівлі шляхів. В роках 1922-1940 він виконує обов'язки відпоручника Військового Міністра. В 1939 році бере участь у визвольних змаганнях Карпатської України, де був приділений до "Штабу Оборони Карпатської України". По відході командантів (полк. С. Єфремова і полк. М. Гузар-Колядзінського) стає командантом Оборони і після низки боїв виводить головний відділ Карпатської Січі до Румунії. Румуни передають цей відділ у руки мадярів. У мадярському концентраційному таборі полк. В. Філонович зазнає ней-

мовірних знущань, по виході з табору переїздить на Словаччину.

В цьому короткому життєписі нашого дорогого побратима — полк. В. Філоновича, крім тяжкого вояцького труду і його військово-дипломатичної діяльності, слід згадати також і його видавничу діяльність. Перебуваючи в Празі і Болгарії, він на протязі 10 років разом з пполк. М. Битинським видавав журнал військово-грамдської думки "Гуртуйся", що тішився великим powodженням серед українських вояцьких кіл. Додаймо до цього, що "безтермінову відпустку" з Війська УНР він дістав щойно в 1940 році, що за

час перебування у війську він дістав 12 поранень, що нині перебуває він на тяжкій фізичній праці в США і... дивуватися доводиться тій енергії, з якою так жертвовно працює він і нині на громадському відтинкові українського життя Ст. Пол — Мінеаполісу, очолюючи Т-во Прихильників УНР, місцевий відділ Українського Національно-Державного Союзу, а по смерті св. пам ген. К. Смовського, і Союз Українських Ветеранів, а також виступаючи на головних імпрезах української колонії в Мінеаполісі із своїми рефератами і доповідями. Але.. такою вже є наша "стара гвардія"!

ГАЛИНА ЗМІЄНКО-СЕНИШИН

Галина Змієнко-Сенишин

Пані Галина Змієнко-Сенишин належить до прихильників нашого Союзу. Під час цьогогорічних ферій вона відвідала цілу низку українських осередків в США. Будучи у Торонті, не оминула й Генеральної Управи СБУВ, з якою перебуває в сталому кореспонденцій-

ному контакті. Для нашого "Бюлетеня" вона написала огляд життєвого шляху св. пам. генералів М. Безручка і В. Змієнка, який в скороченні подаємо у цьому числі.

Пані Галина — дочка св. пам. генерала Змієнка — рано, ще в Одесі, втратила матір, яка походила з аристократичної родини Скляревських. Молоді літа провела в родині п-ва Безручків, які не мали дітей і заопікувалися нею, як своєю власною дочкою. Пані Галина Змієнко-Сенишин скінчила українську жіночу гімназію в Перемишлі, Школу Політичних Наук у Варшаві, а також студіювала дентистику у Берліні і Відні. 15 квітня 1948 року у Бравнаві в Австрії вона поховала свою опікунку св. пам. Клавдію Безручкову. Чоловік пані Галини — Євген Сенишин був дуже активний серед молодшої української генерації, що разом зі своїми батьками, творила українське національне життя в передвоєнній Варшаві. Активними і офірними в громадській праці вони є і сьогодні, перебуваючи в Монреалі у Канаді.

ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ ДЛЯ ВИДАННЯ ТВОРІВ Л. МОСЕНДЗА У ТОРОНТІ

Вийшла з друку і поступила в продаж книга-роман Л. Мосендза "Останній Пророк".

Ціна в твердій шкіряній оправі — \$6.00, в картоновій — \$4.50

Замовлення разом з належністю (грошовий переказ, чек) слати на адресу:

P. K. Fedorenko, 155 Parkside Dr.,
Toronto 3, Canada